

NAROČNIKI

VESTNIK
POZOR!

Prihaja čas
velikih presenečenj!

VESTNIK

Murska Sobota, 7. november 1991 • Leto XLIII • Št. 44 • Cena 30 tolarjev

VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK

11. novembra bo zopet Martinovo in zopet bo letina mošta postala vino. Le to bo potrebno seveda poskusiti, poleg pa kaj dobre-
ga prigrizniti. Lepotice s fotografije se zdaj še prestopajo po dvorišču, čez dan ali dva pa se bodo pekle, da bomo imeli kaj pri-
grizniti k novemu vinu. Na zdravje in dober tek!
foto: N. Juhnov

Trezorji za dragocenosti

Zaupanje varčevalcev, ki so ga
banke v zadnjem času izgubile,
pa prav ne po svoji krivdi, si je
potrebno ponovno pridobiti.
Sredstva občanov so namreč po-
memben delež v banki, prav ta

pa se je zaradi neustrezne mone-
tarne politike precej zmanjšal.
Tega se zavedajo tudi v Pomur-
ski banki, zato nastopajo z novi-
mi oblikami ponudbe za varče-
valce, s takšnimi, ki so v svetu že

preskušene in uveljavljene.

Ena od novosti Pomurske ban-
ke so tudi najemniški trezorji, ki
so na voljo od začetka novem-
bra, za to prirejene prostore pa
so predali namenu na priložno-
stni slovesnosti sredi minulega
tedna. V njih je zaenkrat 493 se-
fov različnih velikosti, v najem
pa jih lahko dobijo posamezniki
in pravne osebe. Zapišimo, da so
sefi v varovanem in zaščitenem
prostoru banke, namenjeni pa so
za hranjenje vrednosti predme-
tov in dokumentov. Podatki o

tem, kdo ima sef, je poslovna
skrivnost, dostop do njih pa je
možen v poslovnem času banke.
Letna najemnina za sef je glede
na velikost od 2.000 do 6.500 to-
larjev, če bo zanimanje, pa bodo
v banki tovrstne prostore še raz-
širili.

S skrbjo za varčevalce pa v Po-
murski banki nadaljujejo in tem
bo že čez mesec dni na voljo tudi
bančni avtomat, ki bo delal ne-
prekinjeno 24 ur dnevno.

L. K.

SKB v Soboti

Sredi minulega tedna so na prilož-
nostni slovesnosti v Murski Soboti pre-
dali namenu nove prostore ekspoziturne
Stanovanjsko-komunalne banke Lju-
bljana. Ob svojih enotah v Lendavi in
Radgoni prihaja tako ta banka tudi v
pomursko središče, kjer naj bi obogati-
la in popestrila bančno ponudbo. Ban-
ka bo namenjena tako varčevalcem kot
gospodarstvu, ki mu ponuja predvsem
nove možnosti in ugodnosti pri poslo-
vanju s tujino. Zapišimo, da zaradi do-
bre devizne likvidnosti Stanovanjsko-
komunalna banka sproti opravlja vsa
devizna nakazila v tujino, varčevalci pa
lahko tudi neomejeno dvigajo devize,
ki jih hranijo v tej banki. Ekspozitura
Stanovanjsko-komunalne banke v
Murski Soboti zaenkrat posluje na 102
kvadratnih metrih v Kocljevi ulici, ko-
nec leta pa naj bi v neposredni bližini
začeli graditi novo poslovno-stanovanjs-
ko zgradbo, kjer bo ta banka dobila
večje prostore, prerasla pa naj bi tudi v
podružnico. L. K.

Fotografija: J. Zanneker

VESTNIKOV KOLEDAR

- 7. november, četrtek, ENGEL-
BERT
- 8. november, petek, BOGOMIR
- 9. november, sobota, BOŽIDAR
- 10. november, nedelja, AN-
DREJ
- 11. november, ponedeljek,
MARTIN
- 12. november, torek, EMIL
- 13. november, sreda, STANI-
SLAV

November

- 11. novembra bo dan dolg
9 ur in 39 minut.
- 14. novembra bo Luna v
znamenju prvega krajca.

Marsikomu se postavlja vprašanje, zakaj Pomurje
dosedaj še ni doživelo hujših socialnih stresov. To bi lahko tu-
di povsem upravičeno pričakovali, saj so »padli« že skorajda
vsi kovinskopredelovalni »giganti«. Če jih naštejemo nekaj:
Panonija, Avtoradgona, zatem Pomurje. V Elradu se prav ta-
ko nekaj kuha. Beltinkine delavke so glede na svojo produ-
ktivnost podcenjene. Nekateri površinski analitiki pravijo, da
bi do tega prišlo le, če bi se kaj zalomilo v Muri. Toda to le ni
povsem tako.

Ob vsem tem je zanemarjeno, da so pretežni del delav-
stva v Pomurju polkmetje. In ravno zaradi tega po moji oceni
pride do hujšega socialnega stresa v Pomurju bistveno pozne-
je, kot se to dogaja v drugih industrijskih centrih, ali pa do
njega sploh ne bo prišlo.

Zakaj Pomurje ni na kolenih?

Resda polkmetje niso bili ljubljenci prejšnjega režima,
kot to niso pri sedanjih oblasteh. Toda ne glede na to ob vsem
tem ne kaže zaobiti dejstev, ki nas prepričujejo, da je ravno ta
dvojnost in sedanja naslonitev nekdanjih delavcev na kmetije
socialni blažilnik. Toda to se bo kazalo pri proizvodnji in trž-
nih presežkih kmetijskih pridelkov. Nesporno je namreč, da
so polkmetje svoje plače vlagali v kmetije in vzdrževanje le-
teh.

In kako se obnašajo kmetje v krizi?

Francoski sociolog Henry Mendras v svoji knjigi Pode-
želska družba pravi, da kmet obdeluje zemljo, da bi preživel.
Skratka, gre za sistem samooskrbe. To pomeni, da družina
za svoje potrebe troši točno določeno količino proizvodov. Tr-
žne presežke pa proizvaja do tistega trenutka, dokler jih lah-
ko ugodno prodaja. Ko pa se ta sistem podre, se pri kmetu
sproži samoohranitveni mehanizem in zmanjševanje proiz-
vodnje za zagotavljanje minimalnih potreb lastnega prežive-
tja. Da so se kmetje začeli obnašati zares samoohranitveno,
dokazujejo že nekateri statistični podatki. V marjanski za-
drugi je bilo v lanskem letu še 1200 telet, v letošnjem pa jih je
samo še 600. Skratka, ponovno smo na točki, ko lahko zapi-
šemo, da smo pri enotnosti gospodinjstva in njegovih članov,
ki so hkrati proizvajalci in porabniki. S tega vidika oziroma
vidika ekonomije skupine postaja zemlja sredstvo za prežive-
tje in ne kapital za množitev. Če se sprašujemo o socialnih
problemih in kolapsu pomurske ekonomije, dobimo enega od
odgovorov, zakaj ta pokrajina ne doživlja intenzivnejših soci-
alnih pritiskov in zakaj se ne more izvil iz stagnacijskega kr-
ča.

J. Votek

Vestnikova priloga

Kako do stanovanja

Z oktobrom je začel veljati nov stanovanjski
zakon, ki je med stanovalce vnesel nemir ter pri njih
sprožil številna vprašanja.

Stanovalci so postavljeni pred veliko odločitev,
ali stanovanje kupiti ali ne, pod kakšnimi pogoji in
kje vzeti denar za nakup. Odločitev prav gotovo ni
lahka, zato smo se v redakciji Vestnika odločili, da
tistim, ki razmišljate o nakupu stanovanja ali pa ste
v negotovosti, kaj bo z vami, če stanovanja ne boste
ali ne morete kupiti, pomagamo. Najbolje seveda s
čim popolnejšo informacijo. Pripravili bomo prilo-
go Vestnika Kako do stanovanja, ki jo boste lahko
prebirali že 21. novembra.

Menimo, da morate imeti v njej prvo besedo
prav vi, ki vas nova stanovanjska zakonodaja naj-
bolj zanima ali prizadeva, zato bomo sprejemali po
telefonu 21-064 med 12. in 15. uro vaša vprašanja.
Lahko nas kličete tudi v soboto, in sicer od osme do
dvanajste ure. Vprašanja bomo sprejemali do srede,
13. novembra. Tisti, ki si ne morete pomagati s tele-
fonom, nam lahko pišete na naslov: Vestnik, Titova
29/1, s pripisom »kako do stanovanja«.

**AKCIJSKA
PRODAJA**
izdelkov
paloma®

CENE NIŽJE DO
30%

od 4. do 16. nov. 1991

v **BLAGOVNIH HIŠAH**
in večjih **SAMOPOSTREŽNIH**
PRODAJALNAH

VELETRGOVINE

Potrošnik

Ob koncu tedna bo
zmerno do pretežno obla-
čno, možne so tudi manjše
padavine.

Martin naj bo suh, da pozimi
raste kruh.
Če je na Martina lepo, bo za
tri dni sneg.

VREME

Palestinci so pred nami

Televizijska mreža CNN je v madridskem hotelu Ritz zasedla 40 sob. Vseh novinarjev, ki spremljajo arabsko-izraelsko mirovno konferenco v Madridu, pa je čez 4000. Georg Bush si je za statista v svojem najnovejšem političnem showu poklical Gorbačova, čeprav je tisto, kar je bila nekoč komunistična velesila, dandanes daleč od tega. Toda mogočezi takrat, kadar se počutijo posebno močne, zelo radi kažejo naklonjenost. Zakaj naj potemtakem tudi Gorbačov ne bi malo užival.

Yitzak Šamir in James Baker, 14 palestinskih univerzitetnih profesorjev, zdravnikov, ekonomistov in drugih intelektualcev pa še vse polno drugih pogajalcev, posrednikov, zaupnikov in konspirantov iz arabskih dežel. Vse to je v Madridu. Potem pa se čudimo, da naši hodijo zama v Haag. Ne zmorejo pa vzbuditi niti prave medijske pozornosti. Da o številčno zajetnih delegacijah niti ne govorimo.

Obenem pa v bližnjevzhodnem primeru ameriški velesili ter ruski »častni« sili ni mogoče očitati, da jima gre samo za nafto. Kvečjemu bi jima lahko šlo za dateljine, ki rastejo na Golanski planoti. Tam, kjer je pred šestnajstimi leti, ko so Izraelci začeli postavljati svoje kubenice, bila samo še bazalna skala, zdaj rastejo poleg mandeljinovih dreves še breskve, jablane in koruza. Vse to naj bi zdaj Izraelci vrnilo Arabcem v zameno za vprašljivi mir.

Analitiki že lep čas niso stali pred tako težko nalogo kakor tokrat. Zakaj se zdi Bushu naenkrat tako pomembno, da je zbral skupaj to mirovno konferenco? Šamir je pred njo izjavil, da zasedenih ozemelj ni, Asad pa, da miru ne bo, če Izraelci ne bodo vrnila ozemlja. Palestinci menijo, da je konferenca nesmisel. Bush pa vztraja.

V tem je zagonetka. Na Bližnji vzhod, kjer se tačas sploh ne pobijajo intenzivno, sta usmerjeni svetovna pozornost in ameriška diplomatska aktivnost, za Jugoslavijo pa se ne zmenijo. Enkrat vnovič so zgolj izjavili, da bodo priznali Slovenijo in Hrvaško, če Srbi ne bodo nehali...

Ariel Šaron, izraelski minister za gradnje, ki je bil nekoč vojni minister, vidi v ameriškem vztrajnem prizadevanju nevarnost: na Zahodni obali in okrog Gaze naj bi kmalu nastala palestinska država.

Če je tako, potem je šele nastanek te države uvod v priznanje novih držav na tleh razpadle Jugoslavije. Kajti pri ameriških predsednikih je mogoče pričakovati tudi to, da bodo politični dogodek brez presedana v novejši zgodovini, saj nove države v naših dneh niso normalen pojav, inscenirali na zgodovinskih tleh. Ali ni že Reagan pred leti govoril o novih odločilnih soočenjih pri svetopisemskem Hermagedonu, torej na Bližnjem vzhodu? O soočenjih, ki bodo pomenila dokončen obračun med Dobrim in Zlim. Zakaj naj ne bi tudi Bush, ki se ima očitno za svetovnega vladarja in nadaljevalca politike vzpostavljanja »novega svetovnega reda«, organiziral svoje politične igre na podoben način.

Nekaj podobnega mora biti v celotni zadevi. Opazovalci govorijo celo o strpni španski klimi, v kateri so v 12. stoletju v miru živeli Arabci in Judje. Zato naj bi zdaj ameriški veliki kombinator Bush pri svoji svetovni predstavitvi urejenja bližnjevzhodne krize mislil tudi na to, ko je mirovno konferenco sklical v Madridu. Jugoslovanski krvavi voz pa rešujejo v mrzlikastem in vlažnem Haagu.

Ne preostane nam torej drugega, kot da počakamo na pomlad in na ustanovitev palestinske države. Ko jo bodo Palestinci na zgodovinskih tleh imeli, do česar pa je še daleč, saj Judje svojih paradižev, ki so jih zgradili na puščavskih tleh, ne bodo zlepa pustili arabski nemarnosti, takrat je mogoče začeti upati, da bo Bush v kaj takega privolil tudi na odročnih južnoevropskih bojiščih. Pa tudi klima bo ugodnejša.

Do takrat pa nas bo nemara že tako ali tako pobralo. Saj ne delamo nič drugega, kakor da čakamo na priznanje. Namesto da bi državo spravljali v red.

Štefan Smej

Evropskih sil ne bo v SFRJ

Zunanji in obrambni ministri držav članic Zahodnoevropske unije na sestanku v Bonnu niso dosegli soglasja o oblikovanju evropskih oboroženih sil, saj večina držav ni podprla predloga Francije in Nemčije. Obravnavali so tudi položaj v Jugoslaviji in možnosti za posredovanje, prav tako pa ni verjetno, da bi sprte strani v Jugoslaviji tako posredovanje zahtevale.

O ruski ustavi na referendumu

Ruski predsednik Boris Jelcin je izjavil, da bo nova ustava republike Rusije osvobodila ideologije in ji omogočila, da postane polnopravna članica svetovne skupnosti. Ko je predstavljala osnutek ustave poslancem ruskega parlamenta, je poudaril, da dajejo prvič v sedmih desetletjih sovjetske zgodovine pri oblikovanju takšnega dokumenta prednost individualnosti in človekovim pravicam. Ruski predsednik je predlagal, da bi o novi ustavi odločili na referendumu, saj je to najboljši način, da se izognejo pripombam opozicije.

Zanimivo pa je, da je v kongresu deputatov Jelcin ostal praznih rok, ko je zase zahteval posebna pooblastila za uresničitev radikalnih gospodarskih reform.

Kongresniki pritiskajo na Busha

Ameriški kongresniki vse bolj odkrito pritiskajo na predsednika Busha in mu zamerijo, ker se o jugoslovanski krizi še ni neposredno izrekel. Poudarjajo tudi, da mora čimprej zavzeti jasno stališče da re najhujše vojne v Evropi. Po mnenju kongresnikov ni dovolj le načelno podpiranje dejavnosti Evropske skupnosti za rešitev jugoslovanske krize.

Kolikšna je moč Gorbačova?

Doslej najbolj nenavadni ameriško-sovjetski vrh v Madridu tik pred bližnjevzhodno konferenco, med katerima je Bush skušal predvsem ugotoviti, kolikšna je dejanska politična moč Gorbačova po neuspelem puču, ki je prinesel skokovito naraščanje vpliva ruskega predsednika Jelcina, se je končal brez posebnih pretresov. Gorbačov je jasno zatrdil, da še vedno drži vajeti v rokah in da ostaja glavni ameriški sogovornik, četudi so se razmere prav s prevratom korenito spremenile. Tokrat po vrhu niso objavili nobenega zajetnega finančnega ali gospodarskega paketa, četudi Sovjetska zveza bolj kot kdaj doslej potrebuje pomoč iz tujine. Po mnenju Gorbačova se razmere v državi urejajo, pozicije republik pa zblížujejo.

NENAPOVEDANO SREČANJE V NOVI GORICI — Ob srečanju z Milanom Kučanom je italijanski predsednik Cossiga poudaril, da njegova potovanja v tujino potekajo z vednostjo italijanske vlade. »Ta kratek obisk je bil manifestativnega značaja ter zahvala za razumevanje in pomoč Italije pri osamosvojitvenih procesih v Sloveniji.« je med drugim povedal Milan Kučan. (Fotografije: Aleš Cernivec)

Zgodovinska mirovna konferenca

Cilj mirovne konference o Bližnjem vzhodu ni samo odpraviti vojno stanje in ga nadomestiti z odpovedjo uporabi sile, temveč pravična, trajna in globalna ureditev konflikta na tem območju, je na slovesni otvoritvi pogajalskega procesa v Madridu izjavil ameriški predsednik George Bush. Hkrati je začel končni doseg dogovarjanja, ki je doslej najresnejši poskus urejanja 43-letnega obdobja sovražnosti in napetosti na Bližnjem vzhodu. Treba je doseči resničen mir, to pa pomeni mirovne sporazume med sosednjimi državami Izraelom, Sirijo in Libanom, varnost, diplomatske odno-

se, gospodarsko sodelovanje, kulturne stike in turizem.

Sovjetski predsednik Mihail Gorbačov pa je poudaril, da je šele konec hladne vojne in zblíževanje obeh velesil omogočilo razmere za začetek razvejenih mirovniških pogajanj. Po njegovem gre za enkratno priložnost za dosego miru na Bližnjem vzhodu. Akterje bližnjih pogajanj med Izraelom in arabskimi državami ter s Palestinci je pozval, naj se odločijo nasilnim dejanjem ter s skupnimi močmi premagajo kruto preteklost.

V kraljevi palači v Madridu se je vse skupaj izrodilo v arabsko-

židovsko »obmetavanje z gnojem«, ki je sicer že znano iz Združenih narodov. Tako je moral hladno vzvišeni Baker obema stranema celo dati ukor. V nedeljo pa so se vendarle nadaljevala dvostranska pogajanja. Na konkretnem področju je Arabce in Izraelce težko spraviti skupaj. Izraelci so se vedno želeli pogajati z vsakim od svojih sosedov posebej, Arabci pa imajo raje retoriko, saj vedo, da so Izraelci v konkretnih zadevah sila previdni in nepopustljivi. Ali bo bližnjevzhodna konferenca glede na regionalne razlike, zamere, dosežanje vojne, medsebojni terorizem in obojestransko lažnivo prikazovanje dejstev prinesla kakšen rezultat?

Vrnitev ljudi s čolnov

Velika Britanija in Vietnam sta se sporazumela o prisilni vrnitvi vseh nepolitičnih vietnamskih beguncev, živčih v Hongkongu, s čimer so zapečatili usodo najmanj 50 tisoč ljudi iz čolnov, kot jih imenujejo. V Hanouju podpisani sporazum začne veljati takoj, v njem pa je določeno, da ljudi s čolnov po njihovi vrnitvi iz Hongkonga ne bodo preganjali ali nadlegovali. V taboriščih v Hongkongu je zaprtih okoli 63 tisoč Vietnamcev, od katerih so jih najmanj 50 tisoč označili kot ekonomske priseljence, se pravi, da niso pravi prosilci za azil s pravico do izselitve v druge države. Tudi v stališčih visokega komisariata OZN za begunce, ki je sprva nasprotoval taki rešitvi, je prišlo do spremembe v stališču in končno do odobritve tega sporazuma.

Napad na jugoslovanski konzulat

Na generalni konzulat Jugoslavije v Torontu v Kanadi so v soboto izvedli teroristični napad. Še neznan napadalec je skušal skozi razbito okno vreči v zgradbo molotkovo, vendar do požara ni prišlo. Ambasador SFRJ v Ottawi Goran Kapetanović je od kanadskih oblasti zahteval zaščito diplomatsko-konzularnih predstavništev.

Vrag tiči v podrobnostih!

Prostor propadla Jugoslavije si razen obrobno še ni utrl poti na vrhunsko srečanja Vzhod-Zahod. »Bolnika na Balkanu« nekako odreja in prepuščajo Evropski skupnosti, ki pa glede propadla Jugoslavije še ni storila ničesar otipljivejšega. Pravzaprav se zahodnoevropski ministri Balkana šele »uči«. Spričo žrtve, ki padajo iz dneva v dan na Hrvaškem, ter škode, ki jo tam dela napadalčeva vojska, je to seveda kaj drago učenje. Morda je vseeno sreča, da se vsaj zanimajo za Balkan? Morda bi brez njega na bojiščih še bolj pokalo?

V Zahodni Evropi se namreč ne dogaja kaj bistveno zanimivega in Balkan je glede na svojo krvočelnost, nedopovedljivost in lažnivost ter svojevrstno sprenevedanje — značilno nemara le za to območje — seveda še kako zanimiv. Po eni strani Beograd menda sprejema načrt Evropske skupnosti, ki ga je Srbija prej zavračala, medtem ko na Bližnjem vzhodu ne sprejemajo nobenega načrta, saj se prej začnejo »obmetavati z različni psovskami«, pa v propadli Jugoslaviji naposled celo sprejmejo vse načrte.

Seveda šele tedaj, ko so tajno že izdali povelja za njihovo neizpolnjevanje. Po nekaterih zahodnih medijskih razlagah Srbija zdaj sprejema zvezo suverenih držav, torej tudi obstoječe meje med republikami, želi si le mednarodnih jamstev za svoje ljudi na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini.

Tudi če bi bilo to res, se v Haagu nikoli ne bodo mogli dogovoriti, do kod bo segalo območje, na katerem živijo »trpeči« Srbi. Vrag tiči seveda v podrobnostih! Ob vsem tem nadaljnje slovensko sodelovanje v Haagu

Politični barometer

prav gotovo ne škodi. Nekateri slovenski politiki iz lastnih izkušenj dobro poznajo mednarodne odnose v Jugoslaviji, vendar lahko nanje prav malo vplivajo. Vseeno pa je dobro, da Slovenija še naprej »sedi« v Haagu, saj odhajanje tja ne pomeni, da bo naša republika oddala karkoli od doseženega, npr. polno suverenost, lastno vojsko, mejne prehode in lasten denar.

Če Zahod po ohladitvi do Slovenije in Hrvaške v zadnjih tednih verjame, da bi Slovenija morala še naprej sodelovati v nečem, kar je propadlo, torej v Jugoslaviji, se bo iz tega pritiska treba nekako izviti. Slovensko

vodstvo je to spretnost že pokazalo. Tako so, denimo, misijo opazovalcev Evropske skupnosti, ki je k nam prišla kot nekakšna odvetnica nekakšne enotne države, napotili na nasprotno stran. Izrabili so jo za nadzor umika jugoslovanske vojske, s čimer je bila dosežena dokončna suverenost Republike Slovenije.

Vse to pa kaže, da v Haagu ne bodo zaigrali slovenskih interesov, kar navsezadnje tudi ni več mogoče. Haška konferenca — kolikor bo pač še trajala — bo ostala govornica tudi za Slovence. To pa je gotovo enkratna priložnost, ki je ne kaže prezreti. Tako je Haag do neke mere postal nekakšen simbol slovenskega mednarodnega preživetja. Po eni strani gre namreč za spretno prilagajanje drugim in celo posnemanje, po drugi pa za vztrajno, skorajda trdovratno prizadevanje za slovenske nacionalne interese v okolju, ki jim samo po sebi pravzaprav ni naklonjeno. Vendar pa — spričo slovenske vztrajnosti — z njimi vse bolj računa.

MILAN JERŠE

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Neki vplivni desno usmerjeni slovenski politik je dejal, da proti Hrvaški ne bi smeli postaviti kitajskega zidu, ker je ta visok le 11 metrov. Na srečo pa to ni večinska opredelitev. Danas, Zagreb

Slovenci so si, če tega že niso mogli doseči za politično mizo, priborili neodvisnost z gospodarsko prisilo. Zato smo v Bifi vnaprej obsojeni na revščino, če bo vlada pripravljena plesati v ritmu polke. Nedelja, Sarajevo

Mirovni konvoj v Dubrovniku

Po več kot 30 urah negotovosti strahu in obupa je trajekt Slavija le priplul v Dubrovnik. Prebivalci Dubrovnika so sicer tudi 31. maja v glavnem preživeli v zaklonišču, kljub temu pa je mirovni konvoj hrvaških ladij pričakalo več tisoč ljudi. Konvoj ladij, ki je prišel v Dubrovnik, je bil sestavljen iz treh ladij. Na temeljito pregledala vse ladje in vanje usmerjala ves čas cevi pušk. Je tako končno dosegel cilj. Pa prav so na konvoj ladij blizu pristanišča Gruž celo streljali neznan napadalec. Poleg več visokih predstavnikov hrvaške vlade je konvojem prispele tudi predsestoj predstava Jugoslavije Stipe Hrišić. S tem je mirovni konvoj dokazal, da prebivalci Dubrovnika niso sami, saj je z njimi vsa neprilagodljiva Hrvaška. Vrnitev Dubrovčanov v njihovo mesto pomeni začetek osvobajanja hrvaškega Dubrovnika.

Konec Kaundine vladavine

Blizu 2,9 milijona volilcev od skupno 7,8 milijona prebivalcev Zambije se je udeležilo prvih volitev strankarskih volitev, na katerih je izrekalo o nadaljnji politični usodi svoje države. Kot poročajo, je bila glavna politična bitka med Kaundovo Združeno neodvisno nacionalno stranko in Gibanjem za večstrankarsko demokracijo, ki ga vodi Frederick Chiluba. Na volitvah je po prvih podatkih postal uspeh opozicijski voditelj, kar pomeni, da je napočil konec 27-letne vladavine Kennetha Kaunde.

globus

MOSKVA — Na zasedanju kongresa ruskih poslancev je bil za predsednika parlamenta izvoljen Ruslan Khasbulatov, eden od bližnjih Jelcinovih sodelavcev.

MILANO — Slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel se je sestal z italijanskim zunanjim ministrom De Michelisom, ki ga je seznanil s predlogi demarširanja o rešitvi jugoslovanske krize.

NEW YORK — Generalni sekretar OZN de Cuellar je postal stil varnostni svet, da razsli sankcije proti Jugoslaviji in s tem vztrajni prepoved prodaje orožja državi, ki je v vojni.

PRETORIA — Južna Afrika in Češko-Slovaška federacija sta navezali diplomatske odnose. Zvezni zunanji ministri v Pretoriji in Pragi pa spreminili v veljavni stvi.

BUDIMPEŠTA — Madžarska je uradno protestirala pri jugoslovanski vladi, ker so enote jugoslovanske vojske letalstva in artiljerije obremeno bombardirale madžarsko obmejno mesto Havi.

VARSAVA — Volilni uspeh levičarskih strank na Poljskem je presenečenje tudi za zahodno politiko. S tem si je utrdila pakov Demokratična unija Tadeusza Mazowieckega.

PARIZ — Na jugu Francije se sestala francoski predsednik Mitterrand in predsednik SFRJ Gorbačov. Pogovarjala sta o varnosti v Evropi in zahodni gospodarski pomoči SZ.

BEJRUT — Na jugu Libanona so gverilci napadli dve izraelski patrulji in ubili tri vojake. Izraelska vojska se je maščevala s napadom na palestinsko taborišče v predmestju Tira.

SEUL — Na zahtevo Južne Koreje je SZ ustavila dobavo orožja Severni Koreji. To se je zgodilo po navezavi diplomatskih odnosov Moskve z Južno Korejo.

globus

ZASEDANJE SKUPŠČINE OBČINE LJUTOMER

Zgodbica o jari kači

Po dolgotrajni in mučni razpravi so ljutomerski poslanci vendarle sprejeli rebalans občinskega proračuna — 30 milijonov več denarja.

Potem ko so zaradi nesklepčnega zbora KS zasedanje zborov občinske skupščine v Ljutomeru morali preložiti za nekaj dni, je znova grozilo, da se bodo morali odpovedati seji. Tokrat zaradi ostalih dveh zborov (DPZ in ZSD), saj so se šele po dolgotrajnem mučenem čakanju vendarle zagotovili navzočnost zadostnega števila delegatov. Ti pa pozneje niso bili nič kaj prizanesljivi in se je skupščinsko zasedanje po nepotrebnem zavleklo do večernih ur. Najprej je vso zadevo zakuhala poslanec DPZ BLAŽ ŽANKOVIČ, ki je v imenu krščanskih demokratov predlagal amandma k spremembam in dopolnitvam odloka o sestavi in delovnih zborov občinske skupščine. Čeprav so se že na prejšnjem zasedanju zmenili, da je za izvolitev funkcionarja, razen prednika skupščine občine in izvolitve sveta, kjer je potrebna absolutna večina, zadostna že navadna večina, je omenjeni de-

legat vztrajal pri slednjem. In ko so glasovali o njegovem predlogu, ni dobil podpore, kar se je pozneje žal zgodilo tudi z besedilom odloka, ki je na ta način zavrnjen. Vse skupaj je izpadlo dokaj neresno, kajti taki primeri v mnogočem otežujejo normalno skupščinsko delovanje, poleg tega pa bodo morali zdaj pripraviti nov osnutek omenjenega odloka in s tem bodo po nepotrebnem povzročili nove stroške.

Po tej burni seji ljutomerskega parlamenta je bilo pričakovati, da bo skupno zasedanje vendarle potekalo v mirnejšem vzdušju. Toda pričakovanja so se kmalu izjalovila, saj je že prva osrednja točka o spremembah odloka o proračunu občine Ljutomer za leto 1991 povzročila mnogo hude krvi. Ob zadrževanju javne porabe, kar je bilo posledica načina republiškega usklajevanja in dopolnjevanja proračunskih sredstev, je bila ljutomerska občina v preteklosti do neke mere oškodovana. Po novem pa bodo za zaostanek skušali nadomestiti, kar bi omogočilo okrog 168 milijonov tolarjev skupnega prihoda,

ka, izračunanega po rebalansu. Na ta način bi ljutomerska občina dosegla 87 odstotkov republiškega povprečja javne porabe na prebivalca, medtem ko so v prvotnem proračunu predvideli le 71 odstotkov. To pomeni v številkah približno 30 milijonov tolarjev več, kar je vsekakor ugodno, saj bo s tem denarjem, ki je zagotovljen iz republiških virov, možno pokriti naraščajoče materialne stroške, številne socialne postavke in uskladiti osebne dohodeke v upravnih organih in pri porabnikih občinskega proračuna.

Dobre tri ure trajajoča razprava zgolj o rebalansu občinskega proračuna, predvsem pa o razdelitvi sredstev, je jasno pokazala, da vsi delegati ne poznajo dobro ozadja, ki je privedlo do takšne rešitve. Najbolj se je razburil poslanec DPZ-ja PAVEL ŠERC, ki je celo postavil ultimatum, češ da ne misli več sodelovati v parlamentarnih klopek, če bo tak rebalans sprejet. »Ali se ne gremo skrivnice in igrice in se delegati pogosto počutimo kot glasovalni stroj, kajti v roke bi morali dobiti analizo z natančno razdelitvijo

sredstev,« se je med drugim vprašal. Za ustreznost gradivo se je zavzela tudi JELKA ROŠTOHAR (DPZ), medtem ko je poslanec iz istega zbora ZLATKO ZDOVC pripomnil, da se ne znajo združiti v zadevi, ko bi lahko zmanjšali razlike v primerjavi z republiškim povprečjem in je treba zagovarjati večjo porabo ob enakih obremenitvah gospodarstva. »Mogoče pa smo bili zavedeni, ker se čutimo izigrane, in bi lahko celo glasovali o zaupnici vladi,« je dodal MIRKO ŠONAJA (ZZD). »Danes je moderno zamenjati vlado, vendar me ne more nihče prepričati o kaki boljši vladi. Zato poskušajmo dopolniti »spraviti skozi«, kajti brez denarja se v občini ne da delati,« je bil odločen ALOJZ GANZA (DPZ). »Izvršnemu svetu moramo čestitati, da zagotavlja višji proračun,« je nadaljeval BRANKO RUS (DPZ). In tako naprej in dalje, dokler niso po mnenjem razpravljajev končno sprejeli rebalans občinskega proračuna. Ta med drugim omogoča tudi posodobitev nekaterih odsekov občinskih in lokalnih cest.

MILAN JERŠE

Z JAVNE TRIBUNE SKD V LJUTOMERU

»Državno upravo ločiti od občine — dvoživke«

Za to se med drugim zavzema predsednik republiškega zbora občin Ivan Bizjak — Uvajanje vmesnih stopenj ne pomeni federalizacije.

»Sedaj o občini, ki je nekakšna dvoživka, ker vsebuje več državne uprave kot pa listega, kar imenujemo lokalna samouprava, je treba preoblikovati. To je narekovala dosedanja praksa, pri čemer moramo državno upravo ločiti od občine in jo posebej organizirati. V zvezi s tem pa je nujno, da v ustavi opredelimo temelje za pravo lokalno samoupravo. Istočasno pa so se v razpravah pojavljale dileme okrog regionalizma, ki ga danes razume vsak po svoje. Hkrati pa je dokaj hitro dozorela ideja, da se med prihodnjo malo občino in državo vključi nekakšna vmesna stopnja, ki naj bi vplivala na politiko na določenem območju. Seveda pa takšna lokalna samouprava ne more biti učinkovita, če se lokalna oblast vmešava v izvajanje državnih funkcij, kar se zadnje čase najbolj kaže pri delu inšpekcijskih in davčnih služb,« je dejal Ivan Bizjak, ki so jo pripravili Krščanski demokrati Pomurja, med drugim povedal predsednik zbora občin slovenske skupščine Ivan Bizjak. Naslov pogovora, ki so se ga udeležili tudi predstavniki ormoške občine, je bila Lokalna uprava v luči nove ustave.

Po besedah Ivana Bizjaka je po najnovšem predlogu kot vmesna stopnja predvidena širša lokalna skupnost, občine pa bi se združile za urejanje tistih zadev, ki presegajo njihovo velikost. To so npr. urejanje lokalnih cest na širšem območju, urejanje prostora itd. »Takah skupnosti bi bilo v Sloveniji verjetno več kot prvotno omenjeni regiji, saj so se najpogostejše ukali okrog številk med 8 in 12. Vendar se je pozneje pokazalo, da so pri tem številu planskih regij nekatera ob-

močja zapostavljena. Tako bi, kot je sedaj zapisano v osnutku nove ustave, po najnovšem predlogu prišli do števila med 20 in 25. V njem je tudi zapisano, da država na to širšo lokalno skupnost prenese nekatere svoje izvršne pristojnosti, kar je novost. Ta stvar je še dokaj abstraktna, kajti ustava ni tak akt, ki bi dal recepte za takšno obliko organiziranja,« dodaja predsednik zbora občin.

Ko govorimo o ustavi, je bilo sporno tudi vprašanje zastopanja območij v republiškem parlamentu. Z njegovo sestavo in načinom volitev je namreč treba zagotoviti, da ne bi bilo preveč poslancev iz ljubljanskega območja. »Po novem bi bil naziv za ves parlament državni zbor, ki bi bil sestavljen iz dveh delov, in sicer iz t.i. poslanske zbornice in državnega sveta. Poslanska zbornica bi bila pravzaprav edini pravi zakonodajni dom, državni svet pa kontrolno-predlagalni organ ob nekakšnem senatu. Za Poslansko zbornico še ni določen način volitev, pri čemer je predvideno, da bi jo sestavljalo 90 poslancev. To je prepuščeno ustavnemu zakonu, ki naj bi bil sprejet z dvotretjinsko večino. Trdno pa je stališče, da je treba zagotoviti ustrezno zastopanost območij, ki naj bi jo uveljavili v državnem svetu, kjer je od predvidenih 40 poslancev več kot polovico ali natančneje 22 predstavnikov lokalnih interesov,« pojasnjuje Ivan Bizjak, ki navaja, da bi bilo v tem zboru tudi po šest predstavnikov delodajalcev, delojemalcev in stanovskih združenj.

Kot je pokazala razprava, zdajšnja reorganizacija državne uprave in predvideno uvajanje vmesnih stopenj ne bi smelo pomeniti federalizacije Slovenije. Ko bo na voljo nova ustava, bo namreč možno sprejeti tudi zakon o občinah, od katerega mnogi upravičeno veliko pričakujejo. S tem bi se tisti del, ki sodi v državno upravo, ločil od sedanjih občin in se po vertikali povezal z ministrstvi. Na ta način bo tudi jasnejša vloga občine, ki jo bo država lahko tudi pooblastila za izvajanje določenih funkcij državne uprave, če to seveda plača. Lahko si zamišljamo, da bi se določeno prijavno službo dalo opraviti v okviru občine, saj gre za zadevo, ki je ljudem dokaj blizu. »Če gledamo na današnje občine, ki bi se delile z vsemi svojimi sekretariati za notranje zadeve, obrambo in še s čim, potem si seveda ne moremo predstavljati manjših občin, za katere bi bilo opravljanje teh zadev zelo drago. Skratka — v to smer bi se morala najprej reorganizirati državna uprava in šele takrat bi si lažje predstavljali, kako občino razdeliti na manjše tvorbe,« je ob koncu javne tribune v Ljutomeru povedal predsednik zbora občin republiške skupščine Ivan Bizjak.

MILAN JERŠE

Plaketa Mariji Požonec

Ob letošnjem praznovanju 200. obletnice rojstva enega največjih Madžarov grofa Istvana Szechenyija, humanista in podpornika osvobodilnega boja, so priredili v njegov spomin organizirali tudi prekmurci Madžari. Na osrednji svečanosti, ki jo je organiziralo društvo Szechenyi v Budimpešti, je spominsko plaketo prejela tudi Marija Požonec, poslanca slovenske skupščine in predsednica narodno-socialne skupnosti Madžarov v Prekmurju.

PORETO POLITIKA ANDREJA HRASTELJA

Desno od levece, vendar sredi Demosa

Pod Andrej Hrastelj bi lahko bil eden od moskih, ki se pojavljajo v televizijski reklamni za knjigo Dežele in ljudje. Nekaj takšnega prevečenega, izkušene in ne pretrano intelektualnega je na njegovem obrazu. Včasih je imel učinek sonca. Prav gotovo zato, ker je Hrastelj veliko na prostoru svetovnega vinogradarstva. Brki so porumeneli od čigar. Videl je kakor človek pragmatičnega namena, ki si natakne očala zato, da z vnaprejšnjim kategoričnim kritičnim presodi o kakih pisanih zadevah. Včasih pa se kljub vsemu zdi, da je nekoliko nezadovoljen s stališči, ki jih se ni dobil preselil oziroma o njih nima mnenja republiške strankarske vrha SDZ—NDS.

Poročen je in ima 19-letnega sina, žena je inženirka kemije, ki zdaj kemijo poučuje na radgonski šoli. Vir njegovega dohodka je vinogradništvo. »Za praznijo se praznuje,« pravi. Če bi moral imenovati svoj hobi, bi rekel glasba. Jazz. Po poklicu je ekonomist, solni se je v Zagrebu. Kot dijaka soboške gimnazije je bil »filozofske naloge« vrh iz šole. Bil je 1952. pri nalogi o obstoju boga pa mu je pomagal stric kanonik, ki je sicer ucelo življenje posvetil prizadevanju za beatifikacijo Slomskega. Gimnazijski profesor Sonc ga je prijavil, čeprav je bil takrat študent, da lahko pišejo svobodno. Že eno uro potem, ko je nalogo oddal, je bil sklican sestanek. »Štiri leta sem imel prepovedan vstop na katerokoli šolo v Sloveniji.

Prvi politični spor je imel že 1948., ko so morali na tej isti gimnaziji obsojiti mladega Kolara, ki so ga ustrelili na meji ob požarju prebežke. Uprl se je temu, da bi ga razglasili za narodnega izdajalca. »Že takrat, preden je bil Ropel rojen,« je bil politični oponent.

Maturoiral je potem na bežigrjski gimnaziji, s sotoke se spominja nekaterih profesorjev, ki niso bili naklonjeni športu, zaradi česar je izpuhilo leto. Že s razumevanje je igral v prvem moštvi gimnazije. »Moj vzor je bil prof. Močan, imel je leta šestem za športnike« in sploh je bil pravičen. Spominja se tudi prof. Tita, ki leta šestem za svoja najlepša v življenju. Iz Sobote ima veliko prijateljev. V sedmih letih v sotoke Lions Clubu.

Gornji Radgona so Hrasteljeve med drugo vojno zaradi slovenstva izselili na prvi, na prvi transport iz Slovenije 1941. Peljali so jih proti Varazdinu, kjer se je potem nekaj zapletlo in se jim je, po posredovanju Društva prijateljev v Sloveniji, ki se je pogajalo z nemškimi oblastmi, posrečilo priti v Ljubljano, kjer je z družino preživel vojno. Po vojni so se vrnili, trgovina Sloga je bila delno nacionalizirana. Vendar bi bil raje, če bi to ne bilo zapisano, »ker bo tako težko rekel, da sem pristopil k SDZ zaradi vračanja odvzetega premoženja.«

Če da »kričati svoj politični položaj in angažma za zasebne stvari. Andrej Hrastelj je eden od tistih gospodov. Eden od tistih, ki so bili v Evropi desetletja najdlje v prikriti opoziciji. Njihove osebne zgodbe so kakor razlaga za uvod v politično držo, ki je uradno pomenila »svrhaščno delavsko razlago, se se aprila v gimnazijskih časih. Potem so poslušali jazz že takrat, ko je bil in se pripravljajo kot »dekadentna glasba kapitalističnega gnilega zahoda«. Napo-

sed so nekaj časa še preživeli zunaj. Vse tako kakor Hrastelj, ki je »zaradi jezika« bil v Nemčiji. Zdi se, da mu za popolno skladnost zgod »starih opozicionalcev« manjka samo nekaj časa v zaporu.

Bil je »in ostaja le naprej« koordinator pomurske SDZ, zdaj SDZ—NDS. SDZ—NDS funkcionira v vseh občinskih zbora Pomurja. »Torej sploh ne drži, da bi se stranka razcepila?« Razcepa ni bilo, odšlo je le nekaj ljudi. Na mojo zaostlost tudi precej takih, ki so stranki veliko dali. Tisti, ki so odšli, še imajo novo stranko DSS. Zato ti sploh nimajo deleža v SDZ—NDS.

»Lendava« celoti ostaja v SDZ. V celoti. To je vendar novo! Škoda, da ni tukaj Setinca, ki je v pogovoru na Vestniku trdil drugače. »Da, tako je, vendar pa ne bi hotel, da se to napiljuje.« V Lendavi je predsednik SDZ—NDS Argus Horvat, v Soboti Viktor Banko. V Ljutomeru in Ormožu ne bo prišlo do velikih sprememb. VESTNIK: Vi ste stranka desnice?

HRASTELJ: Ne, mi smo stranka desne, smo desno od levece, še vedno pa sredi na v Demosu.

VESTNIK: Imate podarke o številu izstopov iz vaše stranke?

HRASTELJ: Imam republiški podatek. 32 do danes, do desetih ure (pogovor je potekal v torek, 28. oktobra, po enajsti uri).

VESTNIK: To pa je zanimivo. Ali to pomeni, da so izstopili samo republiški vodilni?

HRASTELJ: Tudi od vseh teh še ni izstopnic, razen od gospoda Bavčarja.

SDZ—NDS, tako Hrastelj, spoštuje krščanski etos, ki pa ni njihov moralni kodeks. »Smo proti boljševizmu in proti klerikalizmu.« Razlika med DSS in SDZ—NDS je v tem, da so oni bolj pragmatični. Bavčar je rekel, da bodo enkrat glasovali levo, drugi desno. V SDZ—NDS so bolj principi. Razlikujejo med demokracijo in »vaskimi stražami, priznavajo narodnoosvobodilni boj, vendar tega vprašanja ne aktualizirajo, marveč ga prepuščajo zgodovini. Svoje mnenje o tem naj si izoblikujejo predvsem mladi, ker ti niso obremenjeni s tem delom zgodovine.

Hrastelj s svojim razlaganjem združljivosti članstva Madžarov na lendavskem območju v stranki, ki ji pripisujejo predznak »narodnjaštva«, spominja na neko postmoderno pozicijo. Podobno tisti, ki jo zastopa srbski slikar Drago Klajić. Klajić pravi, »Slovenec so si že ustvarili svojo državo in tu je vse končano.« Meni, da je tako prav, kajti potrebno se je upreti »nacionalnim intelektualcem in prostozidarjem«. »Namesto duhovne skladnosti vodilnih razredov Evrope bomo dobili italijansko in duhovno bežo.« In končuje »Preprosto, nacionalisti vseh držav bi se morali združiti.« Hrastelj meni, da imajo Madžari svo pravo poudarjati svoje madžarsko bistvo, tako kakor ga moramo iz istih razlogov poudarjati tudi mi. Zato se lahko brez paradoksa združujemo tudi v njegovi stranki.

Recimo, da je Hrastelj v tem svetu postmoderen politik. Da pa je politik, na to pristaja. Čeprav ne živi od politike, je eden od redkih, ki pristaja na to, da se ga imenuje politik.

Stefan Smej

Stefan Smej

**Samo Kristus,
samo vera,
samo milost,
samo pismo**

31. oktobra je minilo 474 let od takrat, ko je Martin Luter nabil na wittenberška cerkvena vrata svojih 95 tez in se je s tem začelo luteranstvo. Naslovne besede so luteranske maksime.

Kaj pravzaprav večina nas tukaj, ki smo »papinci« oziroma rimskokatoliški verniki, ve o luteranstvu? Ali se pristnejše vprašanje: Kako smo se z luteranstvom seznanjali v preprostem okolju ljudstva? Kaj je etnična značilnost prekmurskega luteranstva? Oziroma, ker je o veri najpogostejše soditi po duhovništvu, kakšna je razlika med svečeniki ene in druge oblike krščanstva?

Ker imamo tukaj omejen prostor za obširnejše odgovore, poskušajmo na kratko odgovoriti na zadnje in prvo vprašanje. Tudi zato zgolj na ti dve, ker smo že nekajkrat ob drugi priložnosti odgovarjali na srednje vprašanje: na vprašanje o tem, kaj je etnična značilnost prekmurskega luteranstva. Tukaj tokrat samo ponovimo, da naše prekmursko luteranstvo ne blešči od asketizma oziroma od tistega, kar se popularno imenuje »duh protestantizma«. Iz tega duha se napaja etika kapitalizma, njegova storilnost. Storilnost, ki je, če povečemo zelo preprosto, sama sebi namen. Če pa nanyo gledamo v bogoslovnem smislu, je to storilnost v večjo čast božjo. To vprašanje pa je očitno potrebno pretresti tudi glede na vplive komunizma, ki so morebiti odločilnejši kakor same etnične značilnosti. Toda o tem kdaj drugič.

Poglejmo raje, kakšna je razlika med svečeniki ene in druge veroizpovedi. Pred kratkim so rimskokatoliški duhovniki lendavske dekanije v tem časopisu objavili izjavo, da z njim ne bodo več sodelovali. Čeprav razloga niso navedli, je očitno, da gre za neko zamero, na katero ne odgovarjajo z javno besedo, ampak z vatikansko pretnjo molka. Ker pač ne morejo z inkvizicijo?

Ali je načelno mogoče, da bi kaj takega naredili protestantski duhovniki, če bi tukaj, na primer, zapisali, da je bil M. Luter zelo nagnjen k meseni šibkosti do žensk? Ali pa to, da mu je zelo pogosto močno zvenelo v ušesih? Kar je oboje mogoče prebrati v spisih o njem.

Lahko bi se sicer zgodilo, da bi luteranski duhovniki poslali užaljeno pismo brez argumentacije, v katerem bi se odpovedali sodelovanju s tem časopisom. V praksi se lahko zgodi kar koli. Načelno pa se to nikakor ne bi smelo primeriti. Po Lutrovem nauku duhovniški stan ni bližje Bogu kakor posvetni, zato se tudi ne obnaša, kakor da bi bil iz nedotakljive kaste. Po rimskokatoliškem nauku pa je duhovščina hierarhično bližje bogu, zato so »papinski« duhovniki reagirali pravzaprav načelno.

Kar pa se prvega vprašanja tiče, kako je kaj papinsko preprosto ljudstvo seznanjeno z luteranstvom, sem se spomnil šule, ki mi jo je pred dolgimi leti pripovedoval neki židar. O tem, kako sta dva naša luterana nekje na Nemškem prišla v papinsko cerkev in sta iz nje pobegnili, ko sta slišala, da je duhoven zapel »hajlige muter sankta ana«, misleč, da poje »prijmite teva dva literana«. Omenjanje svete Ane ne more biti naključno, saj je znano, da je Luter stopil v duhovniški stan po zaobljubi sveti Ani. Zasel je namreč v silovito nevihto in prisegel z besedami: »Pomagaj, sveta Ana, menih hočem postati.« Kaj več pa povprečen papinec o luteranstvu nemara niti ne ve.

Se bodo Prekmurci in Prleki razdelili?

Na vprašanje, ali se bodo v prihodnje Pomurci razdelili na Prekmurce in Prleke, javna tribuna v Ljutomeru še ni povsem odgovorila. Očitno je za kaj takega še pre zgodaj in si spremembe na tem področju lahko zamišljamo kot tektonske premike, je v sklepnem delu razprave poudaril vodja javne tribune TOMI NEMEC. Predlog novega regionalizma je namreč naletel na dokaj skeptično razmišljanje o uvajanju vmesnega člena med prihodnjimi občinami in republiškim vrhom, predvsem glede števila občin in njihovih središč. Nekateri razprave so celo pokazale, da bi bilo potrebno razmisliti o razdelitvi Pomurja kot regije na dva dela, pri čemer bi bila reka Mura ločnica. To pomeni, da bi Prekmurje obsegalo sotoke in lendavsko občino, k Prlekiji pa bi poleg ljutomerske in radgonske občine priključili še ormoško. Vendar je tudi taka rešitev zelo vprašljiva, saj se ponekod boje, da bodo po novem še na slabšem. Tako je predsednik radgonskih krščanskih demokratov FRANC MOGE povedal, da ga zelo moti, če mora denar odnašati v kakšno središče. Po njegovem je upravičena bojazen, da bi bili ob morebitni ustanovitvi novega okraja v Ljutomeru prebivalci radgonske in ormoške občine še bolj odrinjeni od središča.

S SEJE LJUTOMERSKE VLADE

Bodo za četrtno višje plače pomirile duhove?

Od 1. septembra, brez poračunov za nazaj, bodo vsem porabnikom ljutomerskega občinskega proračuna povečali osebne dohodek za 25 odstotkov. Gre za začasen sklep občinske vlade, ker se bodo osebni dohodki proračunskih porabnikov na novo uskladili in poenotili s pravkar sprejetim republiškim odlokom. Tako bo neto plača učitelja z visoko izobrazbo znašala v povprečju okrog 15.300 tolarjev. Ob vsem tem pa so na seji ljutomerskega izvršnega sveta močno kritizirali podpredsednika republiškega izvršnega sveta Matijo Malešiča, odgovornega za družbene dejavnosti, češ da v nekaterih drugih občinah lahko dajejo precej denarja za usklajevanje plač učiteljev, kar pa ni bilo dovoljeno v Ljutomeru. Po drugi strani pa smo slišali, da so ljutomerski upravni delavci najslabše plačani v Pomurju, zato grozijo s stavko, čeprav imajo višje plače od ljutomerskih učiteljev. Kako se bo vsa zadeva izcimila, bodo pokazali prihodnji dogodki.

Sicer pa so se ljutomerski izvršniki seznanili tudi s problematiko delovanja občinskega sodnika za prekrške in zagotavljanjem denarja za delo tega organa do konca leta. V razpravi niso bili povsem zadovoljni z organiziranostjo te službe v pomurskih občinah in številom zadev, s katerimi se mora ukvarjati posamezni sodnik za prekrške. Za ljutomerskega sodnika za prekrške so ugotovili, da bi sprito ogromnega števila zadev, ki jih mora obravnavati, lahko zaposlili še enega sodnika z administratoriko. Seveda pa je osnovno vprašanje, kje vzeti denar.

Na seji izvršnega sveta v Ljutomeru so se seznanili tudi s poročilom o opravljenih naložbah v izobraževanju v letu 1991. Hkrati so obravnavali zahteve o zagotavljanju denarja za vzdrževalna dela na Glasbeni šoli Slavka Osterca v Ljutomeru, tamkajšnji Gimnaziji Frana Miklošiča in za odvod fekalnih voda v Vučji vasi. Istočasno so potrdili program kulturnih dejavnosti v ljutomerski občini v letu 1992 in se zavzeli za dolgoročno varovanje kulturne dediščine.

MILAN JERŠE

Neplačani davki obrtnikov povzročajo napetost med republiko in občinami

Med dvema ognjema

Bernarda B. Peček

Medtem ko obrtniki obljublajo, da bodo v petih letih priskrbeli 60 tisoč delovnih mest, če jim vlada zniža prispevke, se le-ta ubada s problemom, kako izterjati denar, ki ji (bolj ali manj) pripada. Torej: davki gor ali dol!

Kjer ni denarja, se začnejo problemi. In prav pomanjkanje denarja je vzrok, da so napeti odnosi med republiko in občinami. Zaradi nepravilnega izvajanja predpisov (ne dovolj strogega) so šestim občinam ustavili dotok republiških sredstev.

V polovici občinskih uprav za družbene prihodke v Sloveniji so menda preveč pod vplivom občinske politike, pri pobiranju davkov od zasebnikov so nedosledni, kar je posledica pomanjkanja davčnih inšpektorjev ali pa njihovo delo ni dovolj organizirano in strokovno vodeno. Zmedo in nevarnost zloma davčne reforme so povzročile nerealne napovedi za odmero davkov iz dejavnosti v preteklem letu. Najštevilnejši kršitelji so avtoprevozniki, gostinci in trgovci — tri četrtine obrtnikov, ki se ukvarjajo s temi dejavnostmi, so napovedale izgubo! In še en neresen problem je pred občinskimi upravnimi organi: mnogi obrtniki so poleg obrtne delavnice registrirali še podjetje. Tržno obnašanje si nekateri predstavljajo tako, da poskušajo priskrbeli čim več zaslužka zase, državo pa čim bolj ogojufati.

Ker bo prihodnje leto zmeda še večja, bo potrebno narediti red najprej pri obrtnikih. Pritisnili so na občine, te pa na obrtnike — če niso že prej, so začeli pošiljati sklepe o blokadi žiroračunov obrtnikom v treh dneh.

Vsi direktorji občinskih uprav za družbene prihodke se zavedajo, da je med neplačevalci največ takih obrtnikov, ki so zašli v težave zaradi družbenega sektorja, ki jim ne plačuje opravljenega dela ali narejenih izdelkov. Priznavajo pa tudi, da je med njimi tudi nekaj takih, ki bi lahko plačali, pa raje menjavajo banke, kupujejo nove stroje ali kar luksuzne avtomobile. Prav tako pa v občinah ne pozabijo poudariti, da jih je veliko premalo za nadzorovanje splošne nediscipline. Inšpektorji ne morejo delovati dovolj objektivno in strogo v okolju, kjer živijo, zato je nujna reorganizacija, republiški nadzor in »sposojanje« inšpektorjev. Kazni so mnogo prenizke in preden prijavijo nepravilnosti sodišču, se vprašajo, kaj bo s to dejavnostjo v prihodnje, kaj bo z delavci, ki delajo pri tem obrtniku?

Po drugi strani pa se vsi zavedamo, da je problem mnogo širši: vse več brezposelnih, upokojujencev, zahtev zdravstva in drugih potreb republiškega proračuna ne bodo mogli financirati le zaposleni, najsi bo to v družbenem sektorju ali pri zasebnikih. Proračun bo moral čim prej najti tudi druge vire napajanja, pa čeprav bo to carina, o kateri danes še nihče ne upa govoriti na glas.

JANEZ FRANČIČ in JANKO VRENKO sta davčna inšpektorja v občini Lendava od 1984. leta. O delu na terenu in grožnjah raje ne bi govorila, sta povedala takoj na začetku. Na teren hodita vedno v paru (da laže preneseta vse skupaj) in da sta bolj objektivna, te dni pa obiskujeta cvetličarne; kje so dobili rože in sveče, če imajo svoje rastlinjake ali ne ...?

Janez Francič je o šušmarstvu (sicer nerad) povedal: »Zaslišujemo stranke, investitorje in druge, vendar je šušmarstvo težko dokazati, če tega delavec sam ne prizna. Imeli smo skupno akcijo s tržnim inšpektorjem in inšpektorjem za delo ... pa se je v skupščini pojavilo delegatsko vprašanje, kako je davčna inšpekcija dobila podatke o šušmarstvu! Največ šušmarjev je še vedno v storitvenih dejavnostih, na primer v zidarstvu ali instalaterstvu.«

Janko Vrenko bi prav rad zamenjal službo, samo če bi imel priložnost. Za primerjavo je povedal, da ima čistilka na Petrolu večjo plačo kot on. O nadzoru poslovanja obrtnikov pa je povedal: »Po starem zakonu si lahko obrtniku knjigo zavrnil ali jo primerjal z drugim, po novem zakonu pa mu lahko ocenjuješ dohodek le, če on sam ne prijavi dohodka; v nasprotnem mu lahko le kaj pribiješ, vendar pa bi potem morali biti ob njem 365 dni v letu. Ne vem, kako bomo ugotavljali resničnost teh napovedi. Pri tistih, ki delajo za podjetja, je lažje, najtežje pa je pri tistih obrtnikih, ki poslujejo z ljudmi in z denarjem »iz roke v roko«. Menim, da bi morali te obrtnike nekako ločiti in dati davčne olajšave le obrtnikom, ki opravljajo proizvodno dejavnost.«

Občinske uprave za družbene prihodke v Sloveniji pobirajo davke in prispevke od približno 50 tisoč zasebnikov. V teh službah je zaposlenih 1231 uslužbenec, davčnih inšpektorjev pa le 194.

Rubeži na dopustu

Rubežev nimamo več. Točneje — danes imamo le davčne izterjevalce, ki hodijo po terenu in od dolžnikov terjajo denar.

V Lendavi so imeli zadnji primer rubeža v letu 1989 pri obrtniku, ki ni plačeval davkov. Pri tem so imeli ogromno stroškov, nestrpnosti in hudih besed, zarubljenega blaga pa niso mogli prodati.

Se večje probleme s prodajo so imeli v Ljutomeru, ko so pri zadnjem rubežu pred nekaj leti zarubili kravo, ker kmetovalec ni plačeval svojih obveznosti. Tudi v Gornji Radgoni raje govorijo o davčnih izterjevalcih kot o rubežih, saj vrednega blaga z rubežem ni mogoče zarubiti. Pri rubežu lahko odpeljejo le luksuzne stvari, torej tiste, ki jih obrtnik ne potrebuje pri opravljanju svoje dejavnosti.

Rubež se torej ne spleča, pravijo na občinah. Obrtnikom se spleča zavlačevati plačilo za nekaj mesecev, ker vedo, da bodo dobili še kupe obvestil in »prošenj«, naj plačajo prispevke.

Je pa res, da je rubež poniževalna zadeva — tako za tistega, ki to opravlja, kot za tistega, ki mu zarubijo blago. Verjetno bo potrebno vzgojiti ali uvoziti posebno kasto neobčutljivih, nepodkupljivih in strogih ljudi, ki bodo opravljali umazane posle za državno blagajno.

Proračun čuti posledice plačilne nediscipline

»Morali bi priti pred nekaj minutami, pa bi videli, kakšno je naše delo,« je med pozdravom dejala direktorica občinske uprave za družbene prihodke občine Lendava Marija Kramberger. Eden od večjih lendavskih obrtnikov, ki ima zaposlenih več delavcev in je tesno povezan z družbenimi podjetji, se je na davkariji razburjal, ker so mu blokirali žiroračun.

»Banka nam vsako leto da podatke o žiroračunih. Če obrtnik že več kot tri mesece ni plačal prispevkov in davka ali pa dolguje več kot 50 tisoč tolarjev, izdamo sklep, ki ga pošljemo istočasno banki in obrtniku. Poslali smo že 45 sklepov o prisilni izterjavi dolga. Izterjave bi bile učinkovitejše, če bi bila večja plačilna disciplina. Vsak obrtnik prav dobro ve, koliko mora vsak mesec plačati. Res pa je, da včasih kaj toleriramo in poskušamo biti objektivni ter gledamo predvsem na zaposlene. Pomembneje je, da ostanejo delavci v službi in da oni dobijo plačo,« je povedala Marija Kramberger.

V lendavski občini so imeli v letu 1990 221 rednih obrtnikov in 171 pavšalnih — letos so vsi v isti vreči, prav vsi morajo imeti poslovodne knjige in plačevati davke in prispevke, razlika je le v načinu in višini odmere davka. Povprečna mesečna akontacija je 376 tolarjev. V lendavski občini se je prav letos število obrtnikov močno povečalo; vzrok za to je občinski odlok, ki daje olajšave (26 odstotne) za razvijanje deficitarnih dejavnosti, za začetek poslovanja ali posodobitev, poleg tega pa je lendavska občina demografsko ogroženo območje (razen mesta Lendava), zato so vsi novi obrtniki tri leta oproščeni plačevanja vseh davkov. »Največji problem je plačevanje prispevkov za zaposlene pri obrtnikih. Te prispevke bi morali plačevati prav tako mesečno, in to v šestih dneh po izplačilu osebnih dohodkov. Število zaposlenih pri obrtnikih se je prav zaradi tega močno zmanjšalo — lani jih je bilo še 390; letos le 270,« je dejala Krambergerjeva.

Delež davkov v občinskem proračunu je 0,5 odstotka, vendar predstavljajo večji delež vsi drugi prispevki, ki jih morajo obrtniki plačevati. Podatka o tem nismo mogli dobiti. Občutek imamo, kakor da jim je žal obrtnikov, ki morajo plačevati tako velike prispevke, sami pa ne dobiyo plačila za svoje izdelke in storitve. Tudi to je del resnice o praznih blagajnah!

Bolj kot sami davki so za obrtnika uničujoče zamudne obresti: do 7. oktobra letos so bile 0,5-odstotne dnevne obresti, sedaj pa spet 37,5-odstotne letne obresti.

NA ZATOŽNI KLOPI OBČINE

Republiška inšpekcija je okarala tudi ljutomersko občino, ker ni dovolj ažurna. V Lenartu in Ljutomeru (in številnih drugih občinah) se lotevajo nalog nenotno; enotni republiški zakonodajci, enotnim navodilom in dogovorom o izvajanju enotne davčne politike navkljub so občine ravnale predvsem v skladu z občinskimi interesi. Jih moramo zaradi tega hvaliti ali grajati? Jožica Voršič ima med pomurskimi direktorji davkarje najdaljši »staž«, saj se s tem ukvarja že 13 let. Prezivila in doživela je že marsikaj, tudi pritožbo obrtnika, ki se je razčistevala 10 let. Republiška uprava mu je pritožbo zavrnila, sodišče pa je čez čas razsodilo v prid davčnemu zavezanecu. Občina mu je morala vrniti vse zamudne obresti.

»Kakšnih večjih problemov ne ugotavljamo,« je povedala Jožica Voršič, »le to, da ne plačujejo redno akontacij ali nimajo pravilno urejenih knjig. Davki sami so zelo majhni, večji problemi so s prometnimi davki, prispevki za zdravstvo in davek na osebni prejemek zaposlenega pri obrtniku. To je letos novost in zaradi tega so s tem največji problemi. Eni plačujejo redno, drugi z zaostankom, tretji pa oddajajo prošnje za odlog plačila. Teh prošenj je zelo veliko, vendar se pri tem držimo zakona in ugodimo prošnji le, če je fakturirana realizacija višja od dejanske plačane. Prošnje se ponavljajo iz meseca v mesec, eni ne morejo plačati niti po šestih mesecih, ker niso

dobili plačila od podjetij, s katerimi sodelujejo.«

Proti koncu leta postanejo tudi davčni izterjevalci bolj »tečni«. Vendar tudi v Ljutomeru ugotavljajo, da jih je premalo, saj je težko verjeti, da bosta dva uspela pregledati 430 poslovodnih knjig. »Morale bi biti večje kazni in večja disciplina na terenu. Prevare so bile vedno in bodo, vendar jih je, če ne evidentira dnevnega prometa, težko dokazati. Polovica obrtnikov vseeno redno plačuje, čeprav je res, da se vsak znajde po svoje. Precej obrtnikov ima letos podjetja, kar nekaj primerov pa imamo, da so obdržali obrtno delavnico in istočasno registrirali podjetje,« je povedala Voršičeva.

Te dni se ukvarjajo predvsem s prometnimi davki — ugotavljajo določene nepravilnosti in jih prijavljajo SDK-ju. Prav tako bo 16 obrtnikov v začetku novem-

prej spraznili. 30 obrtnikov ima še sedaj blokiran žiroračun, banka nam pošilja denar takoj, ko je nakazan. Z desetimi sem se pogovarjal z vsakim posebej, poslušal njihove razlage. Strinjali so se, da imajo do 15. novembra rok, da plačajo nepravilne obveznosti, če ne, jim bomo spet blokirali žiroračune.«

Za takšen oster rez so se v Gornji Radgoni odločili tudi zaradi kadrovskih problemov, je povedal Vrzel, saj so bili davčni inšpektorji in izterjevalci vpoklicani. Eden večjih problemov, ki pa ni značilen le za gornjeradgonsko občino, je »poslovno« obnašanje bank. Obrtniki namreč menjavajo banke, le te pa občine o tem ne obvestijo. Tako ima lahko obrtnih odprtih nekaj žiroračunov, denar pa je le na enem.

In kako je s prometnim davkom: kar 70 odstotkov zbranega

Čeprav si še pripravnik, se lahko zgodi, da vse do upokojitve ne boš ugotovil, kako lahko oba gostilničarja prijavita izgubo.

bra prejelo sklepe o blokiranju žiroračunov. Kar je preveč, je preveč, so si rekli na ljutomerski davkariji. In če pritisnemo še Šešol in republiška inšpekcija, jih pač morajo podrezati!

BANKE MENJAVAJO KOT PO MASLU

V bruto nacionalnem dohodku občine predstavlja delež obrtnikov 6 odstotkov; skupno jih je okrog 400, od tega je polovica nekdanjih pavšalistov, vseh zaposlenih v obrtni dejavnosti gornjeradgonske občine pa je 570 (obrniki in pri njih zaposleni).

Vse se je zapletlo z uvajanjem nove zakonodaje — davčna inšpektorja sta se morala najprej sama učiti na novo, nato pa poučevati še obrtnike. Če bi šlo le za knjige in plačevanje prispevkov, bi še nekako šlo, vendar je tu tudi splošna gospodarska kriza, ki pritiska na družbeni sektor; tudi podjetja ne morejo plačevati vseh obveznosti v takšnih razmerah obrtniki najdlje čakajo na svoj denar. V Gornji Radgoni ugotavljajo, da obrtniki redno plačujejo akontacije, tudi s prometnimi davki ni problemov, zapletlo pa se je pri plačevanju prispevkov za zaposlene. Največje probleme imajo »klasični« obrtniki, ki so vezani na večja družbena podjetja in imajo tudi največ zaposlenih. Če pa ima kdo zaposlenih 40 ljudi, je potrebno mesečno odšteti občini kar veliko vsoto.

Gornjeradgonska davkarja je med prvimi ukrepala strogo po predpisih — 20. julija so 40 obrtnikom blokirali žiroračun. Direktor Daniel Vrzel je povedal: »Ker že šest mesecev niso plačali prispevkov, smo jim blokirali žiroračun. Nato sem imel dva dni tukaj obrtno zbornico. Trdili so, da smo bili nekorrektni, ker jih nismo prej obvestili. Vsak mesec dobijo izpisek in točno vedo, koliko morajo plačati. Če bi jih mi prej obvestili, bi vsi žiroračune

v občinah bi morali oddvajati v republiko. Menda so kriva poročila: prej so morali obrtniki pisati mesečna poročila, sedaj pa tri-mesečna. Kako naj potem občinska davkarja sproti nadzorujejo pravilno in redno plačevanje, če obrtniki ne dajejo pravočasnih poročil. V Gornji Radgoni so se odločili za sistem »volk sit, koza cela« in pošiljajo v republiko denar po ključu, ki so si ga sami določili.

SODIŠČA SO PREPOČASNA

V vseh pomurskih občinah smo lahko slišali pripombe, da so kazni za ugotovljene nepravilnosti premajhne, nadzor premalo učinkovit, sodnijski mlini pa meljejo prepočasi.

V Lendavi so že lani prijavili temeljnemu sodišču utajo davkov in lažnih računov. Zadeva se je na sodišču razreševala tako dolgo, da je zastarala. Najbolj zgovoren je zgled izpred nekaj let, ko so sodišču prijavili gostinca, ki je vozil zaloge iz diskonta. Zadeva je bila na sodišču tako dolgo, da je šofer, ki je opravljal ta nedovoljeni posel, prej umrl.

V Ljutomeru so pred leti prijavljali utaje davkov na sodišču — nekatere prijave so dobili vrnjene, za druge pa ne vedo, kaj je z njimi; zadeve se vlečejo tudi po dve leti.

V Gornji Radgoni so 6 obrtnikov (bivših pavšalistov) prijavili na sodišču zaradi nepravilno vodenih knjig ali neobračunavanja prometnega davka. Štiri ali pet obrtnikov so prijavili sodniku zaradi nepravilnih računov (nakup blaga pod ugodnimi pogoji, čeprav je to prepovedano). Vsak dan kličejo sodnike in jih sprašujejo, zato trajajo postopki tri ali štiri mesece, vendar pa so kazni tako nizke, da se obrtniku bolj spleča kršiti predpise in plačevati kazen kot pa biti pošten. Pri poslu, kjer je na primer obrtnik zaslužil tudi po 500 tisoč tolar-

jev, plača le 10 tisoč tolarjev kazni.

PRETIRANE IZJAVE IZ REPUBLIKE

Kdo lahko trdi, da delo inšpektorjev v občini Murska Sobota ni organizirano in strokovno vodeno, je nemalo presenečen vprašal direktor občinske uprave za družbene prihodke v Murski Soboti Srečko Grosman, ko sem mu omenila, da je njegova občina v sredstvih obveznosti tudi na črni listi. Doslej namreč ni bilo nobenih pripomb ali nepravilnosti, prav tako na občini še ni bilo republiškega inšpektorja. Res pa je, da tudi v občini Murska Sobota komaj te dni pripravljajo sklepe za blokado žiroračunov. Zakaj tega niso storili prej? Ker ni bilo potrebe, šlišim odgovor.

Po junijskih podatkih je v soboški občini 1010 obrtnikov, imajo zaposlenih 970 delavcev, nekdanjih pavšalistov je 294. Tudi v tej občini je obrtna zbornica pripravila tečaj o vodenju knjig, vsak obrtnik pa lahko dobi informacije tudi na občinski upravi. Kljub temu so se prav pri vodenju knjig pojavili nekateri problemi. Osnova za pobiranje davkov sta sedaj dejavnost in dohodna — kako bo s slednjim je težko napovedati. Obrtniki plačujejo davke in prispevke sami (sami si izberejo osnovno in vrsto prispevkov), k rednemu plačevanju pa naj bi jih prisilile visoke obresti. Inšpektorji so dolžni, da ta poročila in napovedi preverjajo. V soboški občini je zaposlenih pet inšpektorjev, na teren hodita dva po dva, vsako leto pa menjajo teren. Inšpektorji se posvetijo predvsem tistim večjim obrtnikom; kakšnih hujših kršitev do sedaj niso opazili.

»So določene nepravilnosti. Okrog 20 primerov nepravilnih obračunanih prometnih davkov smo predali SDK-ju, sodišču pa letos še nismo predali nobenega — pa ni bilo potrebe. 23. oktobra letos smo imeli pobrano 10 odstotkov vseh davkov in prispevkov. Še prej smo morali predati okrog 100 sklepov o prisilni izterjavi dolga iz premičnega premoženja (to je pravzaprav pre-

Zasebni sektor je od januarja do avgusta letos prispeval v republiški proračun 3,67 odstotka vse dohodnine (od skupno 5713 milijonov tolarjev je delež obrtnikov v obliki akontacije davka iz dejavnosti 338,8 milijona tolarjev, za zaposlene pa so plačali 158,1 milijona tolarjev davka od osebnih dohodkov).

nja z rubežem). Sedaj pripravljamo sklepe o blokadi žiroračunov, tako da bo imelo v začetku novembra okrog 100 obrtnikov blokirane žiroračune,« je povedal Srečko Grosman.

Zanimalo me je, kako da so v Murski Soboti šele sedaj (tj. v dne dni oktobra) odločili o blokiranju žiroračunov, druge občine pa so se za tovrstni ukrep odločile že sredi poletja. Odgovor je tak:

»Pri nas položaj se ni bil tako kritičen, da bi morali uporabiti vse te rigorozne ukrepe. Republika ki primanjkuje sredstev, to je tisto da si dovolijo in dajejo izpise, da smo po občinah skoraj rani, to pa je pretirano. Odkar sem jaz tukaj, ne pa je že 12 let, še ni bilo nobene pritožbe ali prijave na občinsko politiko. Dejstvo pa je, da bo v prihodnje s centralizacijo davčne službe tudi večja centralizacija vseh sredstev,« je povedal Grosman. Z drugim besednim pomeni, da bo republika najbrž napolnila svojo blagajno in nato (če bo kaj ostalo) bomo imeli tudi občinske. V Murski Soboti imajo davkarja doine od leta 1989, v Ljubljansko banko in A. B. ko, kakšni pa so žiro račun obrtnikov, ki jih bodo blokirali? Bolj kot do videli šele čez en mesec. Davki in prispevki morajo biti ke zamudne obresti. Za zaposlen eden od znanih gostilničarjev je moral plačati 600 tisoč tolarjev zamudnih obresti. Vse to bomo problematiko davkov in delali skupaj z obrtniki. Vse to tam bo marsikaj zanimivo,«

Bernarda B. Peček

—Zasluzek prinašajo izdelki z znamko

Gallus in LeOna na poti v svet

V dveh letih, odkar v Muri izdelujejo izdelke pod blagovno znamko Gallus in LeOna, so ti na Slovenskem postali prestižna stvar po kakovosti in ceni. Postali so stil oblačila določene skupine ljudi, ki želi biti uspešna in poslovna in pri tem veliko stavi na svoj razred. LeOna in Gallus sta na nezriven slovenskem tržišču hitro uspela, glede na to, da pravilo za uveljavitev blagovnih znamk pravi, da je za to potrebno pet do petdeset let. Zato pa bo pot do uveljavitve na svetovnih trgih, na katere sedaj pospremljajo Gallus in LeOna, verjetno veliko daljša in težja. Slovensko tržišče namreč ni šolski primer za uveljavitev blagovnih znamk.

V Muri pravijo, da se z zametki blagovnih znamk ukvarjajo že zelo dolgo, saj so jih dolgoletne izkušnje naučili, da bo zmagovalac konkurenčnega boja tisti, ki bo razvil lastno blagovno znamko. Najprej so bili tu Muralisti, blagovna znamka za kupce, ki mislijo nenavadno, ki hočejo biti mlajši, nenavadni, skratka drugačni. Vendar Muralisti niso bili posrečena izbira. Sicer modni po barvah in stilu, vendar iz manj kakovostnih materialov in v nižjem cenovnem razredu, kupcev niso dovolj pritegnili. S pomočjo Studia za marketing, natančne obdelave tržišča, potencialnih

kupcev in točno opredeljenih ciljev so v Muri začeli uvajati blagovni znamki Gallus in LeOna. Uspeh ni bil naključen. Izbiri imena, ki je bila posrečena in jo je tržišče sprejelo, so dodali vsebino, katere temelj sta kakovost in agresivne marketinške aktivnosti. Gallus in LeOna sta postala dobičkonosni znamki, prilagojeni kupcem, ki radi kupujejo kakovostne stvari in se pri teh nakupih zgledujejo po umetnosti.

Blagovne znamke so veliko vredne, dostikrat več kot tovar-

ne, ki jih izdelujejo. Kakšna je vrednost Gallusa in LeOne?

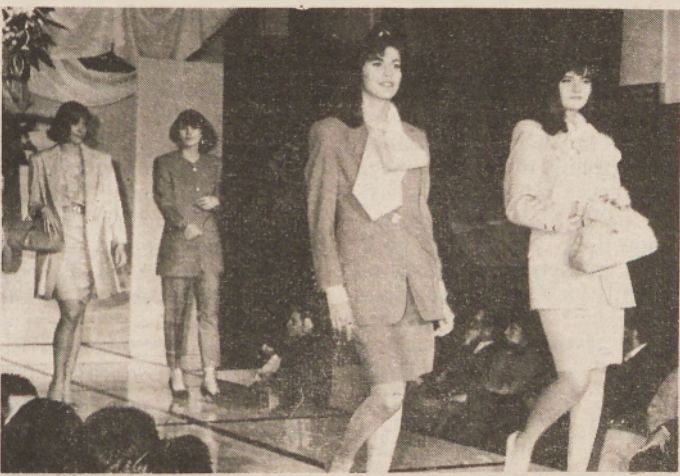
»To je težko izračunati,« pravi Bojan Pevec, ki je v Muri odgovoren za marketing. »Vrednost blagovne znamke je odvisna od poznavanja znamke na trgu. Zatenkrat Gallus in LeOno poznajo samo še v Sloveniji, zato nimata velike vrednosti. Če pa bomo z njima prodali na konkurenčna svetovna tržišča, bo njuna vrednost tisočkrat večja. Prvi koraki so narejeni, blagovna znamka

LeOna je zaščitena v šestdesetih državah po svetu, z zaščito Gallusa pa imamo nekaj težav. Z znamko Gallus je namreč že zaščitena izdelava čevljev v nekem podjetju v Avstriji in prav te dni se z lastnikom tovarne dogovarjamo o skupnem nastopu na svetovnem tržišču. Izguba Gallusa bi za Muro pomenila glede na vložena sredstva in imidž pravo malo katastrofo.«

Tačas prodira Mura z LeOno v skandinavske dežele. Z majhnimi koraki in majhnimi količinami, ki jih spremljajo skromna vlaganja v tržišče. »Močne marketinške kampanje, kar je v tujini izredno drago, saj stane TV spot od 100.000 do 200.000 DEM, si glede na majhne količine zaenkrat ne moremo privoščiti,« pravi Bojan Pevec. »Začeli bomo z opremljanjem prodajnega mesta in opozorilnimi napismi, kasneje, ko bodo tudi količine večje, pa bosta prišla na vrsto tisk in televizija.

Gallus in LeOna sta znamki, na katerih se Mura uči. Menijo, da temelji dobro in dobičkonosno trženje le na blagovnih znamkah, zato imajo pripravljene še nekaj različic. Uvajanje novih blagovnih znamk bo spremljala tudi reorganizacija v podjetju, saj bo vsaka znamka sklenjen proizvodni in prodajni proces.

Renata Ficko

Uspešna predstavitev kolekcij Gallus in LeOna pomlad—poletje 92 v dvorani soboškega gradu

PODJETNIŠKI FORUM

Za profit in nova delovna mesta

Na prvem podjetniškem forumu, ki ga je organiziralo Ljutomerško podjetje za inkubiranje INPO, sta bila predstavljena dva poslovna načrta — za ustanovitev mešanega podjetja za izdelavo pohištva ter za izdelavo kompleta za enološki test. V prvem primeru gre za izvozno naravnano proizvodnjo, ki odpira novih 40 delovnih mest, v drugem pa za opredmetenje zanimive ideje. Oba projekta so recenzenti dobro ocenili, prav tako banka in zavod za zaposlovanje, žal pa se foruma niso udeležili vsi tisti, ki bi jih takšni projekti morali zanimati.

Mešano podjetje MA in CO je ustanovil Marjan Prelog skupaj s podjetjem 2MF iz Ljubljane in podjetniškim inkubatorjem Inpo iz Ljutomer. Proizvodni program izdelave kakovostnega pohištva iz masivnega lesa je maloserijski v glavnem za znane kupce v tujini. Proizvodnja, ki je stekla pred štirinajstimi dnevi v dosedaj slabo izkoriščenih proizvodnih dvoranah Ljutomerskega Mi-zarstva, je na novo zaposlila 41 delavcev in za toliko zmanjšala število brezposelnih, prijavljenih pri občinskem zavodu za zaposlovanje. Večinski delež v podjetju ali 51 odstotkov ima domačin Marjan Prelog, 39 odstotni delež podjetje 2MF, ki je poskrbelo za tržišče in obratna sredstva, 10 % pa je vložek ustanovitelja INPA.

Proizvodno dvorano je podjetje kupilo, za uporabo strojev pa bo Mizarstvu plačevalo najemnino. Recenzenti so ugodno ocenili projekt podjetja MA in CO predvsem zaradi globalne naravnosti in maloserijske proizvodnje, zaradi izvozne naravnosti in majhne rešitve. Projekt ima velike možnosti za uspeh, saj ima zagotovljeno tržišče in posluje brez posojil.

Podjetje Agroprotekt pa je predstavilo komplet za enološki test, ki vsebuje vse potrebne pripomočke za uspešno kletarjenje ter za določanje posameznih vsebnosti v vinu, ki so potrebne za vzgojo ter doseganje dobre kakovosti. Na domačem tržišču se omenjenega kompleta do sedaj ni dalo dobiti, vinogradniki so ga kupovali v tujini. Zaenkrat delata pri projektu dva delavca, v aktiviranjem naložbe pa bi dodatno zaposlili potrebno število strokovnjakov. V prvi fazi nameravajo z enološkim testom osvojiti domače tržišče, prodaja pa se obeta tudi na tržišču Avstrije in Madžarske. Tudi ta poslovni načrt so recenzenti pozitivno ocenili predvsem zaradi uporabnosti in dostopne cene, opozarjali pa so na potreben atest in trženje. Projekt je podprl tudi občinski sklad in v ta namen odobril 260.000 tolarjev posojila.

Renata Ficko

Možnosti za nove naložbe

TO REBALANSU V SOBOŠKEM PRORAČUNU ZA TRETJINO VEČ SREDSTEV

Za javno porabo bodo letos v soboški občini namenili nekaj več kot 551 milijonov tolarjev, kar je precej več, kot je bilo sprva predvideno s proračunom za leto 1991. Prihodki občinskega proračuna so namreč predvsem odvisni od dopolnilnih sredstev republiškega proračuna, prvotna izhodišča za dodelitev teh sredstev pa so bila zelo neugodna. V soboški občini so se pri porabi proračunskih sredstev že v lanskem letu obnašali zelo racionalno in tako so po porabi teh sredstev na prebivalca v začetku leta pristali na zadnjem mestu v Sloveniji. S korekcijo republiškega proračuna se javna poraba v globalu povečuje za 10,7 odstotka, poleg tega pa je prišlo še do izravnave osnovne javne porabe glede na število prebivalcev po občinah in v soboški občini bo tako v proračunu na voljo 102,6 milijona tolarjev ali dobro tretjino več sredstev, kot so načrtovali. S tako povečanim proračunom so prišli na 90 odstotkov republiške porabe, že prihodnje leto pa naj bi bila ta poraba na prebivalca enaka v vseh občinah.

Tako povečanim proračunom bodo v soboški občini lahko uresničili nekatere naložbe, predlog prednostnih naložb pa je že pripravljen in ga bodo predložili v sprejem občinski skupščini. Na področju gospodarske infrastrukture so dali prednost pri razvoju komunalnih objektov, za to pa bodo namenili 46,4 milijona tolarjev. Med pomembnejšimi naložbami na tem področju velja omeniti vodovodno omrežje do Cankove in Bogojine, kanalizacijo v Beltincih in Moravskih Toplicah, projekte čistilne

naprave v občini ter gradnjo vodovodnega omrežja na terenu.

Na področju cestnega gospodarstva bodo poleg že dokončanih cest v dolžini okrog 10 kilometrov nadaljevali še s posodobitvijo nekaterih drugih cestnih odsekov. Tako naj bi posodobili ceste Vidonci—Boreča in jo povežali z mejnim prehodom, načrtujejo pa še posodobitev cest Berkovci—Domanjševci z odcepom proti Središče, Ivanovci—Panovci—Križevci, če bodo dobili sredstva za demografsko ogrože-

na območja, pa bodo v letošnji program uvrstili še ceste Markovci—Budinci—Dolenci. V Murski Soboti bodo uredili kolesarsko stezo do Černelavec, križišče Lendavske in ulice Iva Lole Ribarja ter Kajuhovo ulico. Za posodobitev vseh teh cest bodo namenili 78,5 milijona tolarjev, nekatera dela že tečejo. 29,5 milijona tolarjev proračunskih sredstev bodo namenili še za stanovanjsko gradnjo, v proračunu pa so zagotovili tudi sredstva za vzdrževanje zelenih površin in za

ulično razsvetljavo v krajevnih skupnostih.

Med naložbami na področju družbenih dejavnosti je največja dograditev osnovne šole v Fokovcih ter ureditev otroškega vrta v Fokovcih, v programu pa je še dokončanje zdravstvenega doma v Rogošvih in zaščita gradov pred poplavo. Za vse to bodo letos namenili nekaj več kot 20 milijonov tolarjev.

Čeprav radi poudarjamo, da nismo socialna država, pa podatki o porabi proračunskih sredstev za socialne izdatke takšne trditve ovirajo. Ti izdatki bodo samo v soboški občini letos dosegli 39 milijonov tolarjev, največ (16,5 milijona tolarjev) jih bodo namenili za oskrbne v socialnih ustanovah, 13,7 milijona tolarjev bodo dali za zdravstveno varstvo, 4 milijone tolarjev pa za subvencije za stanarine in druge obveznosti. Poleg osebnih dohodkov delavcev v družbenih dejavnostih pa so pomembni izdatki tudi za prevoz otrok v šole, saj bodo ti letos dosegli že 11,5 milijona tolarjev, kar je približno toliko, kot znašajo izdatki za osebne dohodke.

Pomembna postavka med odhodki občinskega proračuna so tudi subvencije in intervencije v gospodarstvu. Tako bodo v soboški občini letos za pospeševanje proizvodnje hrane namenili 4,8 milijona tolarjev, 4 milijone pa bodo dali za pospeševanje podjetništva. Pri slednjem so se dogovorili s Pomursko banko, ki bo dodala še 4 milijone tolarjev in tako bodo že v tem mesecu razpisali natečaj za razdelitev 8 milijonov tolarjev za spodbujanje podjetništva. Prednost pri dodelitvi teh sredstev bodo imeli podjetniki, ki bodo na novo zaposlovali delavce, saj bo za vsako delovno mesto na voljo 100 tisoč tolarjev. Na ta način naj bi že kmalu v občini pridobili 80 novih delovnih mest.

LUDVIK KOVAČ

Žulji za skrit ponos

Kako dolgo se bomo še sramovali svojega znanja, skrivali imetje pred sosedi, se počutili krive, ker pridno delamo in otroke učimo živeti od dela njihovih rok? Ali je res vredno samo tisto, kar je prigrano v znoju, in zakaj zavidamo tistim, ki znajo živeti od svojega znanja in pameti, ki ju tudi uspešno prodajajo?

Kako dolgo bodo žulji še skrit ponos Pomurcev?

Kako dolgo bo tarnanje izražalo našo nemoč, breznost, v kateri smo se sami pahnili in bomo iz njega morali tudi sami prilesti?

Slovenska država odpira svojo mošnjo, ko z novim zakonom o razvoju malega gospodarstva ponuja roko in pomoč podjetnikom in vsem drugim, ki to želijo postati.

Z novim zakonom, ki je ostal v senci dneva S in monetarne osamosvojitve mlade države, je postavljen temelj za sistemsko reševanje treh glavnih težav novih podjetij: pomanjkanje denarja, prostorov in znanja. Pomoč naj bi bila usmerjena tja, kjer je zares potrebna — k mladim in kapitalno šibkim pogankom, na katere slovenska ekonomija predvsem stavi svojo prihodnost. Ustanovljen bo sklad, v katerega bo država namenjala del proračunskih sredstev in denar posojala pod ugodnejšimi pogoji. Sklad je odprt, njegovi člani bodo lahko banke, podjetja in druge ustanove.

Roka je ponujena, ali bo prinesla in opravičila pričakovanja, pa je precej odvisno od brušenja podjetniške zamisli. Podjetniški forum, ki ga je v ponedeljek organiziral Ljutomerski inkubator Inpo, je bil namenjen prav temu — tu so se srečali ideje, kapital, tržišče in država. Ena lastovka v Pomurje še ne bo prinesla pomladi, je pa znanilka nujnih sprememb. Vendar nobena sprememba ali napredek ne pride sam od sebe — izkoristimo ponujeno, izkoristimo znanje in ideje, usmerimo se v razvoj, ne pa v intervencijsko gašenje požarov.

RENATA FICKO

Ali je d. o. o. rešitev?

Dogajanje v Beltinko oziroma Rašici naravnost kličejo po podrobnejši mikrosistemski analizi v tem podjetju. Če poskušam v tej analizi narediti nekatere primerjave npr. s pred nekaj časa »sesuto« Panonijo, potem lahko skorajda z gotovostjo napovem izredno kritične čase za Beltinko. Ob veliki podkapitaliziranosti in izredno dragih kratkoročnih posojilih za sprotno poslovanje, je bila za Panonijo značilna izredna letna fluktuacija višje- in visokošolsko izobraženih delavcev, saj so od leta 1975 do 1985 prišli in odšli najmanj trije delavci ali skupaj okrog 60. Za Beltinko to sicer ni mogoče trditi, zato pa se srečujemo z drugim problemom, namreč izredno kadrovsko šibkostjo tega kolektiva. (V dokaz lahko navedemo grožnje direktorja Beltinke z zaposlitvijo v drugem kolektivu).

Tudi v Panoniji so ves čas trdili, da je njihovo poslovanje pozitivno, razen seveda likvidnostnih problemov. Zanimivo je tudi, da so v Panoniji pričakovali rešitev ob sprejetju Markovičevega »stabilizacijskega paketa«, kot se Rašica tega nadeja ob slovenski reformi in denarni osamosvojitvi. Če povzamemo, spet imamo opravka z izrazito ekstenzivno naravnanim podjetjem. In če sedaj poskušam opredeliti odnos Rašice—Beltinke, je zadnja primorana, da ostane v Rašici ali, kot temu pravimo v današnjem času, da se prelevi iz nekdanjega tozda v »tržno hčer« ali družbo z omejeno odgovornostjo. Argumenti o vlaganju Rašice v Beltinko sicer ne vzdržijo, kajti že teza, da delavci z majhnimi plačami odplačujejo posojila, to dovolj zgovorno potrjuje. Ne glede na želje kolektiva Beltinke po osamosvojitvi ta preprosto ni možna, ker se Beltinka pod okriljem

preprosto ni »infrastrukturno« razvila. Preprosteje povedano, ni ji uspelo razviti vseh podsystemskih funkcij (npr. trženja, razvoja ipd). Zato skrb delavcev za preživetje ni neupravičena, in to ne samo zaradi slabih plač, ampak tudi zaradi preživetja na daljši rok. Na eni strani je zaskrbljenost zaradi nizke kvalifikacije sestave delovne sile, na drugi pa spremembe v družbi. Kajti, kot ugotavlja Veljko Rus, niti trg niti nenehna gospodarska vest, če bo seveda do nje prišlo, ne moreta preprečiti čedalje večje nezaposlenosti, in sicer zaradi tega, ker je rast povezana z intenzivnim zaposlovanjem zelo kakovostne delovne sile in ne z ekstenzivnim zaposlovanjem manj kvalificirane delovne sile.

Ob kolapsu ima torej Rašica mati prednost pred hčerjo Beltinko.

J. V.

TRG — družba za opravljanje trgovinske dejavnosti
GORNJA RADGONA, Ljutomerska cesta 30

Telefon: 61-511, 61-691
Fax: 61-359

Posebna ponudba za november!

- Rezervni deli za traktorje IMT in Rakovica
- Akumulatorji vseh vrst
- Motorne žage

Cene konkurenčne!

Prihodnost prilagodljivim

Prihodnost pripada prilagodljivim, še več, prilagajanje postaja pogoj eksistence. To velja za sodobna podjetja vedno bolj, saj velike spremembe pri razvoju tehnologije, organizacije in trgov zahtevajo, da se tem spremembam podjetje prilagaja. To velja tudi za drobno gospodarstvo, ki naj bi bilo v prihodnje temelj uspeha podjetja »Samostojna Slovenija«.

Vendar brušenje podjetniških zamisli v uspešne projekte ne bo šlo brez kakovostnega svetovalno-informacijskega sistema. To mora biti sistem — ne po vzorcu in izkušnjah raznih Ponedelgov — ki bo verjel v domače ljudi, dingov — ki bo zagrevel v podjetništvo in ki bo sposoben premagati porodne težave, ki nas se skrivajo zamisli in sposobnosti za dobro trženje, ki pa se lahko spreminjajo v pravo podjetniško prilagodljivost. Tisti, ki mislijo, da se lahko razvijajo sami, naj od prihodnosti ne pričakujejo veliko.

RENATA FICKO

Previdnost pri načrtovanju naložb

Pomursko proizvodno drobno gospodarstvo je, kar se tiče tehnologije, precej zastarelo. Če hoče torej doseči zapisane cilje — ti so predvsem v velikem povečanju izvoza — bo moralo tehnološki proizvodni proces posodobiti. To pa brez naložb ne gre, zato bo dobrodošli nekaj nasvetov.

Staro in univerzalno pravilo pravi, da je lahko napaka pri nakupu nove opreme ali pri iskanju virov kapitala za podjetje pravi polom. Načrtovanje naložb nosi v sebi vedno dve nevarnosti. Prva je lahko ta, da ostane podjetnik brez denarja za obnovo dotrajane opreme, kar pomeni stagnacijo pri razvoju, druga pa pretirana za držanost pri naložbah, ki povzročajo iste posledice kot prva.

Načrtovanje naložb ni posel od danes na jutri, je proces, ki ga je ameriški finančni svetovalec Douglas Castle razdelil na pet področij:

- Najprej je potrebno odkriti in razčleniti potrebe.
- Najti prave načine financiranja. Naj ne bo odveč napotek, da je potrebno najprej izkoristiti vse sklade in možnosti za dokapitalizacijo in s tem zmanjšati bančno posojilo.
- Izračunati je potrebno čisti dobiček ali izgubo glede na različne stopnje obremenitev na račun stroškov kapitala.
- Ugotoviti gospodarsko upravičenost naložbe.
- Tekoče spremljanje realizacije naložbe.

Katere naložbe imajo prednost? Prav gotovo kapitalske. Najpomembnejše je vlagati tja, kjer se ohranja ali povečata obseg in kakovostna raven proizvodnje. Naložbe so bistvene za konkurenčnost in produktivnost.

Upravičenost naložbe se lahko ocenjuje na več načinov, najpreprostejši je tisti, ki temelji na izračunu let, potrebnih, da se naložba povrne. Vložena sredstva je potrebno deliti z vsoto letnih dobičkov ali prihrankov na račun nove naložbe.

Pomembno za prihodnost je tudi spremljanje realizacije naložbe. Ali je naložba opravila pričakovanja ali ne. Če pričakovanj ni uresničila, je potrebno z analizo ugotoviti, zakaj. Ali so bila pričakovanja preveč optimistična ali pa se naložba ne uporablja v funkciji, ki ji je bila predpisana. Odgovor je pomemben za odpravljanje napak kot tudi za načrtovanje v prihodnje.

RENATA FICKO

Informacije za podjetnike

Svetovanje za slovensko-ameriško blagovno menjavo

Da bi spodbudili slovensko-ameriško blagovno menjavo, se je Gospodarska zbornica Slovenije dogovorila z generalnim konzulatom ZDA v Zagrebu, da bo predstavnik komercialnega oddelka konzulata redno prihajal v Ljubljano, kjer bo z informacijami in nasveti na voljo vsem poslovnežem, ki jih zanima poslovanje z ameriškim trgovcem.

Predstavnik ameriške zunanjetrgovinske službe bo na Gospodarski zbornici v Ljubljani vsak ponedeljek v mesecu od 10. do 14. ure. Če pa bo interes poslovnežev večji, bo prihajal v Ljubljano tudi pogostejše. Poslovneži pa se za sestanek z ameriškim poslovnežem lahko dogovorijo tudi v službi Gospodarske zbornice za ekonomske odnose s tujino (g. Marjan Smonig) tel. (061) 150-122, Ljubljana, Titova 19.

Brezplačna svetovalna pomoč iz Nizozemske

V petek, 15. novembra, bo nizozemska firma NMOP (brezplačna svetovalna pomoč) organizirala enodnevni seminar, na katerem želi slovenske podjetnike seznaniti s storitvami, ki jih ponuja, in prednostmi takšnega svetovanja. V letošnjem letu je firma NMOP financirala že 18 svetovanj slovenskim podjetjem, ki so bila zelo uspešna. Prijave zbirajo do 11. novembra na Gospodarski zbornici v Ljubljani (fax. (061) 219-536, Monika Višnar). Seminar bo v Mariboru v hotelu Slavija ob 10. uri.

IZ LJUTOMERSKE OBČINE

Manj izostankov

V Ljutomerški občini, kjer se je podobno kot v drugih pomurskih občinah število zaposlenih v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta znižalo, ugotavljajo, da je odsotnost z delovnega mesta letos vendarle manjša. Zanimivo pa je, da med vzroki za izostanke z dela ne prevladujejo bolezni, poškodbe na delovnem mestu in nega bolnega družinskega člana, ampak so izostanki zaradi poškodb zunaj delovnega mesta, in sicer jih je v Ljutomerški občini 7,8 odstotka, kar je največ v Pomurju. Podatki iz gospodarske dejavnosti pa kažejo, da se je število izostankov najbolj zmanjšalo prav v Ljutomerški občini, in sicer za 34,1 odstotka v primerjavi z lanskim letom. Glede na razvitost in organiziranost posameznih industrijskih dejavnosti je bilo največ odsotnih delavcev v proizvodnji gotovih tekstilnih izdelkov, kjer je bil 20,2-odstotni izpad.

Zanimivo pa je, da so v Ljutomerški občini, kjer je delež kmetov v populaciji najnižji, priznali največjo odsotnost prav njim. Ta dosega celo 11,4 odstotka, medtem ko je, denimo, v lendavski občini le 1,9-odstotna. Ob vsem tem pa je najbolj spodbudno, da se kljub resnim gospodarskim težavam in socialnim problemom povečuje zanimanje za resno delo, saj upadanje pogostosti in dolgotrajnih izostankov z delovnega mesta potrjuje takšne domneve.

M. JERŠE

GANČANI

Petdeset let smrti Štefana Kovača-Marka

Ob letošnjem dnevu mrtvih je pripravila beltinska borčevska organizacija pri spomeniku Štefana Kovača-Marka v Gančanih komemoracijo. Te so se poleg krajanov udeležili tudi člani občinske borčevske organizacije, predsednika KS Beltinci in Gančani Jože Kavaš in Anica Bugar ter najožji sodelavec Štefana Kovača inž. Koloman Cigut. Letos je namreč poteklo 50 let, odkar je v gozdčku v Gančanih pod krogli madžarskih žandarjev padel sekretar KPS za Prekmurje Štefan Kovač iz Nedelice. O liku narodnega heroja je govoril predsednik domoljubnega odbora OF za Prekmurje Ludvik Černi iz Beltincev. Po končani komemoraciji so se borci zbrali na skupnem razgovoru v Beltincih, kjer jih je predsednik občinske borčevske organizacije Štefan Šahjan seznanil s stanovanjsko in zdravstveno problematiko borcev.

F. M.

Dinamika gospodarstva sili podjetja, da se pravočasno prilagajajo spremenjenim zahtevam trgov s preustrojem svojih potencialov. Večina kriz, v katerih so sedaj slovenska podjetja, je nastopila zaradi zanižanja realnosti in kratkovidne poslovne politike, ki ni videla dlje od sosedove ograje. Podjetja se niso pravočasno prilagodila zunanjim in notranjim spremembam, zanemarila so spremembe trgov in tudi svojih potencialov — ni bilo preustroja. Če se odpravljanja krize podjetje ne loti pravočasno in na tistem mestu, kje je ta izbila, se bolezen lahko razširi na vse podjetje. Kriza podjetja prodre v javnost šele z objavo stečaja ali v primeru Elrada s polovico zaposlenih »na čakalju«.

Ob drastičnem poslabšanju stanja v holdingu Elrad po gospodarski osamosvojitvi Republike Slovenije je pripravilo vodstvo podjetja skupaj z izvršnim odborom svobodnih sindikatov kratkoročne ukrepe, ki bodo veljali do konca letošnjega leta. Prišpevali naj bi k zmanjšanju obremenitve podjetij poslovnega sistema Elrad ter na bruto maso osebnih dohodkov. Tačas je »na čakalju« skoraj polovica zaposlenih, to je 600 delavcev, in prav toliko delovne moči je v Elradu glede na sedanji proizvodni program in tržišče tudi preveč. Agonija poslovnega sistema in travme zaposlenih,

pospešen preustroj in prečiščevanje sistema, mrzlično iskanje možnosti ohranitve južnih tržišč, na katere je bil sistem s 70 odstotki svoje proizvodnje eksistenčno vezan ter lov na tuje kupce — to je v teh dneh značilno za 1300-članski radgonski kolektiv. »Nujni začasni ukrepi pomenijo še veliko več,« pravi direktor holdinga Ivo Vuk. »Pomenijo, da v tem času opravljamo na trgu selekcijo kupcev, da delamo naprej s tistimi, ki so sposobni in pripravljeni plačati terjatve, in da pozabimo tiste, ki so neradni plačniki. Pomembno je tudi, da se v firmi znebimo zaloga, ki so nastale zaradi ustavitve blagovnega prometa in zmanjšamo pritisk na obratna sredstva.«

V začasne nujne ukrepe sodi tudi možnost za sporazumno prenehanje delovnega razmerja z upravnino v višini 50.000 SLT. Denar namenja delavcem za štart bodisi v podjetništvu, obrti ali kmetijstvu. Obenem razvijajo projekt Notranje podjetništvo, ki ponuja delavcem z idejami možnost koriščenja strojev, tehnologije, tržnih povezav, pripravljeni pa so jih tudi kapitalsko podpreti za ohranitev delovnega mesta v obstoječih podjetjih ali z ustanavljanjem novih. Navedeni ukrepi do konca leta bi naj zmanjšali stroške za približno 4 milijone SLT mesečno, v tem času pa v Elra-

du menijo, da bodo določene stvari jasnejše in s tem podlaga za naslednje odločitve.

Težave v Elradu se niso začele 8. oktobra. V podjetju so pravzaprav že pred leti ugotavljali, da imajo preveč zaposlenih, vendar je imela sociala takrat prednost pred ekonomijo. Ostali so, bili so delavci, niso bili strošek. Elrad je bil prav tako vsežkozi in ostal proizvajalec izdelkov za splošno porabo, polizdelkov in elektronske profesionalne, čeprav se je že pred leti izkazalo, da je profesionalni program edini, ki ima zagotovljeno prihodnost. S proizvodnjo anten in kablskih izdelkov je sam sebi zahajal v konkurenco z opravičilo, »če si je ne bi delali sami, bi nam jo delal kdo drug«. Usmerjen je bil na množično porabo, ni se specializiral in prav tako ne prestrukturiral. Ni bilo potrebno. Jugoslovanski trg je požiral vse. Ali je res sedaj samo ta prekinitev tokov kriva za agonijo podjetja, ki skuša rešiti, kar se rešiti da?

Razmere na tržišču so Elrad prisilile v preustroj. Pripravlja projekt, ki bo predstavljen ministrstvu za delo, s katerim želijo optimirati proizvodne in delovne resurse, tako da nobeno podjetje znotraj sistema ne bi prišlo v stečajni postopek. Koncept prihodnje razvojne politike podjetja zagovarja razvoj in ustanavljanje več manjših

firm z obetavnimi in prilagodljivimi programi, na katerih bo zaposleno optimalno število ljudi. Poslovni sistem Elrad naj bi tako v prihodnje sestavljalo več zaokroženih firm, ki bodo skrbele samo za dobiček, Elrad pa jih bo povezoval na razvojnem in naložbenem področju.

Elrad bo preživel. S svojim programom v Sloveniji nima prave konkurence, prav tako tudi ne na južnih tržiščih, na katere še vedno računa in kjer zdaj ustanavlja tudi mešana podjetja. Možnosti so tudi v izvozu, ki ga namerava povečati za 50 odstotkov. Žal je firma v Berlinu odprli so zastopništvo v Italiji, sklenili kooperacijo v Celovcu. Njegova prihodnost je v višjih tehnologijah, zahtevnejših izdelkih, oddajnikih, elementih kablске in satelitske televizije, v mobilnih antenah...

Vendar to sedaj ni več glavno vprašanje. Pogovarjati se bo potrebno o stroških zamujenih priložnostih v 30- in nekajletni zgodovini sistema Elrad. V primerjavi s stroški, ki jih je slovenskem gospodarstvu povzročila blokada na jugu, so ti astronomski. Sedaj bo cena preživetja velika kot dražja, kot bi bila nekoč, ko za »skakanje« iz okvira ni bilo potreb. Z zornega kot tehnologije in blaginje so bila to leta izgubljenega časa.

RENATA FICKO

PODJETNIŠTVO IN REVIZIJA

Revizija za finančno zdravje

Revizija ali po slovensko pregled oziroma nadzor bo postajala z razvojem podjetništva vse pomembnejša. Beseda sicer nosi v sebi negativen in odbijajoč predznak, če jo vidimo v njeni povojni funkciji, z internacionalizacijo slovenskega gospodarstva pa bo pridobivala pomen. Tuji kapital, ki si ga v Slovenijo tako želimo, bo zahteval od morebitnih slovenskih partnerjev revizijsko jamstvo, da je zdravje firm v resnici takšno, za kakšno se predstavlja. Od revizije pa je odvisna tudi pridobitev posojil Mednarodne banke za obnovo in razvoj ali Mednarodnega denarnega sklada.

»Revizija je na Slovenskem od leta 1973,« pravi Ignac Dolensek, vodja revizije pri slovenskem SDK-ju. »Ustanovljena je bila predvsem za kreditnojemalce, vezane na posojila Mednarodnega denarnega sklada in Mednarodne banke za obnovo in razvoj, vzporedno pa se je uporabljala tudi v firmah, ki so imele tuje sovlagatelje. Takrat še jugoslovanski SDK se je povezal z eno od šestih največjih revizorskih hiš na svetu Coopers Lybrand, ki je določala metodologijo in prvotno tudi izobraževala revizorje, ki so se na ta način usposobili za izdelavo revizorskih poročil v skladu z medna-

rodnimi računovodskimi standardi.« Ko so letos popokale vezi z jugoslovanskim SDK-jem, so s slovenskim podpisali kooperacijsko pogodbo s Coopersom za obdobje šestih mesecev. To sodelovanje naj bi v bližnji prihodnosti preraslo v sovlagateljsko. Potekajo pogovori, ki naj podrobneje opredelijo vložek posameznega partnerja. Vložek tujega partnerja bo predvsem v znanju, ki ga SDK koristi že sedaj, saj je bil pred kratkim seminar za 25 revizorjev SDK-ja Republike Slovenije na Bledu z izključno tujimi predavatelji. V razvitih gospodarstvih ni podjetja, večjega ali srednjega, ki ne bi bilo revizijsko pregledano. Revizijski izkaz pomeni, da je to podjetje ali njegovo računovodsko poslovanje pregledala neodvisna strokovna institucija. S tem podjetjem kot z neke vrste osebno izkaznico nastopa v okolju, na borzi, bankah in drugje. Revizija je jamstvo za nesljudnosti izkazanih podatkov v poslovnih knjigah in menedžmenta podjetja. Zanimanje za finančno zdravje podjetij bo v Sloveniji sprožila privatizacija letih.

»Revizija kot taka v bistvu ne more polno zaživeti, dokler podjetja niso olastninjena, dokler ni jasnega interesa za realno sliko o

poslovnem položaju posameznega gospodarskega subjekta,« meni Ignac Dolensek. »V tem je sedaj tudi problem slovenske revizije. Vmesna stopnja je ta, da poskusimo podjetja, ki so v večini še neolastninjena, z zakonom »prisiliti«, da najamejo neodvisnega revizorja in da z revizorskim izkazi nastopijo pred SDK-jem, ki naj bi, vsaj tako predvideva trenutno še veljavni zvezni zakon o računovodstvu, te informacije zbiral. Dokler podjetja ne bodo olastninjena, bo moral zakonodajalec pač prevzeti funkcijo prisile, da se revizija pri gospodarskih subjektih opravi. Le na ta način bo lahko »zainteresirano okolje« pridobilo prepotrebne korektne informacije o finančnem stanju posameznega podjetja. Seveda pa moram reči, da so že sedaj v Sloveniji podjetja, ki so zainteresirana za revizijo.«

Usposabljanje slovenskih revizorjev tačas poteka na Ekonomskih fakultetah v Ljubljani in Mariboru, saj noben revizor ne more nastopati kot pooblaščen, če nima ustrezne prakse in priznanja o opravljenem predpisanim izobraževanju z licenco. Firma Coopers ne priznava licence, dokler ni usposobljen za delo,

kot to zahtevajo njihovi standardi.

Čeprav slovenska skupščina ni sprejela zelo potrebne zakonodaje o računovodstvu in reviziji se v okviru SDK-ja le-ta usmerja v komercialne vode. Pravi se na čas, ko bo slovensko gospodarstvo revizijske izdelke tudi ne potrebovalo. V slovenskem SDK je v revizijskih oddelkih zaposlenih 90 ljudi, s spremembami, ki se nam obetajo, pa jih bo gospodarstvo potrebovalo še veliko več.

»Za Pomurje usposabljam revizorje,« pravi direktorica pomurskega SDK-ja Eteka Kovačič. »Zagovarjam pravilo, da je potrebno, da Pomurci iz lastnih vrst izšolamo kadre za revizijo, jih ne uvažamo. Pri nas je za to veliko zanimanja, prepricano sem, da bodo tudi pomurska podjetja kmalu občutila potrebo po reviziji.«

V Sloveniji torej nastaja stojna revizorska hiša, imidž si bo morala ustvariti v okviru neodvisnim delom, opoziranje pa je že, da Coopers zaupa slovenski reviziji z njo pripravljen deliti in dobiček.

RENATA FICKO

POMOČ Z JAVNIMI DELI

Prišli so ter jima pospravili pridelek

Sedla sem k njima, solze so pa kar tekle. Objokovala sta svojo usodo in življenje, življenje v nemoči. Spominjala sta se preteklih dni, časa lastne moči in trdnega gospodarstva, ko so bili hlevi polni živine in svinj. Veliko sta delala in si počasi spravljala »vrstvo«. Takrat seveda nista mislila na to, kako bo na stara leta, gotovo pa sta upala na drugačo starost, kot jo živita sedaj.

»Če bi se našla mlada družina, mož in žena, ki bi prišla na grunto!« si je želela Marija Zavec iz Kušanovec. Toda ni mladih, ki bi si želeli na kmetijo, tudi k njima ali na njuno nekdanjo mogočnino, sedaj pa skorajda gotovo zapisano propadu. Takrat, ko je Ernest še lahko vozil traktor, ki je tudi pri hiši, sta še nekako obdelovala zemljo, čeprav je tudi Marijo trdo delo že upognilo. Potem pa so mu morali odrezati obe nogi in je ostal na vozičku. Zemlja pa čaka, da jo bo kdo obdelal.

Včasih so prihajali znanci in prijeli za delo, toda ne vsak dan. Ali bi se še našli taki, ki bi prišli delat za plačilo, sta menila Marija in Ernest, vendar za plačilo nimata ravno dosti denarja. Prejemata le starostno kmečko pokojnino.

»Ali res ne moreva dobiti kake pomoči, saj vidite, da je mož težek invalid?« je spraševala Marija, Ernest pa so tekle solze. »Vidite, kakšen koudiš sem na stara leta. Takšnega ni na svetju, pa toliko sem v življenju moral pretrpeti.« Tožil je in si popravljal odejo, s katero ga je Marija pokrila na vozičku. Bil je že zelo mrzel oktobrski dan, ko smo se pogovarjali. Sedeli smo kar na »trnaci« pred hišo, da je Ernest lahko videl, kako

gre delo na dvorišču. K njima so namreč prišli delavci, ki so se zaposlili v okviru javnih del za pomoč ostarelim na kmetiji. Tisti dan so namreč ličkali koruzo.

»Ne morete si misliti, kako sva bila vesela, ko so naju s socialnega prišli vprašat, če lahko pridejo pomagat. Že skoraj

V javna dela za pomoč ostarelim na kmetiji, ki jih vodi soseska, se je vključilo sedem delavcev, od tega tri ženske, ki opravljajo oskrbo in nego.

Čeprav so na zavodu za zaposlovanje evidentirali petnajst brezposelnih, pa se jih je za delo odločilo le sedem. Zato sedaj delajo le v eni skupini, čeprav so načrtovali, da bi imeli dve. Z dvema bi namreč hitreje lahko pomagali petnajstim družinam, saj je že pozna jesen in zadnji čas za spravilo poljskih pridelkov. V načrtu imajo pomagati petnajstim izbranim družinam, z deli pa bodo prekinili pozimi in nadaljevali spet na pomlad. Svoje delo naj bi javna dela trajala tri mesece.

dva tedna so pri nas. Pobrali so krompir, grozdje, pripravili dva in potrgali koruzo. Kdo bi delal, če ne bi prišli, kdo?»

Delavci so prišli, delali in jih razveselili. Toda, tako kot so prišli, bodo tudi odšli. Ravno tisti dan so pri njiju končevali z delom ter se dogovarjali za odhod drugam. Marija pa je le dejala: »Ne pozabite na naju, še pridite, da nama popravite streho, ki pušča.« Toliko se bodo še vrnili.

Majda Horvat

Kdo vzpodbuja inflacijo?

Se bodo cene končno vendarle umirile ali pa slovenski tolar čaka podobna usoda kot dinar? To prasanje si vse pogostje zastavljajo tudi kmetijci, ki ugotavljajo, da rast cen nekaterih kmetijskih proizvodov zanje ne predstavlja obremenitve. Sočasno z njimi se dramatično povečuje cena kmetijskih materialov, ki jih potrebujejo pri tem navadno vse bolj potegnem krajši konec. Napoveduna podražitev nafnih derivatov jih sicer preveč ne vznemirja, saj so glavna kmetijska dela za njimi, vendar pa bo vsaka podražitev sprožila veržno reakcijo.

Tudi krediti po nižjih obrestnih merah, kot so veljale še pred meseci, niso preveč vabljivi, saj kmetije pravijo, da previdnost nikoli ni odveč. Tudi v novih kreditnih pogodbah velja namreč določilo o spremenljivi obrestni meri, po vsem tem, kar se dogaja zadnje čase, pa kmetje tudi v stabilnost tolarja ne zaupajo preveč.

Novna politika v živinoreji je le odraz trenutnega stanja na trgu, navkljub vsemu pa kmetijci ne pristajajo na očitek, da so prav kmetijskih proizvodov največji povzročitelji inflacije. Res, da so cene nekaterih kmetijskih proizvodov v obdobju nekaj tednov zelo porastle, vendar, če jih primerjamo za leto dni nazaj, je takšno trditev kaj lahko ovrči. Če je kmet še pred slabim letom dobil za kilogram prašiča 20 avstrijskih šilingov, jih zdaj na črnem trgu ne dobi nič 16 in podobno je tudi z drugimi kmetijskimi proizvodi. In naj po vsem tem še kdo trdi, da so povzročitelji tisti, ki vzpodbujajo inflacijo!

L. Kovač

Zimska zaščita gozdnih nasadov

V pomurskih gozdovih je bilo v preteklih letih posejanih tisoče gozdnih nasadov, pa tudi naravnega mladovja je bilo veliko, kar je bilo za gozdne gospodarje velika obremenitev.

Da bi jim omogočili najboljše razmere za rast v prihodnji vegetacijski dobi, jih moramo zavarovati pred zimskimi poškodbami. Se je čas, da poskrbimo za dvoje:

1. Na območjih, ki jih ogroža divjad, moramo zaščititi sadike pred objedami in drgnjenjem.

2. Porastle sadike s pleveli osvobodimo, tako, da jih sneg in plevel ne izrova ali potomi.

Zaščita pred divjadjo je lahko skupna — ograjevanje nasadov, ali posamezna. Pri slednji uporabljamo kenične pregrade ali količke. Za varstvo mladih poganjkov uporabimo premake, ki odvratajo divjad. Pri nas lahko kupimo CEMACOL, ki ga prodajajo specializirane trgovine ali TOK gozdarstva (7 kg vedro stane okoli 800 SIT z 1000 in zaščitimo cca 2000 dreves).

8. pako izdatno prevažamo rastne sredstva s posebnimi krtačami. Nanašamo s rokami, ki si jih zavarujemo z gumijastimi rokavicami. Ker je za uspešno varstvo potrebno, da se pazimo, moramo paziti, da se nanašamo v toplem vremenu. Tudi zmrazitvi ne sme pred nanašanjem ali tik po njem. Nalaganje vrste listavcev (jesen, pomlad) in iglavcev (macesen, duglazija) moramo zaradi drgnjenja in obžiranja. Zaščitimo jih lahko s tremi količkami ali nanašanjem cemacola na debelico. Uporabni so tudi spiralni plastični trakovi ali trakovi ter mreže.

9. Na mlajše nasade je posebno nevarno sneg, če prej bodo poškodovani, če jih zaplavlja. Odstraniti moramo sneg, ki bi lahko skupaj s snežnimi prekriti drevesca. Na nekoliko večjih drevescih so zelo nevarne ovijalke. Pri zmrzavanju snega ali ledu se namreč dodatno nabere sneg ali led, kar odstranjevanje plevelov uporablja v sekiro ter na ta način prepreči deformacijo mladih dreves.

Miha STRAH

Sinička za zdravje

»Še boljše jabolko« so imenovali pridelovalci sadja jabolko, ki so ga pridelali na naravi prijazen način. SIPS so predstavili tudi na sejmu Narava-zdravje.

Jabolka so skorajda že pozabljeni domači sadeži, ki ga po krivici zanemarjamo, saj je to domače in vsakomur dosegljivo sadje zelo zdravo. Kruh in jabolko je preprosta zdrava malica podeželskih otrok, ki so jo tudi na vasi že izpodrinili razni umetni namazi in krema. Namesto jabolka imajo otroci rajši pomaranče, banane in kivi. Vendar pa je jabolko mnogim vir zaslužka, torej kruh, zato bi bilo prav, da bi mu vrnilo nekdanjo veljavo ali pa ga vsaj tako propagirali kot drugo sadje.

Prvi korak so storili pri Poslovnem združenju za prehrano Slovenije, ko so pripravili predstavitev na minulem sejmu. Med pridelovalci, ki pridelujejo sadje na okolju prijazen način, je tudi šalovski Rengeo, verjetno pa jih bo čez čas še več. SIPS — kratica pomeni Slovensko integrirano (naravi prilagojeno) pridelovanje sadja, zaščitni znak pa je sinička, ki pridno varuje sadovnjak pred škodljivci. Pri delu so uporabili vse do sedaj dosegljivo znanje in

manj kemičnih sredstev. Tovrstno pridelovanje usklajuje Poslovno združenje prehrane Slovenije, strokovni nadzor pa opravlja sadjarski inštitut Višje agronomske šole v Mariboru. Vsak zaboj »še boljših jabol« je zaščiten z oštevilčenim trakom, na katerem je tudi izjava pridelovalca, ki kupcu zagotavlja, da je v zaboju res to, kar želi.

Upamo lahko, da bo na prihodnjem sejmu, ki je povezan s kmetijstvom in naravo, predstavljenih še več slovenskih sadežev in zelenjave, pridelanih na naravi prijazen način.

Tolar za kilogram prirastka?!

67-letnega Ivana Mikla iz Blagusa pri Vidmu ob Ščavnici smo pobarali, ali bo prav, če napišemo, da je pravi gospodar 36-letni sin Anton. Pritrdil je, da je tako, hkrati pa dodal, da tudi on kaj pomaga.

Pri Miklovih delajo vsi. Tako je bilo tudi v času našega obiska. Imamo pa občutek krivde, kajti zdi se nam, da smo jih zmotili sredi jesenskih del, ko je treba hiteti s spravilom in sejanjem, v tej ihti pa ni časa za pomisleke, ali se to in ono splača pridelovati, ali je reja goveda donosna ... Kdor dela, ta nekaj ima.

Miklovi imajo tri goveje hleve, v katerih je prostora za več kot

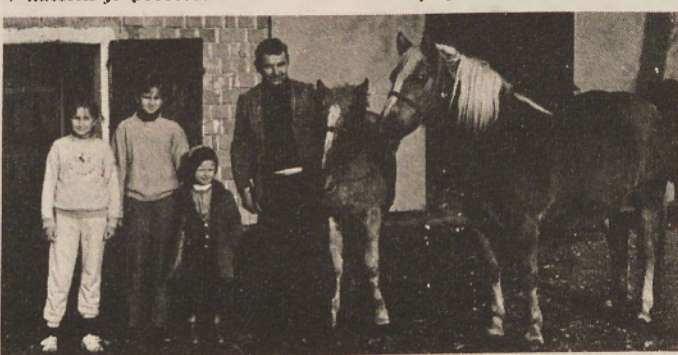
mo kuruze za siliranje, na kakih 2 hektarjih sejemo pšenico, ostalo pa so travniki. Prvi odkos trave siliramo, dva naslednja posušimo in pripravimo seno, četrti odkos pa siliramo skupaj s koruznim zrnjem, kar je »super« za pitanje bikov.

Anton Mikl ima dobre izkušnje s pripravo silaž, tako tudi s pripravo zmesi trave in koruznega zrnja. Žal pa so njegove izkušnje slabše, zanj manj ugodne, iz sodelovanja s kmetijsko zadrugo. Ta mu sicer daje v pitanje teleta, ki jih pita od 100 kilogramov (kolikor tehtajo, ko jih vhljevi) do 220 kilogramov, ko jih lahko od- da ali pa jih (na podlagi nove po-

le v tem, da je pred leti dobil za 1 dinar 1 šiling, zdaj dobi petkrat manj.

Anton Mikl dobi za kilogram prirastka na 120 zadržanih pitancih (svojih zazdaj še nima) torej 1 tolar. Zadruga pa mu za potrebe pitanja dobavi krmo. Za pitance težke, od 100 do 220 kilogramov dobi za kilogram prirastka 4 kilograme krmila PIT-1; za pitance, težke od 220 do 550 kilogramov, pa za kilogram prirastka pripade 6 kilogramov krmila PIT-2. Če pa namesto zadržane (pripadajoče) krme poklada živalim svojo krmo (ko ji seveda tudi počne, saj pripravi več kot 400 kubičnih metrov silaže), potem zadruga to krmo obračuna, in sicer po povprečni ceni 6,60 tolarja za kilogram. Razume se seveda, da samo pripadajoče, a ne dejansko porabljene količine. V določenih turnusih poklada pitancem samo zadržano krmo, v drugih je »mešana«, tretjič spet tako, da živali vzredi s samo svojo krmo. Tedaj pa se prime za glavo, saj bi več dobil, ko bi krmo (koruzo) prodal. Na našo priporočilo, ali bi koruzo lahko prodal, je odvrnil, da letos, ko ni ponudbe iz drugih republik, zagotovo.

Mlad kmetovalec iz Blagusa pa ne jamra tako glasno, kot je to morda razvidno iz tega pisanja. Nase nas tudi ni opozoril sam, ampak smo sami postali pozorni na njegovo veliko posvetilo, za obisk pa smo se odločili, ko smo v enoti zadrugi pri Vidmu zvedeli, da gre pri Miklovih za perspektivno kmetijo, ki ji načeljuje mladi mož. Da, perspektivno, kajti postopoma bodo skušali priti do lastne živine. Redili jo bodo, saj se česa drugega na tem območju najbrž ni mogoče oprijeti, škoda pa bi tudi bilo, da bi mehanizacija bila neizrabljena. Najbrž so možnosti za še kak dodatni dinar, rečimo s konjerejo. Miklovi so imeli konje vse do 1971. leta, potem pa so jih povsem nadomestili traktorji. Konjerejska tradicija pa se mora nadaljevati! Lani so kupili brego kobilo Mico, ki je povrgla žrebčico Megico ... Krog se bo nadaljeval. Š. SOBOČAN

Miklovi iz Blagusa konj ne rabijo za delo, ampak, kot je povedal stari oče Ivan, »za luksuz«. Zazdaj jih jaše le Anton, sčasoma pa se bodo oju-nacili še otroci. Foto: Š. S.

120 glav goveda. Toliko živine je v njih zdaj, a bi se še našel prostor za kakih deset, morda tudi več pitancev. Hleve so gradili postopoma; ob starem klasičnem hlevu na nastiljanje so 1976. leta zgradili prvi nov hlev na izplakovanje. Pozneje so posodobili stari hlev, 1988. leta pa so prizidali še en sodoben hlev. V sestavi hlevov je tudi velika strojna lopa, v njej pa številni stroji.

»Obdelujemo 25 hektarjev veliko posestvo, od tega imamo 3 hektarje zemlje najete. Največ, in sicer 12 hektarjev, prideluje-

godbe in obračuna) pita od 220 do končne teže 550 kilogramov, a kaj, ko pa — vsaj nam se zdi tako — od tega ni pravega zasluga. Za kilogram prirastka pitancev je prej dobival 1 dinar, zdaj pa 1 slovenski tolar. Tega nismo mogli verjeti, smo pa se prepričali, ko nam je predložil obračun: kolikor so biki pridobili kilogramov, toliko je rejec dobil tolarjev. En kilogram prirastka, en tolar!

To pa ni, vsaj na papirju, goljufija, ampak tako izhaja iz dolgoročne (?) pogodbe. Razlika je

Jesenska opravila v nasadih

odstraniti, mulčiti moramo zelo nizko, v nasadu mora biti prava čistina. Nastavljati moramo vabe (zastrupljene jabolke ali korenje s faciranom).

Koščičasto sadno drevje v lepem vremenu poskropimo z bakrenimi pripravki SAJENJE SADRNEGA DREVJA

Nekaj napotkov za pravilno sajenje sadnega drevja:

Če imamo pripravljeno zemljo (zrgolano ali skopane jame), je najboljša saditi jeseni (sadike ne režemo). Če teren ni pripravljen, je za to še čas, potem sadimo zgodaj spomladi, sadike kupimo v jeseni in jih uskladiščimo v kleti ali na vrtu — pazimo na voluharja ali miši.

Intenzivna tehnologija pridelovanja sadja zahteva, da je vsako delo v nasadu pravilno in pravočasno opravljeno, to posebej velja za sajenje.

— Poznati moramo tla (zem-

ljo) in jih primerno pripraviti — narediti kemično analizo in na podlagi rezultatov določiti gnojenje — ne gnojiti na pamet, predvsem večjih nasadov. Tla so dobro oskrbljena, če vsebujejo P₂O₅ (15–20 mg/100 g tal), K₂O (20–30 mg/100 g tal) in Mg (10–15 mg/100 g tal). Čim težja je zemlja, več hranil mora vsebovati, humusa naj bi bilo okrog 3%. Za večino sadnih vrt so najprimernejša rahlo kislila tla pod pH 6,8. Prekislila tla popravimo z apnenjenjem.

— korenine potrebujejo za rast in delovanje veliko zraka in vlage, seveda poleg hrane. Najbolj zračno zemljo potrebujejo marelice, sledijo breskve in nektarine, češnje, jablane, slive, hruške itd.

Jablane — ugajajo jim ilovnat-peščena tla, pH 5,5–6,5. Razdalje so različne glede na šibkost podlage.

Nega mladega vina

2. PRETOK VINA

Pretok je oddelitev vina od usedlin — droži. Usedline — droži pri razsluzenem vinu v glavnem sestavljajo kvasovke. Pri nerazsluzenih mostih so v drožeh še druge sestavine, ki lahko zelo negativno vplivajo na kakovost vina, zato je toliko bolj potrebno taka vina zgodaj pretakati.

Če smo močtom ob vrenju dodajali čistila bentonit ali aktivno oglje eponit, se uporabljeno čistilo pojavlja kot usedlina in zato je droži nekoliko več in so drugačnega videza.

Pretakanje vina je izredno pomemben ukrep pri negi vina. To ni samo postopek ločevanja čistega vina od usedline, ampak pretok tudi odločilno vpliva na razvoj in s tem na kakovost vina.

Mladega vina nikakor ne smemo predolgo pustiti na drožeh, saj lahko prihaja do razpada odmrlih kvasovk in do razkroja drugih sestavin droži, ki lahko povzročijo nastanek raznih napak pri vonju in okusu vina.

Čas prvega pretoka je prav tako pomemben. Prej bomo pretakali vina, ki niso bila razsluzena. Kmalu bomo pretakali tudi razsluzena vina, ki izvirajo od gnilega ali kako drugače poškodovanega grozdja.

Za pretok zdravega vina je osnovno pravilo: V okviru tehnoloških možnosti je potrebno preprečiti vsako zračenje mladega vina. Pretok naj se opravi s pomočjo črpalke iz enega soda v drugega.

Da vina preveč ne zračimo, moramo zlasti paziti pri manjših sodih. Pri njih je vedno relativno večja dotikalna površina zraka glede na količino vina kot pri velikih sodih, zato moramo toliko bolj paziti na brezračno pretakanje.

Pri še tako skrbnem brezračnem pretakanju prihaja do delnega zračenja vina, zato ga moramo ob pretoku zveplati. V sodih navadno zveplamo s sežiganjem azbestnih travkov. Tak način zveplanja je še vedno najbolj enostaven in zanesljiv.

V zadnjem času se pojavljajo pripombe o nevarnosti azbestnega papirja, na katerem je elementarno zveplo. Da bi se izognili rabi azbestnega papirja, se na trgu že dobijo posebne zveplene tablete, ki jih je prav tako potrebno sežgati. Sežigajo se v posebnih nerjavcih mrežicah. Količina zvepla v tabletah ustreza enemu azbestnemu traku.

Zračno pretakamo samo pri vinih z napako. Najbolj pogosta napaka mladega vina sta vonj in okus po gnilih jajcih — bekser.

Zračno pretakamo tudi vlečljiva — sluzava vina. Tako vino pretakamo tako, da ga čim bolj razpšimo. Če nimamo razpšilca, si pomagamo z brezovo metlo, tako da prek nje pustimo teči vino iz soda v škaf in ga nato prelijemo v skrbno umit in zveplan sod.

Zračenje pospeši proces zorenja vina. Vino izgubi svežino in buke. Zračeno vino se hitreje čisti in s tem postaja beljakovinsko stabilnejše.

Ob pretoku vino zveplamo. Količina potrebnega zvepla je zelo različna, je odvisna od načina predelave, zdravstvenega stanja grozdja, sorte, letnika, dozorelosti grozdja itd.

Letošnja vina vsebujejo nadpovprečne količine kislin, zato bodo pri vinih iz zdravega grozdja potrebne nekoliko nižje doze zvepla kot v odličnih, dozorelih letnikih z manj kisline.

Po pretoku naj bi vino vsebovalo 25–30 mg/l proste zveplaste kisline. Z zakonom dovoljena zgornja meja je 35 mg/l.

Če bomo po barvi, vonju in okusu neoporečno vino ob pretoku zveplali z 1–1,5 traka na hl, bo vino vsebovalo z zakonom dovoljeno količino proste zveplaste kisline.

Ob pretoku moramo sode temeljito oprati z vodo. Le v dobro opran sod lahko ob ustreznem zveplanju pretočimo vino. Prav posebno skrbno moramo oprati sod, kjer je bilo vino z napako ali boleznijo. Posebej moramo razkužiti sod z vlečljivim ali sluzavim vinom, saj moramo onemogočiti delovanje sluzavih bakterij. Vlečljivo vina se prenaša s posodo.

Glede na razmeroma visoke kisline v vinu bo letos manj vlečljivosti kot v letih z manj kisline.

Po prvem pretoku je pomembno, da vino takoj kemično analiziramo. Analiza naj se opravi za vsebnost vol. odstotkov alkohola, skupne kisline, proste zveplaste kisline in beljakovin.

Če vino po prvem pretoku ni popolnoma čisto, ga moramo testirati in ugotoviti vsebnost težkih kovin. Železo in baker lahko povzročata motnost vina. Pri takih vinih z visokimi količinami težkih kovin je potrebno opraviti dodatno čiščenje. Postopek je zelo zahteven in ga lahko opravlja samo posebej pooblaščen institucija.

O nadaljnji negi mladega vina in biološki stabilizaciji ter čiščenju vina pa v naslednjem sestavku.

Tehnolog:
mag. SLAVKO ŽALAR, dipl. inž.

Gospod enolog ima popolnoma prav, da je treba mlado vino kontrolirati vsaj enkrat tedensko. Jaz ga kontroliram tri litre dnevno in je res iz dneva v dan boljše.

MARKO JESENŠEK

4

Dve različici slovenskega knjižnega jezika

Zaradi večstoletne nasilne razmejitev sta se na slovenskem ozemlju, ki je pripadalo nekdanji Koceljevi državi, do prvih tiskov izoblikovali dve pokrajinski različici vzhodnoslovenskega knjižnega jezika: prekmurska in vzhodnoslovenska. Čeprav izhajata iz panonske narečne baze, pa so med njima v nekaj stoletjih nastale razlike, ki so posledica različnih okolij, v katerih sta se jezika razvijala. Na vzhodnoslovensko različico vzhodnoslovenskega knjižnega jezika sta odločilno vplivala osrednjeslovenski knjižni jezik in nemška nadoblast, na prekmursko pa kajkavski jezik (prek hrvaščine tudi glagoljši) in madžarska nadoblast.

Vzhodnoslovenski knjižni jezik

Najstarejše ohranjeno besedilo, zapisano v vzhodnoslovenskem jeziku, je Velikonedeljska prisega (1570), ki ima — tako kot Tožba zoper ormoškega graščaka (1648), Cesarico določilo (1675) in Ptujsko prisega (1696) — še veliko narečnih posebnosti. 18. stoletje je prineslo nove rokopise (Apostolov nemško-slovenski slovar, 1783; Ta veliki katehizmus, 1783; Parchamerjev katehizem, 1758) in nove narečne poskuse, ki sta jih iz 18. in 19. stoletja nadaljevala in razvijala v smeri knjižnega jezika Leopold Volkmer in Štefan Modrinjak. Prizadevanja za vzhodnoslovenski jezik so dosegla svoj vrhunec leta 1803, ko so se v Destrniku zbrali štajerski izobraženci in na pobudo Ivana Narata ustanovili Svetourbansko akademijo. Članom je šlo predvsem za jezik, vendar pa zaradi nesoglasij delo ni steklo. Narat si je prizadeval, da bi jezikovni sistem približal kranjskemu in sprejel bohorščico, Modrinjak pa je zagovarjal prednosti kajkavskega pravopisa. Zaradi različnih pogledov je prvi poskus, da se normira vzhodnoslovenski jezik, propadel.

Popolno uveljavitev pa je jezik dosegel v prizadevanjih za vzhodnoslovenske slovnice (Šmigoc, 1812; Dajnko, 1824; Murko, 1832; Muršec, 1874) in v številnih tiskanih knjigah Dajnka, Šerfa, Kremlja in sodobnikov.

Štiri slovnice vzhodnoslovenskega jezika v prvi polovici 19. stoletja dokazujejo, da so se pisci na vzhodu Slovenije zavedali razlik med svojim in osrednjeslovenskim jezikom. Dajnko je v uvodu v slovnico na Kopitarjevo pobudo iskal vzhodnoslovenski jezik posebno mesto in ga ločil na eni strani od jezika Korošcev in Kranjcev, na drugi strani pa tudi od jezika ogrskih Slovencev in Hrvatov. Dajnko je bil tudi najvztrajnejši zagovornik tega jezika, saj je vztrajal pri svoji pisavi in jeziku tudi potem, ko so njegovi rojaki že pristali na poenotenje knjižnega jezika in so sprejeli močne vplive osrednjeslovenskega knjižnega jezika.

Za močen in enoten knjižni jezik si je teoretično prizadeval Anton Murko v slovnici, praktično pa predvsem Anton Krempelj, ki se je pri prevajanju cerkvenih besedil zvestno odločil za prevzemanje jezikovnih zakonitosti osrednjeslovenskega knjižnega jezika. To mu je, kljub Prešernovi puščici (Nisi je v glavo dobil, si dobil le slovenščino v kremplje, duh prenemčeni slab, voljni so kremplji biti), uspelo, kadar je imel dobre predloge. Evangelije in življenja svetnikov je lahko prebiral v osrednjeslovenskem knjižnem jeziku in ta besedila so nanj vplivala glasoslovno, besedoslovno in skladensko. Drugače pa je bilo, ko je pisal zgodovinsko delo (Dogodivščine Štajerske zemlje, 1845). V osrednjeslovenskem jeziku zgodovina Slovencev še ni bila napisana, način pisanja pa je zahteval drugačne besedotvorne in skladenske rešitve, kot so se pojavljale v naboznem slovstvu. Krempelj, ki v osrednjeslovenskem knjižnem jeziku ni mogel najti zgledov za svoje delo, se je odločil za rešitve, ki so bile v duhu vzhodnoslovenskega jezika. S tem pa je dokazal, da je bil vzhodnoslovenski jezik v prvi polovici 19. stoletja že tako razvit, da je lahko uresničil vse zahteve piscev in prevajalcev ter se je uveljavil kot izdelan knjižni jezik, ki so ga na vzhodu uporabljali vsi izobraženci. Dvignili so ga iz narečnih okvirov in ga kultivirali tako, da so lahko v njem nastajali cerkveni in posvetni tiski. Čeprav je bil obkrožen s kranjskim, koroškim, prekmurskim in kajkavskim jezikom, se je oprl na slovenjegoriško-prleško narečno osnovo in se razvil v samostojen knjižni jezik, normiran v štirih zanimivih slovnica.

Prekmurski knjižni jezik

Najvzhodnejši del današnjega slovenskega ozemlja je bil vse od propada Koceljeve države (874) pa do leta 1919 ločen od matičnega naroda. Zgodovinski dejavniki so bili odločilni, da se je v Prekmurju slovenski jezik razvijal drugače kot med Slovenci na desni strani Mure. Šolstvo je bilo ves čas v madžarskem jeziku in si je, še zlasti v drugi polovici 19. stoletja, prizadevalo pomadžariti vse Slovence na Madžarskem in zatreti njihovo narodno zavest, ki so jo prebudili protestanti v 18. in katoliki na začetku 19. stoletja.

(nadaljevanje prihodnjič)

NESMRTONOSNO POPRAZNIČNO ČTIVO

Ljudje praznujemo zasebno in v skupnosti — zasebno godove, rojstne dneve, skratka razne obletnice tega in onega; v skupnosti pa prav tako vsemogoče: rojstvo in umiranje Boga, zmage in poraze vojska, dneve življenja in dneve smrti. Na dan mrtvih se praznuje smrt in umiranje. Prav to.

Nekateri prazniki so takšni, da je mogoče o njih govoriti na primeren način šele takrat, ko so mimo. Ker bi nas vnaprejšnje premišljevanje o dogodkih, ki spremljajo praznovanje, spravilo ob vso umerjenost in prevzetost. Zaradi česar bi govorili samo kritične besede. Kajti človek, ki se vsaj tu in tam sooča s svojim minljivim bivanjem, je užaljen, nedopovedljivo užaljen, če pomisli, kaj se počenja. Kako se svetlost trenutka prevrača v banalnost.

Dan mrtvih se je že izrodil v takšen dan za izpraznjeno praznovanje. Zdaj ko je mimo, nam je lažje. Zdaj je že mogoče govoriti o zadevi, ki se ob tem dnevu praznuje. Pred njim pa to skorajda ni mogoče. Skorajda ni mogoče misliti na smrt ali, če smo blažji, skorajda nemogoče je misliti na tisto, kar hoče dan s svojo posvečenostjo priklicati v našo zavest, pa četudi so to samo spomini na smrt drugih. Ne da bi ob tem pomislili, da so tisti, ki so

umrli, najpomembnejše dejanje življenja že opravili, medtem ko nas še čaka.

Dogaja se vse drugo, samo zatopljenost ne. Kupuje se in krasi, pretirava in skrini, zanemarija in tepta. Sredi vsega tega praznega bega se človek nekako prestraši, da bo šlo vse skupaj mimo njega, da ne bo deležen svetlosti tega mračnega praznovanja. Zato je ogorčen in bi zagotovo zgrešil cilj, če bi pred praznovanjem pisal o njem. Namesto da bi pripovedoval o smrti, bi šibal nore navade. Zato ta kratek premislek pišem šele zdaj.

SMRT NA ZAHODU IN VZHODU

Saj bi sicer proti svoji volji postal še eden več, ki zakriva misel na smrt. Ker bi namesto o njej pripovedoval o potrošništvu in razkazovanju slabega okusa.

Znani tanatolog (Thanatos je po grško Smrt, tanatologija je nauk o smrti) Vittorio Messori sodobnemu človeku očita prav to. V časih, ko je raziskoval odnos zahodnega človeka današnjega dne do smrti, je bilo v tem pogledu še nujno razlikovati med Vzhodom in Zahodom. Danes je ta delitev v političnem

smislu že mimo.

Za Vzhod, kjer je bil socializem, Messori ugotavlja, da je za nepristen odnos do smrti kriv Marx. In priznati je potrebno, da Marx v resnici ni govoril o smrti. Na vseh deset tisočih tipkanih straneh, kar skupaj znese več milijonov vrstic, kolikor jih je napisal, so samo tri vrstice o smrti. Pravi, da je »smrt težka zmaga vrste nad posameznikom«. Nato doda še: »Vendar določeni posameznik ni drugega kakor rodovno določeno bitje in kot tak je nesmrten.« To je vse.

Marksiem je odtrgal in zatajeval vprašanje smrti, vsaj v najboljših letih njegovega življenja je bilo tako. Tam proti koncu, ko se je nehal biti uradna ideologija, je bilo že drugače.

To molčanje o smrti pa sploh ni značilnost izključno marksizma oziroma nekdanjega ideološkega Vzhoda. Nič drugačen ni pri obravnavanju smrti tudi Zahod.

Pred več kakor dva tisoč leti je grški mistec Epikur hotel izreči kaj boljšega. Zdelo se mu je namreč, da ljudi najbolj mori vprašanje smrti — razen tega, da jih je strah pred bogovi. Zato je rekel, da je smrt v telesnem smislu prazen nič. »Kaj nam mar smrt? Smrti ni. Ko smo mi, nje ni. Ko pa je ona, ni nas.« Česa bi se torej bali, se sprašuje Epikur. Šlo mu je za to, da bi zagotovil življenjsko vedrino. Ne pa zato, da bi ljudi navajal k razvratu. Ko pride smrt, nas ni, pravi Epikur. Ne gre mu, da bi kaj zapletal glede minljivosti človeškega življenja, da bi jo želel prikriti. Smrt je vendar dejstvo. Vendar dejstvo, pred katerim se radi delamo slepe. Epikuru pa se je v tistih njegovih časih zdelo, da ljudje preveč mislijo o smrti, in tako je zaradi teh nekaj svojih stavkov postal — pravzaprav po krivem, a kaj hočemo — začetnik tistega odnosa do smrti, ki je danes razširjen na Vzhodu in Zahodu.

Na Vzhodu se v časopisih ne objavljajo osmrtnice, se zgraža Messori. Na Zahodu pa mrtvece nalispajo, da so videti kakor speči. Nekateri celo postavijo v »živ« položaj, kakor da

sedijo in kadijo pipo ali cigaro. O dajo jih s cvetjem — Messori govori tukaj seveda o premožnih mrtvih — in jih odpeljejo na razkošnih pohor ali v dragoceni kresti mimo vrcev po nekakšnem neslišnem tekleni traku v zakrito žrelo krematorija. Vhod vanj je kakor vhod v letalsko zgradbo ali kaj podobnega. On igra pridružen glasba. Smrti ne pomeni smrt, marveč stihiti odhoda. Ali pa »za vedno se je poslovil od nas.« Sebej premožni se dajo zamrzati v tekočem dušiku, v žile pa jim vbrzga protizmrzovale raztopine. V upanju, da jih bodo nekoč obudili in poslali vili za nadaljnje življenje.

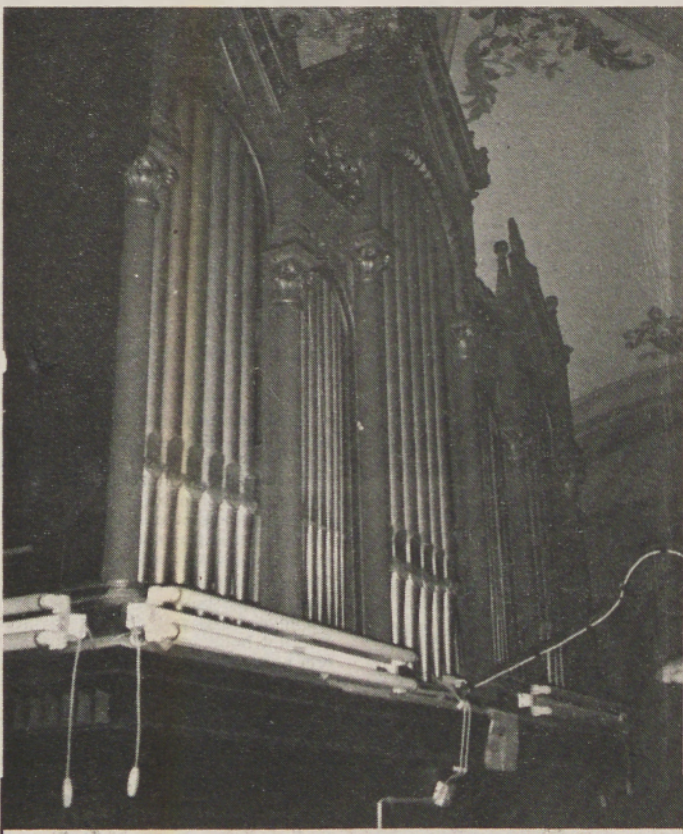
PETA STOPNJA

Vzhod in Zahod se očitno razlikujeta samo v stilu. Pa še to tedaj manj. Zakrivanje smrti je skupna značilnost zahodne civilizacije, tudi na tej in one na oni strani nekdanje ločne zaves. Hugh Hefner, glavni urednik in lastnik časopisa Playboy, je svojim sodelavcem in novinarjem povedano govoriti o otrocih, mladenčkah, o starcih in boleznih. Predvsem pa je prepovedano govoriti o smrti. Zdravniki, tako Messori v svoji knjigi Izvizi smrti, smrti nikoli ne omenjajo s pravim imenom, temveč jo nazivajo po latinsko z »senectus«. Neki sociolog je ugotovil, da iz »senectus« jezika izhaja izraz »senectus« za truplo. Zdravniki in drugi raje uporabljajo izraz »paciente«. Na angleškem govorjem območju si namreč kaj tudi besedi »starost« — Vse je gosteje tej življenjski dobi pravijo »golden-age«, zlata doba. Ljudje si šiljajo svoje bližnje umirati v bolnišnice in domove onemoglih. Pokopališča izganjajo iz naselij.

Vsi pa bomo morali nekoč preostati skozi pet stopenj v odnosu do smrti. Ko bo tako daleč, tako nekako zala raziskava psihologije. Kabin-Rossove, bomo najprej rekli, da to ni mogoče; druga stopnja je upar »Zakaj jaz?«; tretja je pogajanje »Bogom: »Daj mi vsaj še eno leto!«, za četrto stopnjo je značilen obup »Za redki se povzpnejo do pete stopnje, ko umirajoče bitje sprizajzajo izavi.« Pripravljen sem, sestra smrt!

Če premišljujemo o smrti in jo praznujemo, imamo možnost, da prdemo do pete stopnje.

STEFAN SMEJ

Pred kratkim so prenovili orgle v ljutomerski župnijski cerkvi sv. Janeza Krstnika, blagoslovili pa jih bodo 10. novembra. Orgle niso samo očistili in zaščitili proti lesnim zajedalcem, temveč so tudi uglasili vsak register, dodali štiri nove, od tega dva jezičnika, s tem pa so pridobili nove sapnice, tako da orgle zvenijo bolj polno. Zamenjan je celoten igralnik in dodani novi kanali k sapnicam in igralniku, da je igra lažja. V igralniku je sedaj pedal, na katerega je potrebno pritisniti s nogo, tako da se registri sami vklaplajo. Orgle imajo dva manuala in štirinajst registrov. Orgle je obnavljal ljubljanski mojster Jenko. Majda Kodba

Kje in kako?

Skupna deželna razstava v avstrijski Radgoni in Gornji Radgoni 1994 leta bo! Gornjeradgonski občinski močje so že dobili »žegenj« in pohvalo za dosedanja prizadevanja, saj so republikani občinskimi možmi obljubili, da bodo do 5. novembra pripravili vse potrebno za resen začetek pripravljanih del. Naloge, povezane z osamosvajanjem Slovenije, so potisnile konkretne naloge, ki kršna je načrtovalna deželna razstava v Gornji Radgoni, in drugi plan.

Najprej bo potrebno določiti krog znanstvenikov, ki bodo oblikovali vsebino razstave; prav tako je pomembna dobra promocija, reklama in prodaja te razstave; stiki z javnostjo morajo biti izdelani do podrobnosti: organizacija, realizacija in tehnika izvedbe razstave bo končno najmanjši problem. Največji problem bo najti ustrezen prostor. Gornjeradgončani se ogrevajo za obnovo gradu, vendar bi njegova obnova in ureditev celotne infrastrukture in okolice stala državo Slovenijo čez 100 milijonov šilingov. Poleg tega bi morali urediti tudi mestno središče, predvsem stare ulice ob meji.

Nič čudnega torej, da smo slišali že nekaj dodatnih predlogov za ureditev prostora za razstavo. Na prvem mestu je prav gotovo stari »špital«, saj je to najstarejša zgradba v Gornji Radgoni in poleg tega v središču mesta. Takoj za njo je bivša vojašnica; v mestu ob meji ne bo več nikoli nobene vojske, zato bi lahko dvorec, v kateri je bila vojašnica, spremenili v kulturni objekt.

kulturni koledar kulturni koledar

PIREDITVE

MURSKA SOBOTA: V četrtek, 7. novembra, ob 20.00 bo v grajski dvorani koncert godalnega kvarteta Enzo Fabiani iz Ljubljane. Predstavili bodo dela sodobnih skladateljev: Bartha, Piaczola in Mitje Smrekarja-Vrhovnika ter Dvorakova Ameriški kvartet.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V galeriji Kulturnega centra Miška Kranjca je razstava fotografij Danila Cvetniča. Posredovala jo je Umetnostna galerija iz Maribora. Odprta bo do 10. novembra.

RADENCI: V razstavnem salonu hotela Radin je razstava likovnih del Mirana Vrbnjaka iz Šmartna ob Paki. Odprta bo do 8. novembra.

MURSKA SOBOTA: V dvorani soboškega gradu je razstava Denarništvo v antiki na Slovenskem. Pripravila sta jo Narodni muzej Ljubljana in Pokrajinski muzej M. Sobota. Odprta bo do 10. novembra.

LENDAVA: V razstavnih prostorih lendavskega gradu je stalna razstava kipov in slik dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij. Na ogled je tudi spominska soba Györgya Zale.

MURSKA SOBOTA: V prodajnem oddelku galerije prodajajo vsak dan noveletne voščilnice, ki so jih izdelali naši akademski slikarji.

KNJIŽNICE

MURSKA SOBOTA: Vsi oddelki Pokrajinske in študijske knjižnice so odprti vsak dan od 8.00 do 18.00, ob sobotah pa od 8.00 do 12.00.

GORNJA RADGONA: Občinska matična knjižnica je odprta vsak dan razen torka od 8.00 do 18.00.

LENDAVA: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in petek od 10.00 do 18.00, četrtnica pa vsak dan od 7.00 do 17.00.

LJUTOMER: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in četrtek od 8.00 do 17.00, ob torkih in petkih pa od 8.00 do 15.00. Vsak ponedeljek ob 16.00 so pravilne ure za otroke.

USPEŠNICE

V knjigarni Dobra knjiga vam za ta teden priporočajo: Kristina Merc-Matjašič: KUHAJMO PO DOMAČE, Mladinska knjiga.

Nova slovenska zakonodaja: STANOVANJSKI ZAKON S KOMENTARJEM, Gospodarski vestnik.

Colodi: OSTRŽEK, Mladinska knjiga.

Roman o ljubezni

Zadnji pred nekaj meseci izšel kratki roman Ferija Lainščka s pomenljivim naslovom *Grinta* (Pomurska založba, 1991) se, podobno kot njegov prvenec, »romanček« Peronurji, ukvarja z asocialnimi tipi, a tokrat ne z vidika socialnega, temveč in predvsem z »dvojnostjo telesne lupine«, ki spetle akterje na sam rob podzvestne (zajumnosti, tokrat preveč usodne, da bi jo lahko kar imenovali ljudem življenja.

Namreč glavna junaka, Silvano, pravzaprav čisto navadna štacionarka Cila, ter njen mož Grinta, v bistvu le Gojce Inštalater, se zapleteta v čudno, a usodno razmerje s slikarjem mojstrom Hubertusom, ki pa je spet le Ivan Ivan, ki bi rad iz sive povprečnosti — podobno kot vse osebe — z masko, ki si jo nadeje, da bi preslepili druge in predvsem sebe.

Sama zgodba je dokaj linearna: šele po enem letu se Silvana, pravzaprav Cila, oglasi mojstru Hubertusu na oglas, kajti omenjeni mojster išče model. Med njima se splete strastna ljubezenska zveza, še najbolj romantični vznesenosti, njun večni zasledovalec Grinta, pravzaprav Gojce, pa kot zvodnik zasleduje

Silvano in ji vedno znova preti z železniško. V sporu, ki nastane zaradi tega, Silvana-Cila ustrelji Grinto-Gojca, ki pa se bolj kot vest, raje bi rekel kot (seansni) duh, prikazuje Hubertusu, ki se prav zaradi njega odloči, da položi karte: Silvani zatrdi, da sploh ni slikar, da je telefoniral z izključenim aparatom, da je igra, ki se je gre, le ključ, s katerim bi prerasel vsakdan. Na koncu oboja, Cila in Ivan Ivan namreč, poskušata s hojo po vodi, in ko se Ivan Ivan čez nekaj časa zbudi v bolnišnici in se zapiči v dojke medicinske sestre, zamaž dopoveduje policijskemu inšpektorju, da je dvojni morilec, da je poleg Gojca umoril še Cilo v Vencrinih ribnikih. Potem se zgodi preobrat:

Ivan Ivan nenadoma zatruje, da je pravzaprav ubil očeta in mater, čeprav mu dokazujejo, da sta njegova starša živa. Lainšček je s tem končnim preobratom le želel parafrizirati Ojdipov kompleks, ki se reflektira v transformaciji (metamorfozi) Silvane in Grinte. Ali pa, kot zapiše avtor na koncu romana: Lažje se je pač sprijazniti, da si bil tudi ti (Ivan Ivan, op. p.) le priložnost. Priložnost dajanja, vdajanja, žrtvovanja in ljubezni.

Kajti omenjeni Lainščekov roman ni ljubezenski, temveč roman o ljubezni. Njuna strast ni realna, je le pretna igra, ki se je oba zavedata. Je beg iz lupine, ki ju oklepa. Je poskus pobeha iz sebe, ki pa se ne uresniči docela; starševska posesivnost zahteva žrtve kot v antičnem mitu, ki pa ga je Lainšček spretno prenesel v današnji čas in milje.

Zato žena riba ali morska deklica na naslovnici, delo Franca Mesariča, ni naključje, temveč metafora naše dvojnosti, metafora ledene gore, na kateri plivkamo v nam razumni igri.

Roman, ki se prebere v enem dahu, le globlje je treba zajeti sapo.

MILAN VINCETIČ

Center za estetsko vzgojo v Lendavi

Zveza kulturnih organizacij je v Lendavi ustanovila center za estetsko vzgojo in s tem za polnila vrzel, ki je nastala, ko je Lendava izgubila svoje dvorano, v kateri je bilo največje organizirani kulturne aktivnosti in predstave. V okviru centra za estetsko vzgojo delujejo več programov, namenjenih mladim in tudi starejšim občanom: glasbeni in likovni plesna šola, literarna delavnica, šola za recitatorje in govorilke, začetna igralska šola, risarska šola in druge.

V Lendavi upajo, da kmalu dobijo kulturni dvorano, kateri bi se kulturne dejavnosti še bolj razvile. Med drugim pa bodo s pomočjo kulturnih organizacij izobraževali in skušali dobiti animatorje kulture.

Pomurje — dežela zdravja

Od 23. do 27. oktobra je bil na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani 23. sejem z mednarodno udeležbo Narava—zdravje. Obiskovalci, ki so že prejšnja leta radi obiskovali tovrstne »zdravce« sejme ne drugega, so si kupili kaj zdravega po nižji ceni kot v trgovini), letos doživeli še eno prijetno presenečenje: pomurska turistična (razstaviška) ponudba je bila predstavljena v okviru skupnega razstavnega prostora v hali A.

Zasluga za to gre spomladi ustanovljeni Pomurski turistični zvezi, ki je uspela povezati in pregovoriti vodstva zdravilišč, da so se predstavila skupno in hkrati z manjšimi stroški. V okviru te predstavitve manjkali pridelovalci in prodajalci zdrave hrane iz »dežele zdravja«, saj sta bila kakovostna lončevina Kralja in suho sadje Goričkega premalo, da bi prepričali številne zainteresirane obiskovalce, da je Pomurje v resnici oaza zdravja. Se vedno to ni bila skupna predstavitev vseh sodelujočih na sejmu, kajti dve prileški turistični kmetiji sta predstavili v okviru zadržane agencije VAS, Mikrokozmos iz Ljutomer skupaj z ljubljansko STOPA v okviru ASOCIACIJE 1, občina Črna Radgona pa se je samozaverno odločila za samostojen nastop.

Radenska je na sejmu pripravila tudi pokušnjo novega izdelka, ki ga zaenkrat imenuje Izvirna voda, za pripravo otroške hrane. Ovir je bil ugoden. PALOMA je kar velik del razstavnega prostora porabila za prikaz stranišč skozi stoletja, najbolj plastičen prikaz pa so si privoščili sodelavci Zveze potrošnikov Slovenije in projekta EKOLOGIJA DOMA, saj so sredi razstavnega prostora na temo

Okolju prijazen dom nagradili kar velik kup odpadkov. Štiričlanska družina odvzame letno tri kubične metre odpadkov in skrb za okolje se prav zares začne v družini in doma.

bbp

Največja zanimivost v razstavnih dvorani A Gospodarskega razstavišča v Ljubljani so bili prav gotovo mladi lončarji. Jože Gutman in učenci OS Grad so na izvirni način vabili na Malo lončarsko delavnico v Filovce. foto: dl

—POMANJKANJE ZDRAVIL». . . PA MI OSTANI ZDRAV!«

Bolnikova pot do zdravil

Bolniki z recepti hodijo od lekarne do lekarne. Če imajo srečo, potrebno zdravilo dobijo ali pa tudi ne, čeprav odprejo številna lekarniška vrata. S svojo stisko in iskanjem zdravil pa so nam vendar lahko vsaj v pomoč, da Slovenija na poti v samostojnost v osamosvojitvenem programu nima rešenega vprašanja nadaljnje oskrbe z zdravili.

Bolniki pa zdravila potrebujejo, ne jutri, ampak že danes in vsak dan, saj gre vendar za njihovo zdravje in življenje. In če jim slovenske lekarne ne morejo pomagati, si pač morajo pomagati sami. V to so tudi prišli. Grede čez mejo ter si zdravilo, ki ga ne morejo dobiti doma, kupijo. Nekateri to zmorejo, si ga lahko kupijo, drugi ne, čeprav zdravilna skupnost za določena zdravila vrača stroške oziroma del le-teh.

MURSKA SOBOTA

Uspešno delo gimnazijcev

V zadnjem času so bile novice z Gimnazije Murska Sobota predvsem povezane s problemi ob začetku novega šolskega leta. Ne bi pa bilo prav, če ne bi videli in zabeležili tudi njihovih uspehov. Tako so se učenke Anita Kovačič, Tanja Lebar in Mirela Cvjetković z raziskovalno nalogo Izpiranje zlata na reki Muri in Dravi po ljudskem izročilu uvrstile med 25 posebej pohvaljenih raziskovalnih nalog na 25. republiškem srečanju mladih raziskovalcev. To je pomenilo tudi udeležbo na nagradni ekskurziji Slovenski etnični prostor, ki je bila od 10. do 13. oktobra. Obiskali so zamejske Slovence v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, videli marsikaj zanimivega in koristnega ter si izmenjali izkušnje z dijaki drugih šol.

Učenka Edith Žižek pa nas je seznanila z uspešnim delom biološkega krožka, ki ga vodi prof. Barica Kralj. Tudi v novem šolskem letu so začeli dokaj zagnano delati in medtem že pripravljajo razstavo Botanične zanimivosti mrtvih rokavov Mure, kot so vodna praprotna plavček, škarija, mesojeda vodna rastlina mešinka, zabij sejek, vodne leče idr., ter razstavo gob. Razstavili so 50 različnih vrst gob, med katerimi je najbolj izstopala orjaka prašnica. Razstavo so si poleg učencev šole ogledali učenci drugih soboških šol in otroci iz vrta. S tem pa delo biološkega krožka še zdaleč ni končano. Pripravili bodo tudi razstavo listavcev, pozimi bodo skrbeli za vivarije in lončnice, urejali oglasno desko, poročali o delu na raziskovalnih taborih in pripravljali nove raziskovalne naloge.

J. G.

Pomoč ne pozna meja

Po končani agresiji JA je bila ljubljanska občina deležna najmanjše pomoči. Nanjo niso pozabili tudi v pobratenih mestih. Tako je v Avstriji in Fulni v ČSFR. Med drugim so od njih dobili večje količine sanitetnega materiala, ki je prišel zelo blizu na določenih območjih, kjer so najhuj občutili problem pri reševanju ranjenih iz sosednje Hrvaške. Iz Fulne so poslali celo 30 novimi odejami, ki jih je Nemčija pa so s prostovoljno akcijo zbrali oblačila za najbolj prizadete. Ne gre pozabiti tudi na veliko pomoč firme magistrata Lovrenčiča, ki je prispevala 50 tisoč tolarjev. Del tega denarja so porabili za popravilo ceste na ljutomerski občini.

M. JERŠE

Pomoč zdomcev Sloveniji in Hrvaški

Slovensko kulturno društvo Zlatorog iz Schwäbisch Gmünd iz Zahodne Nemčije je te dni nakazalo Sloveniji okoli dvajset tisoč nemških mark. Člani društva, med katerimi je veliko Pomurcev, so zbrali ta denar za pomoč pri odpravljanju posledic vojne v naši republiki.

Društvo bo organiziralo, 9. novembra, v dvorani Schwarzealle v Schwäbisch Gmündu veliko martinovanje. Na prireditvi bo igral Mariborski kvintet. Poleg Slovencev bodo navzoči Hrvati, ki so tam na časnem delu in navzoči bodo tudi domačini. Izkupiček prireditve bodo namenili žrtvam vojne na Hrvaškem.

Društvo Zlatorog se pripravlja tudi na praznovanje desetletnice obstoja. Svečanosti bodo prihodnje leto. In pričakovati je, da jim bo pri organizaciji prireditve tudi tokrat pomagal pokrovitelj Henkel-Zlatorog iz Maribora.

F. Stefanec

—GORNJA RADGONA

Novi domovi za prizadete družine

Potem ko je vojska odšla iz Gornje Radgone, je ostal dolg seznam požganih in porušeni stanovanj, kar 21 družin in posameznikov je prebivalo brez doma.

Zima je pred vrati, za nekatere družine vemo, da so se že vselile v nove ali prenovljene hiše in stanovanja, koliko pa jih še nima rešenega stanovanjskega vprašanja?

Tatjana Mir-Radica in njena tričlanska družina se bosta v novembru preselili v novo, prav za njo kupljeno stanovanje (v zamenjavo za hišo), sedaj pa živijo včasem enosobnem stanovanju.

Janez Primožič s štiričlansko družino je v dvojnopolstnem nadomestnem stanovanju, dokler se ne bodo preselili v hišo, ki jo gradijo.

Boško Rautar s svojo tričlansko družino je ostal brez hiše, ki je pogorela. Sedaj so v dvosobnem nadomestnem stanovanju, dokler ne zgradijo hiše.

Ljuba Rautar je prav tako ostal brez hiše kakor sin, sedaj je v enosobnem nadomestnem stanovanju, ob dokončanju sinove hiše se bo preselila k njemu.

Terezija Avguštin bo dobila nadomestno hišo.

Terezija Dokl se je s štiričlansko družino vrnila v svoje prenovljeno stanovanje.

Pepca Frank je dobila za pogorelo stanovanje nadomestno dvosobno stanovanje (tričlanska družina).

Ludvik Borko se je vselil v hišo, ki so jo gradili že pred vojno. Vselili so se v nedokončano.

mh

—LENDAVA

Krvodajalska akcija

Sestega in sedmega novembra bo v zdravstvenem domu v Lendavi republiška krvodajalska akcija. Kri bodo jemali delavci Zavoda za transfuzijo iz Ljubljane.

Socialistična Koromandija — pozabljena

Razglašajo, da moramo pozabiti na socialistični samoupravni čas Indije Koromandije, ko sta se cedila med in mleko, ko je država poskrbela, da so otroci lahko lepo rasli, hodili v šolo, nadaljevali šolanje s pomočjo štipendij, da so po tem dobili službo in kot delavci veliko varnost na svojem pridobljenem delovnem mestu. Socialistična država je skrbela za svoje ljudstvo, kateremu je bilo treba prav malo narediti za svoje življenje in vsi so se kar dobro živeli. Lahko da je ta podoba nekoliko popačena, pa vendar, pozabili naj bi na čas Indije Koromandije, ker gradimo nov sistem na drugačnih temeljih. Zato se moramo sami znajti, saj država ne bo nikogar več vodila za roko in ujčkala.

Tako preprosto zavreči in pozabiti na čas socialistične blaginje in velike socialne varnosti pa le ne gre. Pa ne samo zato, ker nam je bilo pod njim še kar dobro, ampak tudi zato, ker smo z njim izgubili cilj enakosti med ljudmi (da ne bi zamenjali enakosti z razlagami, da imamo prav vsi iste želodce in si moramo razdeljevati krompirjeve olupke v istem številu — prav v tem času velikih stisk in stavk delavcev je namreč ta teorija zelo živa.). Četudi je prejšnji sistem predano vodil svoje državljane in jih ščitil, pa je le sledil cilju enakosti in je odpravljal razlike med ljudmi zaradi različnih izhodišč in ne različnih sposobnosti. Tega današnji čas več ne daje. Da je tako prav, saj vendar gradimo nove družbene odnose na novih temeljih, ko se človek mora znajti sam, si sam pomagati in ne čakati na pomoč države. Jaz pa le mislim, da bi moralo biti v interesu vsake družbe, da pobere sposobnost in mladost, da mladih in sposobnih ne pusti na dnu.

Pa so vendar otroške pomoči še vedno socialne in ne otroški dodatek za vsakega otroka (kot je ob volitvah obljubljala dr. Katja Boh) in povrh dobi to pomoč manj otrok. Tudi štipendij ni za vse šolajoče se, oziroma se manjša števila štipendistov, ob tem da kadrovske štipendije skorajda ni več, med brezposelnimi pa je polovica in več mlajših od šetindvajset let in vedno več s strokovno izobrazbo.

Če se že skrajšuje plašč socialne varnosti in pomoči, ker da je bil prevelik, pa bi vendar morali vsaj mlade in sposobne postaviti za isto štartno črto.

Majda Horvat

Kar obdaja bolnika s sladkorno boleznijo

KRITIČNO Z ZDRAVILI ZA SLADKORNE BOLNIKE

Konec oktobra, meseca boja proti sladkorni bolezni, pomurski bolniki s to boleznijo ugotavljajo, da je kritično z zalogami zdravil, ki jih potrebujejo. To pa ni edini problem, na katerega opozarjajo. Če pa smo že pri zdravilih, potem moramo dodati, da so ogorčeni nad osnutkom zakona o zdravstvenem varstvu, ki predvideva, da bi participacijo za vsa zdravila plačevali tudi sladkorni bolniki. Sedaj so namreč za zdravila za sladkorno bolezen tega oproščeni. Bolniki opozarjajo, da so stalno odvisni od zdravil, in to do konca življenja, da je zaradi bolezni pri večini tudi socialni položaj slab, zato predlagajo, da bi bili zanje zdravljenje in

In prav za učenje bolnikov nimajo ne dovolj kadra niti primernih prostorov. Ena višja medicinska sestra je namreč premalo, da bi se pred obiskom zdravnika pomenila z vsakim bolnikom, mu svetovala ter hkrati naredila tako imenovano sestrsko anamnezo, v kateri bi zdravnik že lahko opozorila na določene bolezenske znake.

Na neprimernost prostorov opozarjajo tudi bolniki, saj nimajo prave čakalnice in morajo stati kar na hodniku. V bolnišnici so se že pogovarjali o dodatnem prostoru, vendar je kot običajno v zdravstvu problem denar.

V dispanzerju za sladkorne bolnike v bolnišnici imajo registriranih 3649 bolnikov, od tega jih je 380 tistik, ki so vezani na insulin. Med bolniki so tudi taki, ki imajo moteno glukozno toleranco, kar pomeni, da se s pravilnim zdravljenjem, predvsem pa dieto lahko izognejo kroničnosti bolezni. V rizični skupini imajo tudi deset žensk zaradi sladkorne bolezni v nosečnosti.

V zadnjih letih so odkrili približno 500 bolnikov, prejšnja leta pa okoli 300.

pripomočki v celoti plačani iz zdravstvenega zavarovanja.

Ob slabšanju standarda ljudi nasploh, pa tudi sladkornih bolnikov, si vse težje privoščijo pripravljene dietetične izdelke. Saj so ti dražji od drugih, niso pa oproščeni niti prometnega davka. Pri večini bolnikov je namreč prav dieta najprimernejša ali prva terapija.

VARČNO PRI PREISKAVAH

Doktor Rudi Mikolič, vodja diabetološkega dispanzerja v bolnišnici V Rakičanu, pa je opozoril tudi na to, da se zaradi varčevanja v zdravstvu zmanjšuje število preiskav za odkrivanje novih bolnikov. Do sedaj se je število odkritih bolnikov povečevalo, tako je tudi po svetu, verjetno pa jih bodo sedaj odkrili nekoliko manj.

V soboški bolnišnici so prvega bolnika s sladkorno boleznijo registrirali leta 1945, štirideset let pozneje pa je začel zaradi potrebe po enotnem evidentiranju in zdravljenju teh bolnikov z delom dispanzer za sladkorne bolnike. Še danes dela dispanzer vsak dan, medtem ko v sredo opravljajo registracijo novoodkritih bolnikov ter jih učijo primerne diete.

Ali je sploh primerno, da je dispanzer v bolnišnici? Na to dr. Rudi Mikolič odgovarja, da ima taka lokacija tako pozitivne kot negativne strani. V zdravstvenem domu bi imel verjetno zaradi osrednjega in preventivnega dela določeno prednost, tudi boljše prostore in kadrovske zasedbe. V bolnišnici je namreč ta dispanzerska dejavnost nekoliko odridnjena. Prednost pa je, da en zdravnik bolnika spremlja tudi če je potrebno bolnišnično zdravljenje, in da je enotna doktrina zdravljenja.

Majda Horvat

Zbiranje pomoči

Krajni sindikat Svobodnih sindikatov Lendava je zbral pomoč za školsko bolnišnico. Prosili so jih namreč za obutev in nogavice. Tako je tople nogavice drugič prispevala Planika iz Jurinčiča ter druge tekstilne tovarne iz Dobrovnika. Pomoč bolnišnici so zbirali tudi lendavski srednješolci, ki so zbrano sami izročili.

Velika zbiralna akcija na Goriškem je bila tudi minuli konec tedna. V njej so sodelovali Rdeči križ, Caritas, Adra in evangeličanska cerkev. Zbrali so precej živil in poljskih pridelkov ter oblek.

Pomoč prizadetim pa so zbirali tudi po šolah radgonske občine.

Moje prvo srečanje z alkoholom

Nekega poletnega dne, ko je bilo zelo vroče, sem se odpravil v Ljutomer na bazen. Voda je bila mrzla. Potem sta prišla še Alan in Tomaž. Bilo je zelo dolgočasno. Nekaj časa smo kartali, a tudi to je postalo nezanimivo. Končno smo se domislili. Šli smo kupit liter vina. Ker še nismo bili dovolj pijani, smo kupili še enega. Začelo se nam je vrteti, k temu je prispevalo še soparno vreme. Da bi se malo streznili, smo šli igrati nogomet. To sicer ni bila dobra zamisel, saj so se nam zapletale noge in smo bolj brcali drug drugega kot žogo. Nekaj časa smo še igrali, a so nas začeli gledati ostali kopalci. Strah me je bilo, da kdo ne bi česa povedal moji mami in očetu. Predlagal sem, da bi bilo bolje, če gremo domov. To smo tudi storili. Z Alanom sva pospremila Tomaža do doma. Toliko smo bili še pri zavesti, da se nismo peljali po glavni cesti. Tomaž se je zaletel v drevo. A ga ni preveč bolelo, saj se je odpeljal dalje proti domu. Tudi midva sva se napotila domov. Malo sva se morala peljati tudi po glavni cesti. Zatrobili so nama samo štirje avtomobili. Tako sva se pripeljala do makadamske ceste, ki pelje skozi Babince v Šalince, tam sem postal še bolj neroden. Alanu pa je bilo slabo. Padel sem prvič, drugič, več sem padel kot vozil kolo. Po obrazu sem bil že ves krvav in sem klical na pomoč. Alanu sem šel na živce, ker mu nisem dal miru, ko je bruhal v koruzo. Odpeljala sva se dalje. Na vsej poti sem padel sedemkrat. Prišla sva do Alanove hiše. Malo sem se že streznil in prispel brez nadaljnjega padanja domov. Niti opazil nisem, da sem ves blaten in opraskan. Na stopnicah sem zagledal babico. Prestrašila se je in vprašala, kaj se mi je zgodilo. Rekel sem, da sem padel, ker mi je postalo slabo. Hitro sem stekel na stranišče. Bilo mi je zelo slabo, a nisem mogel bruhati. Umil sem se in videl, da imam velike odrgnine na nosu, pod ustnico, ob očesu in na bradi. Prišel sem k sebi, nisem bil več pijan, le glava me je zelo bolela.

Nalagal sem starše, da sem naletel na kamen in padel, rekel sem tudi, da me boli glava in da moram v posteljo. Vsi so me pomilovali, da sem ubožček, da nimam sreče in da se mi vedno nekaj zgodi. Ležal sem in vsi so mi stregli in mi hoteli nekako pomagati. Mama je rekla, da bom moral drugi dan k doktorju. Pomislil sem, da bi ta lahko ugotovil, kaj je bilo v resnici. Zato sem se drugi dan počutil že zelo dobro, imel sem pa kraste po vsem obrazu. Ena praska mi je ostala vse do danes. Zato ne bom več pil.

VITO Kaučič, 8. b
OŠ Križevci pri
Ljutomeru

Jesenski pomenek

»Reže, reže?« ogovori sosedov Franc očeta, ki je ravno kosil travo pred hišo. »Počasi, pa gre,« mu odvrne oče in še nekajkrat zamahne s koso.

»Od kod pa greš? Vidim, da imaš zdravila v vrečki?« vpraša oče Franc. »Eh, ne sprašuj. Zdravila za prašiče sem kupil. Če se spomnim, koliko denarja sem se danes že rešil, me volja mine,« se potoži. »Ja, ja, danes je tako, sami izdatki,« mu pritrjuje oče.

»Čuj, zdaj sem se spomnil, Franc, kako si bil letos zadovoljen s krompirjem?« »Moram ti povedati, da sem ga ogromno pridelal. Tako dobre letine ne pomnim daleč nazaj.« »Mi smo ga letos pridelali toliko, da nobeno leto ne,« seže oče Francu v besedo. »Pa debel je bil kar precej.« »Je, naš tudi,« mu potrjuje Franc. »Verjetno ga bom nekaj prodal. Saj ga bo še dovolj ostalo.« »Mi ga veliko pojemo, a sem tudi mislil, da bi ga nekaj prodal,« odvrne oče.

»Kakšna pa se ti zdi koruza, Jože?« »Mislim, Franc, da še ni ravno velika. Nekaj časa bo treba še počakati.«

Medtem ko oče in Franc takole stojita ob cesti in se pogovarjata, mimo njiju neprestano vozijo traktorji. Tu in tam tudi kak avtomobil. Ljudje peljejo polne prikolce krompirja. Drugi spet gredo s škropilnic. Tretji peljejo hrano za živino. Življenje v vasi je razgibano. Nekje od daleč se sliši celo kombajn.

»Slišiš, Lojz gre s kombajnom! Gotovo je kje žel proso. Zdaj pa ga bom kar tu počakal, da ga vprašam, če bo imel v soboto kaj časa, da bi mi požel proso. Letos ga imam čez dva hektarja,« se oglasi Franc. »To je pa kar lepa površina. Jaz letos nisem dosti sejal. Bom pa prihodnje leto zato več, če bom še živ.« »Bomo videli, Jože, kaj bo čez eno leto z nami,« se pošali Franc. Lojz je s kombajnom prišel že čisto do njiju. »Ustavi malo, ustavi!« zakriči Franc. Lojz ga je slišal in ustavil. »Kaj je, hitro mi povej, saj veš, da ne morem dolgo stati na cesti.« »V soboto imaš kaj časa, da bi mi požel proso?« Franc je tako kričal, da so se mimoidoči ozirali. »Ja, lahko. V soboto ob devetih. Zmenjeno!« mu odvrne Lojz. Drži, še enkrat zakriči Franc. Medtem Lojz že gre naprej, da ne bi oviral prometa.

»Počasi moram iti proti domu, drugače ne bo nič iz mene. Danes mislimo iti po buče. Pa ne vem, če bo kaj iz tega. Toliko dela imam,« pravi Franc. »Kaj češ, jesen je tu, pridelek pa je treba pospraviti,« mu odvrne oče.

Medtem pa se Franc s svojim kolesom že odpravi proti domu.

Mojca Ratnik, 8. a,
OŠ Tišina

Dan mrtvecev

Ljudje, bil je 1. november!

Pred slavnostnim dnem smo uredili grobove: očistili marmor, odstranili odvečno travo, nasadili nove rože, očistili potke okoli grobov in na novo nasipali kamenčke. To ni bilo posebno težko. Rutina. To smo počeli vsako leto (zase? za mrtve?) in tako smo že vnaprej vedeli, kaj nas čaka.

Nakupili smo sveče in vse potrebno za ikebane: na tržnici rože (morajo biti kupljene na tržnici, ker kako bi se drugače z znanci hudovali nad cenami in se vsak po svoje hvalili z lepoto rož), spužvo, mogoče posodo, če lanske nismo založili. Na predvečer smo pripravili lepo ikebano, po lastnem mnenju lepšo kot prejšnje leto, pravzaprav najlepšo dosedaj. Ta večer so prišli tudi svojci. Prinesli so svoje ikebane in nato smo primerjali...

Rano na dan, predragi, pa na pokopališče. Namestili smo ikebane in z vseh zornih kotov preverjali njihov vidni učinek. Prižgali smo sveče in nato smo resno stali. Dolgo. Praznje oblečeni. Cisto možno, da v novih oblekah. In čevljih. Možno, da smo tudi lani stali tam v novi obleki.

Ce smo srečevali, smo se odpravili še na grobove na Goričko, na Markovsko ali kam drugam. Tja smo nesli še lepšo ikebano. In še lepše smo jo namestili na grobu. Nato domov.

Popoldne še enkrat na domače pokopališče. Pred mrakom, ker smo takrat še vidni. Prižgali smo nove svečke.

Nato še večerja s svojci. Pogovor o vremenu, o gospodarstvu, Hrvaški, Miloševiću. Pred spanjem še malo televizije, poročila, Hrvaška TV, vreme in spat. Svečke pa gorijo. Lepo.

Glavno, da je bil 1. november!

Kaj bomo z novim letom, božičem? Poskrbimo, da bo 1. novembra praznik leta.

Tomaž Mrtvec

Kutinova marmelada

Izdala vam bom skrivnost, kako lahko pripravite dobro marmelado ali žele iz kutine.

Nabrane sadeže operemo in narežemo na kubičke. Damo jih v lonec in zalijemo z mrzlo vodo. Kubamo do mehkega. Nato vsebino precedimo, tako da ločimo kubičke od soka. Zatem jih pretlačimo, dodamo sladkor in še naprej kuhamo, dokler se ne zgostijo v marmelado. Iz odcejenega soka pa skuhamo kutinov žele. Sok pristavimo na štedilnik. Ko zavre, dodamo sladkor in kuhamo tako dolgo, dokler se ne zgostijo. Tedaj ga odstavimo.

Marmelado in žele vlijemo v vroče in suhe kozarce. Ko se zgornja plast strdi, dodamo žličko ruma in še vroče zapremo. Če marmelada ni dovolj kubana, premalo sladkana ali slabo zaprta, plesni in zavre. Upam pa, da se vam to ne bo zgodilo.

Pa dober tek!

Nataša Flegarm, 8. a,
OŠ Cankova

Otrok v naročju, imetje v torbi, srce na Hrvaškem

Še do nedavnega smo se mlajši spraševali, kaj je nasilje. To je zdaj vsakdanja slika časopisov, televizijskih zaslonov... Ljudje zapuščajo svoje domove, umirajo, družine razpadajo.

Kaj pomenijo reke beguncev? Kam se bodo ti ljudje vračali? Na pogorišča, posuta s trupli? Kdo za to odgovarja? Ta in še mnoga druga vprašanja se porajajo v naših glavah. Bo kdo na njih odgovoril?

Po podatkih Rdečega križa se je v Slovenijo zateklo že preko 22 tisoč hrvaških ljudi. Prav gotovo bodo ti ljudje našli začasno bivališče, dobili bodo našo pomoč in tudi pomoč iz tujine. A kam se bodo vrnili? Prišli bodo tja, kjer naj bi stal njihov dom, pa bodo našli mogoče nekaj ožgane opeke in kupe pepela. Ne morem razumeti, da lahko to dela človek.

Kaj pomaga generalom izobrazba, če imajo namesto srca — kamen.

»Naša JLA«, za katero smo dajali mnogo denarja, uničuje mlada življenja, prelepa hrvaška mesta, kulturne spomenike neprecenljive vrednosti...

Moja največja želja je, da bi se ta brezsmiselna vojna končala, da bi spet zavladal mir ter da bi ljudje spet svobodno in ustvarjalno živeli.

SAŠA BURGERMAISTER, 6. c,
OŠ PUCONCI

Ali veste?

Prvi tolarji so bili izdani leta 1519 v Jachymovu na Češkem, torej pred 472 leti — to je najkrajši odgovor na 31. vprašanje. Gre pravzaprav za srebrnike, ki so jih krajše najprej imenovali taler, pozneje pa tolar. Med pravnimi odgovori smo izžrebali Zorana Sedeja iz M. Sobote, ki bo prejel knjižno nagrado našega stalnega sponzorja (Knjižarna in papirnica Dobra knjiga M. Sobota). Čestitamo!

32. vprašanje: Ali veste, kako dolgo deluje v Radenci naravno zdravilišče?

Odgovore pošljite na naslov: Podjetje za informiranje, Murska Sobota, Titova 29/I, s pripisom Ali veste.

Prižgala sem svečko mrtvim v spomin — Narisala Tadeja Vrtnjak, 1. b razred, OŠ Križevci pri Ljutomeru.

Včasih bi bila rada princeska

Včasih, ko sem v šoli vprašana ali imam dosti nalog ali moram kaj delati, bi bila rada princeska. Sedela bi v udobnem prestolu, zraven očeta in matere — kralja in kraljice. Vsa lepa, blesteča, v večerni plesni obleki iz modre svile, z modrimi čevlji in z zlatim diademom, posejanim z briljanti v laseh bi čakala na princa, ki bi me prosil za ples. Potem bi se zaljubila in odjahala na belem konju. Vendar je to vse le plod moje domišljije, ki mi je ne zmanjka nikoli. Za hrbtom vidim lebečnega netopirja, mrtvo sosedo, ki gre za menoj...

V teh hudih časih si res ne morem privoščiti, da bi bila princeska, zato bom odjahala nazaj v deželo knjig, nalog in dela ter spoštovala pravila resničnega življenja.

Jasna Klemenčič, 8. b,
OŠ Bakovci

Spomini živijo

Takrat, ko krizanteme cvetijo...

Oh grobovih postanemo, svečke prižgemo, najdražje v spomin priključimo.

V svoje misli zatopljeni, obrazi brezizrazni, zamišljeni. Na licu solza...

Ni jih več med nami, a v naših srcih in mislih skupni trenutki še vedno živijo, nikoli, nikoli ne zbledijo.

Renata Špilak, 8. a,
OŠ Turnišča

● POMAGAMO SOSEDOM V STISKI.

Hrvatom mir!

To je prireditev, na katero vas vabimo v nedeljo, 10. novembra.

— Ob 10. uri v Turnišču

— Ob 15. uri v kinodvorani v Lendavi

NASTOPAJO UMETNIKI IZ ZAGREBA: pevka Radojka Šverko, igravec Goran Matović, igralka Perica Martinović in dekleški nonet iz Razkrižja

● gostje iz Madžarske in kantavtor Adi Smolar iz Ljubljane, povezovalci bo igravec Raiko Stupar.

GOSTJE: dr. Antun Vujić iz Zagreba, preds. SDS Hrvaške, dr. Jože Pučnik, predsednik Demosa in SDSS, Erik Modic, tajnik SDSS, in Marjan Barat, preds. KS Mursko Središče.

● Prostovoljni prispevki so namenjeni hrvaškim otrokom, prizadetim v vojni.

● Organizatorja: SDSS OO Lendava in ZKO občine Lendava.

POGOVOR Z EDIJEM VOGRINCEM

Rokoborski šport ima v Pomurju perspektivo

Na nedavni volilno-programski skupščini Rokoborske zveze Slovenije, ki je bila v Murski Soboti, so za strokovnega vodjo zveze izvolili trenerja soboških rokoborcev Edija Vogrinca iz Strehovec. Z njim se pogovarjali o strokovnem delu v zvezi in v njegovem klubu ABC Pomurki.

— V Pomurju imamo največ rokoborskih sekcij oziroma klubov v Sloveniji, zaradi česar je tudi sedež osrednje slovenske zveze v Murski Soboti. Kakšno je dejansko stanje?

»V Pomurju imamo okrog 30 perspektivnih rokoborcev, med katerimi je že tudi nekaj izkušenih tekmovalcev. Ti so vključeni v rokoborske sekcije na Bistrici, Bakovcih in Pucuncih ter RK ABC Pomurka iz Murske Sobotice. Gre za kader, ki bi ob strokovnem delu in večji materialni podpori lahko dosegal odlične tekmovalne rezultate. Pomurski rokoborci so to že potrdili v preteklosti, saj so osvajali najvišje jugoslovanske naslove in tudi oblačili državni dres.«

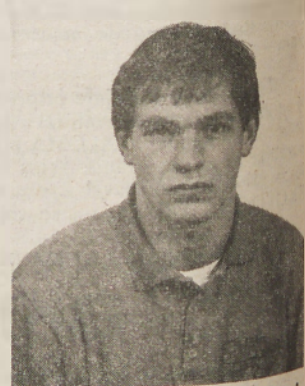
— Kakšne načrte pa imate pri Rokoborskem klubu ABC Pomurka v Murski Soboti?

»Želimo si predvsem, da bi v klub pritegnili čimveč mladih, ki imajo veselje do tega športa, z njimi strokovno delati in mislim, da uspehi ne bi smeli izostati. Dejstvo je, da iz množičnosti lahko selektiramo najboljše tekmovalce. Sicer pa bomo kmalu imeli skupščino Rokoborskega kluba ABC Pomurka, na kateri bomo izvolili nove organe kluba in si začrtali nadaljnje delo.«

— Kakšne možnosti za delo pa imajo pomurski rokoborci?

»Največji problem za nemoteno delo je vsekakor pomanjkanje finančnih sredstev. Ta problem trenutno rešujemo ob pomoči in z razumevanjem športne zveze v Murski Soboti. Okrepiti bi tudi morali strokovni kader, ki bi na-

črto delal v posameznih sekcijah.«

— Kako pa nameravate organizirati strokovno delo in tekmovalne v Rokoborski zvezi Slovenije?

»V okviru Rokoborske zveze Slovenije bomo morali ustanoviti strokovni organ, ki bo usmerjal delo in sodelovanje s posameznimi klubi ter organiziral tekmovalno na ravni Slovenije. V programu imamo, da bomo organizirali tečaje za trenerje in sodnike, ki nam jih primanjkuje. Prav tako predvidevamo tudi pionirsko rokoborsko šolo. Vse to pa je odvisno od razpoložljivih finančnih sredstev. Letos smo že izvedli prvenstvo Slovenije za mladince, ki je bilo odprto in so na njem sodelovali tudi rokoborci iz Madžarske. V programu pa imamo organizacijo prvenstva Slovenije za pionirje in člane. Tekmovanje so nujno potrebna, če se bodo slovenski rokoborci želeli uspešno uveljavljati na mednarodni sceni.«

FERI MAUCEC

Sobočani drugi

V prvem kolu prvenstva slepih in slabovidnih Slovenije v tekočem žuglo je ekipa Murske Sobotice premagala Celje s 15:10 in Gaberje s 14:3 in je na drugem mestu. Najboljši strelca na turnirju je bil Potočnik s 15 zadetki. Tekmovanje je odprl vodja za sportne pih in slabovidnih Slovenije Tonček Kos.

T. K.

— Nogomet

Zmaga Turnišča

V prijateljski nogometni tekmi je moštvo Turnišča, član druge slovenske lige, premagalo reprezentanco ONZ Lendava s 3:2. Gole so dali Casar, Gavrič in Ternar za Turnišče ter Kerek in Horval za reprezentanco.

— Šah

Poraz Lendavčanov

V drugem kolu tekmovanja druge slovenske šahovske lige je Radgona premagala Lendavo s 3,5:2,5 točke. Pri Lendavi je zmagala Časarjeva, remizirali pa so: Gerencec, Vidič in Ivanec.

J. G.

— Košarka

Sobočanke osme

Končano je bilo prvenstvo v slovenski košarkarski ligi za kadetke. Ekipa Pomurja iz Murske Sobotice je v zadnji tekmi izgubila z 72:51 in med šestnajstimi ekipami zasedla osmo mesto. Koše za Pomurje so dosegle: Ivanič 15, Kar 14, Lang 9, Friškič 9 in Lutar 4.

Pomurje štarta

Prihodnjo soboto se začne prvenstvo v drugi slovenski košarkarski ligi, kjer sodeluje tudi ekipa Pomurja iz Murske Sobotice. V prvem kolu bodo Sobočanke gostile ekipo Metke iz Celja.

Zmaga in poraz

V nadaljevanju prvenstva v slovenski območni košarkarski ligi je Radgona premagala Lovrenc s 81:71. Najboljši v ekipi Radgona je Golob, ki je dosegel 25 točk. Ruše pa je premagalo Radgona s 4 točkami razlike.

Nogometaši Lipe — člani pomurske lige. Stojijo od leve: Mauccec (trener), Z. Zver, U. Zadravec, Horvat, J. Zver, Žalig, Thaler in E. Zadravec. Čepijo: Gjerkeš, Skalič, Zerdin, Jona, Kolman in E. Zver.

Foto: F. Mauccec

Slovenska nogometna liga

Nepričakovana poraza
Mure in Nafta

V šestnajstem kolu prvenstva v slovenski nogometni ligi so pomurski ligasi iztržili le točko. Potrošnik je v Beltincih igral neodločeno 2:2 z velenjskim Rudarjem. Strelca za Potrošnik sta bila J. Zver iz enajstmetrovke in Škaper. Nepričakovano pa sta izgubili Mura in Nafta. Sobočani so v Ajdovščini izgubili s Primorjem kar z 0:4, lendavci pa v Domžalah z 0:2, kar je prva zmaga Domžal. V prihodnjem kolu igra Mura doma z Izolo, Nafta s Kladivarjem, Potrošnik pa gostuje v novi Gorici.

Druga slovenska nogometna liga

Beltrans remiziral v Veržeju

V enajstem kolu prvenstva v drugi slovenski nogometni ligi vzhoda pomurska ligaša osvojila le točko. Beltrans je v Veržeju igral z drugovrstno Ojstrico iz Dravograda z 1:1. Čeprav so gostje igrali z igralcem manj, ker je bil izključen vratar Brezovnik, je gostitelj uspelo osvojiti le točko. Strelec za Beltrans je bil Kovačič iz enajstmetrovke. Partizan Hmezd pa je v Zalcu premagal Turnišče z 2:0. V prihodnjem kolu igra Turnišče doma z mariborskim Kovinarjem, Beltrans pa gostuje v Rašah.

Super rokometna liga

Jadran premagal Pomurko

V šestem kolu prvenstva v slovenski super rokometni ligi za moške je Jadran v Hrpeljah premagal Pomurko iz Bakovec z rezultatom 28:23. Bakovčani so večji del prvega polčasa vodili, žal pa v nadaljevanju popustili. Strelci za Pomurko: Petek 10, Žugelj, Meolic, Okreša in A. Lovenjak po 3, Gaberc 2 in Š. Lovenjak 1. V prihodnjem kolu igra Pomurka v Murski Soboti z ekipo Inles Riko.

Slovenska rokometna liga

Pomembna zmaga Kroga

V šestem kolu prvenstva v slovenski rokometni ligi je ekipa Kroga premagala Veliko Nedeljo v gosteh z rezultatom 20:14 ter osvojila pomembni točki. Strelci za Krog: Šernek 6, Varga 5, Lukač 4, Prem 2, A. Titan 2, D. Kolmanko. 1. Rokometaši Kroga so tokrat prikazali eno najboljših iger in zasluženo zmagali. V prihodnjem kolu igra Krog v Murski Soboti z ekipo Dola.

Druga slovenska rokometna liga vzhod

Polet dobil derbi
z Razkrižjem

V sedmem kolu prvenstva v drugi slovenski rokometni ligi vzhoda je Polet iz Murske Sobotice v pomurskem derbiju premagal Razkrižje z 28:15. Najboljši strelci: Bedekovič 8, Majerič 3 ter Zanjčič in Šitar po 2 za Razkrižje ter T. Sečko 5, Slamar 5, B. Sečko 5 ter Černela 4 in Kreft 4 za Mladinke. Slovenj Gradec je premagal Radensko iz Gornje Radgone s 36:28. Najboljši strelci pri Radenski: Murat 6, Perša 6, Žalodec 5 in Merčnik 4. Ekipa Angel Besednjak iz Mladinec je premagala Mladince z 20:13. Najboljši strelci pri Mladincih: Buzeti 8, Gregorinčič 6, Makovec 6 in Marič 4. V prihodnjem kolu igrajo — Mladinec : Radenska (sobota) in Polet : Angel Besednjak (petek).

Slovenska odbojcarska liga

Zmaga Sobočanov v Celju

V četrtem kolu prvenstva v slovenski moški odbojcarski ligi je ekipa Pomurja Vigrosa iz Murske Sobotice gostovala v Celju in premagala Sobočane s 3:1. Mežica pa s Pomurjem II s 3:0. V ženski konkurenci je Ljutomer v pomurskem derbiju premagal Mladost s 3:2. Puconci pa s 3:1, Pomurje je bilo prosto. V prihodnjem kolu igrajo: moški Pomurje II : Tehnomobil III, Veržej : Mežica in Vuzenica : Radenska. Ženske — Puconci : Braslovče, Ljutomer : Cven, Ptuj : Mladost in Pomurje : P. Branik III.

Druga slovenska odbojcarska liga

Zmaga Radenec,
Ljutomera in Puconec

V četrtem kolu tekmovanja v drugi slovenski moški odbojcarski ligi so Radenci premagali Fužinarja s 3:0, Turbina je zmagala z Veržejem s 3:1, Mežica pa s Pomurjem II s 3:0. V ženski konkurenci je Ljutomer v pomurskem derbiju premagal Mladost s 3:2. Puconci pa s 3:1, Pomurje je bilo prosto. V prihodnjem kolu igrajo: moški Pomurje II : Tehnomobil III, Veržej : Mežica in Vuzenica : Radenska. Ženske — Puconci : Braslovče, Ljutomer : Cven, Ptuj : Mladost in Pomurje : P. Branik III.

Zmaga in dva poraza

V Ljubljani je bilo tretje kolo tekmovanja v slovenski judo ligi. Ekipa Murske Sobotice je premagala Bežigrad z 10:4 (42:20) ter izgubila z Goršnico 2:12 (10:60) in Ptujem 0:14 (0:53). Dvakrat je zmagal Bežigrad, po enkrat pa Cikajlo, Brozovič, Kerec in Kos. Zaradi poškodbe so morali srečanja predati Kisilak, Fajhtinger in Meničanin. Čisto kolo bo zopet v Ljubljani.

Lista strelcev

Slovenska nogometna liga
7 golov: Kukič (Mura) in Škaper (Potrošnik); 6 golov: Prekazi (Mura), M. Zver (Potrošnik) in Šabjan (Nafta); 4 goli: Vörös (Potrošnik) in Vicković (Mura); 3 goli: Šarkezi (Mura), Rob (Nafta), Graj (Nafta) in Hartman (Potrošnik) itn.

Super slovenska rokometna liga
32 golov: Petek; 27 golov: Okreša; 23 golov: A. Lovenjak; 22 golov: Meolic; 18 golov: Š. Lovenjak; 10 golov: Žugelj; 6 golov: Buzeti; 2 goli: Gaberc; 1 gol: Bedekovič.

Slovenska rokometna liga
27 golov: Varga; 18 golov: A. Titan; 16 golov: Šernek; 12 golov: Meolic in Prem; 11 golov: Lukač; 6 golov: D. Kolmanko; 5 golov: D. Titan in Virag; 2 goli: Legenič in Babič; 1 gol: A. Kolmanko.

SNL

Maribor	15	12	1	2	38:15	25
Izola	16	10	4	2	27:8	24
Naklo	15	9	4	2	26:12	22
Gorica	16	7	7	2	35:15	21
Olimpija	15	8	4	3	25:9	20
Koper	16	9	2	5	16:14	20
MURA	15	7	3	5	25:20	17
Kladivar	15	6	5	4	19:19	17
Ljubljana	15	6	4	5	16:15	16
Slovan	15	6	3	6	17:11	15
Rudar (V.)	16	5	5	6	20:20	15
POTROŠNIK	15	6	3	6	26:31	15
Steklar	15	5	5	5	21:27	15
Zagorje	15	6	2	7	24:17	14
Svoboda	15	5	4	6	21:25	14
NAFTA	15	5	1	9	18:30	11
Primorje	16	4	2	10	18:32	10
Rudar (T.)	15	4	1	10	13:25	9
Medvode	15	3	2	10	12:30	8
Domžale	15	1	4	10	6:21	6
Jadran	15	2	2	11	7:34	6

II. SNL-vzhod

Železničar	11	7	3	1	15:4	17
Ojstrica	11	6	3	2	23:13	15
Dravinja	11	5	4	2	20:12	14
Korotan	11	5	3	3	16:15	13
Hmezd	11	4	4	3	15:13	12
Rače	11	4	4	3	13:11	12
TURNIŠČE	11	5	2	4	23:22	12
Pohorje	11	3	5	3	13:10	11
Pekre	11	3	5	3	16:14	11
BELTRANS	11	2	6	3	12:14	10
Kovinar	11	2	5	4	11:15	9
Impol	11	3	2	6	14:21	8
Partizan	11	1	5	5	13:19	7
Središče	11	1	1	9	11:35	3

PNL — 11. kolo

Rezultati — 11. kolo						
Bakovci:Črenšovci	4:1					
Ljutomer:Lipa	3:0					
Rakičani:Žakovci	0:4					
Odranci:Tišina	1:2					
Polana-Bistrica	3:1					
Dobrina:Dobrovnik	3:0					
Jesenski del						
Bakovci	11	7	2	2	32:14	16
Žakovci	11	7	1	3	25:15	15
Ljutomer	11	7	1	3	22:14	15
Dobrina	11	5	3	3	20:15	13
Tišina	11	4	4	3	17:17	12
Dobrovnik	11	4	3	4	15:17	11
Črenšovci	11	5	0	6	22:25	10
Bistrica	11	4	1	6	20:24	9
Odranci	11	3	5	3	13:22	9
Lipa	11	3	2	6	13:22	8
Polana	11	3	1	7	18:21	7
Rakičani	11	3	1	7	11:22	7

I. MNL MS

Rezultati — 11. kolo						
Hodoš—Šalovec	0:1					
Cankova—Brattonci	3:4					
Filovci—Čarda	1:1					
Puconci—Gančani	2:2					
Grad—Dokležovje	1:1					
Trimejnik—Serdica	2:2					
Jesenski del						
Čarda	11	8	3	0	21:6	19
Dokležovje	11	7	2	2	29:10	18
Gančani	11	6	4	2	29:18	16
Serdica	11	5	4	2	18:12	14
Grad	11	3	5	3	19:16	11
Brattonci	11	3	5	3	16:17	11
Cankova	11	3	4	4	21:21	10
Šalovec	11	4	2	5	17:29	10
Puconci	11	1	5	5	18:20	7
Hodoš	11	3	1	7	14:24	7
Trimejnik	11	1	4	6	16:26	6
Filovci	11	2	1	9	10:29	5

I. ONL Lendava

Zaostala tekma						
Mladost—Panonija 2:0						
Jesenski del						
Kobilje	9	5	4	0	23:7	14
Renkovič	9	4	5	0	17:8	13
Nedelica	9	5	2	2	21:10	12
Hotiza	9	5	2	2	20:13	12
Nafta B	9	3	4	2	18:18	10
Kapca	9	4	1	4	17:20	9
Mladost	9	3	2	4	28:14	8
Olimpija	9	4	0	5	12:18	8
Panonija	9	1	2	6	8:19	4
Graničar	9	0	0	9	6:43	0

II. ONL Lendava

Rezultati — 10. kolo						
Žitkovci—Zvezda 3:1						
Mostje—Petišovci 4:0						
Lakoš prosti						
Lakoš	7	5	1	1	22:7	11
Mostje	6	5	0	1	18:5	10
Žitkovci	6	3	2	1	17:15	8
Petišovci	8	1	1	6	9:26	3
Zvezda	7	1	0	6	9:22	2

Nogomet —
pionirji — vzhod

Beltrans	5	4	0	1	26:3	8
Potrošnik	5	4	0	1	15:10	8
Žakovci	5	3	0	2	17:10	6
Dokležovje	5	2	0	3	11:12	4
Ljutomer	5	2	0	3	6:11	4
Lipa	5	0	0	5	3:32	0

Končan je bil jesenski del prvenstva v slovenski članski ligi v hokeju na travi.
Foto: F. Maučec

—Hokej na travi—

Lipovci pred Predanovci

V Murski Soboti sta bili odigrani preostali dve tekmi članskega prvenstva Slovenije v hokeju na travi. Po pričakovanju sta pomurski ekipi Pomurje in Predanovci premagali Maribor s 3:1 in 5:1. Prvo mesto po jesenskem delu prvenstva je zasedla ekipa Lipovci, ki ima skromno prednost pred Predanovci. Drugi

del tekmovanja bo torej odločil, kdo bo prvak Slovenije.

Jesenski del						
Lipovci	8	7	0	1	22:6	14
Predanovci	8	6	0	2	17:9	12
Pomurje	8	4	1	3	16:10	9
Maribor	8	1	2	5	6:16	4
Svoboda Lj.	8	0	0	8	1:21	0

L. Z.

—Judo—

Lešnjak tretji v Italiji

V Spiripergu v Italiji je bil mednarodni turnir v judu, na katerem je sodeloval tudi Bogdan Lešnjak iz Lendave in v kategoriji do 78 kg zasedel tretje mesto.

V Lendavi so izbirali najboljše judiste. Pri pionirjih sta bila najboljša Miran Doma in Marko Ramovič, pri pionirkah Valentina Škafar in Karla Ščap, pri mladincih pa Bogdan Lešnjak in Ivan Breznik.

V Slovenski Bistrici so bili izpiti za mojstrske pasove. Uspešno so jih opravili: Lešnjak (Lendava), Vrbanič in Magdič (oba Ljutomer). Vsi trije so postali nosilci prvega dneva.

J. K.

—Letalstvo—

Kramberger pred Žitkom

Aeroklub Murska Sobotica je pripravil klubsko tekmovanje motornih pilotov v treh disciplinah: točnem pristajanju, časovni natančnosti in navigacijskih nalogah. Sodelovalo je 12 pilotov. V časovni natančnosti je zmagal Anton Žitek, v točnem pristajanju sta bila najboljša Franc Broder in Janez Kramberger, v navigacijskih nalogah pa Franc Broder. V skupni uvrstitvi je zmagal Janez Kramberger pred Antonom Žitkom in Francem Broderjem.

—Strelstvo—

Tišina pred Pomurko

V pomurski strelski ligi je bilo na sporedu drugo kolo. Vodi Tišina (2939) s 6 točkami pred Pomurko (2923) 6 in Gančani (2828) 6 točk. Med posamezniki je na prvem mestu Branko Bukovec (Tišina) s 748 krogi pred Robijem Markojo (Pomurka), 747, in Dragom Pertocijem (Tišina), 745 krogov.

Drugo kolo je bilo na sporedu tudi v občinski pionirski ligi Murska Sobotica. Vodi prva ekipa Pomurke (1338) z 10 točkami pred drugo ekipo Pomurke (1090), 7, in Cankovo (1091), 6 točk. Posamezno vodi Polonca Flegar (Tišina) s 352 krogi pred Sebastjanom Vajdo (Pomurka), 352, in Davorinom Karijem (Pomurka), 348 krogov. Filip Matko

—Kegljanje—

Druga zmaga Radenske

V drugem kolu prvenstva v drugi slovenski kegljaški ligi za moške je Radenska premagala Rudnik s 5062:4994 podrtimi keglji. Najuspešnejši v ekipi Radenske je bil Kovačič, ki je z 918 podrtimi keglji postavil rekord kegljaša za 5 kegljev. Sledijo: Steržaj 844, Drvarič 841, Kučan 835, Pušenjak 827 in Salamon 800 podrtih kegljev. V prihodnjem kolu igra Radenska v soboto v Radencih z ekipo Korotana.

—ŠAH—

Zmagovalec dobi 7.000 SLT

Šahovsko društvo Radenska Pomurje iz Murske Sobotice organizira drugi turnir v aktivnem šahu, ki bo v soboto, 9. novembra 1991, ob 9. uri v klubskih prostorih hotela Diana v Murski Soboti. Igrali bodo 7 kol po švicarskem sistemu. Skupni fond nagrad znaša 21.000 SLT, prva nagrada pa je 7.000 SLT. Nagradjeni bodo vsi najboljši igralci v nižjih kategorijah. Prijavnina znaša 200 SLT, te pa so oproščeni igralci z mednarodnimi naslovi, ženske in mladinci.

Kategorizirani in
perspektivni športniki

Športna zveza Slovenije je objavila listo kategoriziranih in perspektivnih športnikov Slovenije. Do konca letošnjega leta so ohranili status športnika zveznega razreda Karel Arnavtovič (kajakistvo), zelo perspektivnega športnika Janko Ōri in Robert Benkovič (oba namizni tenis) ter Imre Cikajlo (judo). Status perspektivnega športnika so podaljšali do 30. septembra 1992 Mirku Ungerju, Borutu Benku in Borisu Rihtariču (vsi namizni tenis) ter Urošu Kolariču (letalstvo). Novi perspektivni športniki pa so postali Jasna Djordjevič (ritmična gimnastika) ter Mitja Horvat in Andrej Sapač (oba namizni tenis). Za druge športnike pa bo lista narejena v začetku prihodnjega leta na osnovi letošnjih rezultatov.

Rokomet
superliga

Pivovarna	6	6	0	0	184:118	12
Kolinska	6	4	0	2	151:123	8
Velenje	6	4	0	2	155:131	8
Nova oprema	6	4	0	2	145:143	8
Jadran	6	3	1	2	143:154	7
Rudar	6	3	0	3	133:137	6
Ajdovščina	6	2	1	3	140:140	5
Drava	6	2	0	4	160:165	4
POMURKA	6	2	0	4	139:150	4
Inles	6	1	2	3	121:146	4
Usnjar	6	1	1	4	128:140	3
Predvor	6	1	1	4	132:173	3

SRL — moški

Grosuplje	6	0	0	0	151:113	12
Pivovarna	6	4	1	1	135:108	9
Dobruva	6	4	1	1	130:116	9
Izola	6	4	0	2	124:127	8
Krško	6	3	1	2	125:113	7
Radeče	6	3	1	2	123:128	7
Črnomelj	6	3	0	3	128:117	6
Šešir	6	3	0	3	136:132	6
Kamnik	6	2	1	3	110:121	5
KROG	6	2	0	4	117:124	4
Ormož	6	1	2	3	129:140	4
V. Nedelja	6	2	0	4	102:125	4
Dol	6	1	0	5	125:144	2
Mokerc	6	0	7	5	106:140	

NEVARNOST

Ste se že kdaj peljali z avtobusi ljubljanskega mestnega prometa? Sicer pa ni pomembno, enake ugotovitve veljajo za vse podobne ustanove.

Privihal je s svojim avtobusom, prah se je dvigal za njim, listje, kosi papirja, plastične vrečke in vse drugo, kar ni mar snagi, se je spiralo dvigalo za njim. Pripeljal je kot Senna na zadnjem grand prixu. Pet, šest metrov pred postajo je peljal še najmanj osemdeset na uro. Ustavil se je kot po čudežu samo kakšnih pet metrov od table, ki je označevala postajališče. Toda ta čudež so drago plačali potniki v vozilu.

»Mater šiba,« je rekel mozoljast pubertetnik. V njegovem glasu je bilo čutiti spoštovanje.

»Šiba kot Julka,« je rekel njegov sošolec.

Medtem ko sem razmišljal, zakaj Julka, kakšna Julka, sploh pa za katero Julko gre, me je množica dvignila in prinesla v avtobus. Vse, kar je sledilo, je bilo podobno ameriškim filmom, ko ravbarji bežijo pred žandariji.

Že sam štart je bil veličasten. Mnogo ton težko vozilo je poskotalo kot iskri žrebec, že smo leteli. Na prehodu za pešce, čez katerega smo peljali najmanj sto, so se pešci razbežali kot piščeta pred jastrebom.

»Za las ga je zgrešil, pokveko,« je strokovno komentiral moj sosed. »Če bi samo malo obrnil volan na levo, bi ga že zadel.« Nisem mogel dojeti, ali obtožuje ali mu izreka priznanje. Potem smo zdrveli skozi semafor, ko je že nekaj sekund gorela rdeča luč. Tisti, ki so speljali na zeleno, so se rešili le po zaslugi reflektorov in zavor.

Moj sosed je rekel: »Pa bi bolje pazili, saj ima avtobus prednost.«

Medtem smo pripeljali na naslednjo postajo, sedaj smo preskusili mojstrstvo zaviranja našega šoferja. Znašel sem se sredi vozila. Otroci so jokali, stare ženske so se drle v paniki. Moj sosed, ki ga je vrglo predme, je dejal: »Avtobus ni za slabiče, kaj se pa vozijo.«

»Glede tega vam dam popolnoma prav, toda kdo se bo potem sploh še vozil?«

»Samo hrabri!«

Pri naslednjem zaviranju sem ugotovil, da tudi sam nisem tako zelo hraber. Pri naslednjem pospeševanju skozi rdečo pa, da sem strahopetec. Tedaj sem zagledal napis nad oknom. Pisalo je: IZHOD V NEVARNOSTI. To mi je dalo misliti. Na okvirju med dvema oknomi je bilo pritrjeno majhno kladivce. To kladivce služi v nevarnosti. Z njim razbiješ okno in lahko zapustiš vozilo. Kdaj pa je nevarnost? To je odvisno od presoje posameznika, če vozilo gori, potem je prav gotovo nevarnost. To, kar je počel naš šofer, pa je bilo vsekakor več kot nevarnost.

Na prvi postaji sem razbil okno. Potem smo dolgo čakali na policijo. Sledila je razprava, kaj je nevarnost. Le šofer in moj sosed sta trdila, da ni bilo nobene nevarnosti, vsi drugi potniki so trdili, da je bila velika, srednja ali vsaj zmerna nevarnost.

Kako se je končalo? To najbrž ni uganka. Moral sem plačati škodo za razbito okno. Policist je nekaj govoril o buliganskem obnašanju in sodniku za prekrške.

Predno so me izpustili, sem vprašal svojega soseda: »Kdo pa ste pravzaprav vi?«

»Voznik mestnega prometa, danes imam prost dan, pa se za zabavo vozim s kolegom.«

Borivoj Repe

Umetnost?

Švicarski policijski uradnik ima v rokah na prvi pogled povsem nenevarno podobo pokrajine. Vendar pa slika ni bila naslikana z oljimi ali vodnimi barvami, ampak s kokainso pasto. Na dvajset »umetniških« so razdelili vsega skupaj 8,6 kilograma mamila in ga skušali prethotapiti v Švico. Policija je ugotovila, da gre za zvižajo in je »slikarja« aretirala.

Pleše z volkovi je film o ponosnem ljudstvu Siouxov. Danes Indijanci plešejo drugačen ples — ples revščine, pijače, nezaposlenosti in obupa. Potomci velikih bojevnikov prerije izumirajo. Njihove pisane teepeeje so zamenjale borne zbite kolibe, pipe miru so postale pipe za omamljanje. Volkovi, ki so se klatili po širni planjavi, so izginili, namesto njih krevsajo po naselbinah garjavi psi. V nesrečnem rezervatu Pine Ridge se poslednjih dvajset tisoč Siouxov plemena Lakota obupno bojuje za to, da bi se ohranila njihova štiri tisočletja stara rasa. Plemeni Lakota in Ogala se na treh milijonih juter zemlje postavljajo po robu belemu človeku.

Rezervat naj bi Indijancem omogočal nemoteno življenje, resničnost pa je čisto drugačna. Brezposelnost je 85-odstotna. Vselej je 15 odstotkov moških na zapahi — tja jih pahnejo mamila, pijača in umori. Alkoholizem se je strašansko razpasel. Alex Belo

Bridko življenje Siouxov

pero, potomec velikega sioujskega bojevnika Norega konja, da popivajo zaradi zagrenjenosti. »Živeli smo ponosno. Znali smo se preživljati. Od zemlje smo jemali samo tisto, kar smo potrebovali. Pa so nas pobijali, nam lagali, nas goljufali in zlorabljali.«

Leta 1868 so Američani po laramiejski pogodbi prepustili Siouxom in drugim plemenom 48 milijonov juter zemlje v Južni Dakoti, Wyomingu, Montani in Nebraski. Šest let pozneje pa je general George Custer na Black Hillsu v Južni Dakoti našel zlato. V nekaj letih so Indijance zrinili na 3 milijone juter veliko območje. Prepovedali so jim vero in svete obrede, tudi sončni ples, prepovedali so jim govoriti materinščino. Leta 1890 je ameriška konjenica pri Ranjenem kolenu kruto pobila več kakor 300 neoboroženih mož, žena in otrok s pretvezo, da so snovali upor.

Cleone, vdova Pipe miru, v razpadajoči koči tke odeje, da jih

prodaja turistom. »Videla sem film Pleše z volkovi. Morda se bo ob njem zamislil še kak Američan — nikakor pa film ne more poravnati petsto let krivice.«

Pleše z volkovi je v Indijancih znova razvnel upanje, da bodo nekoč uresničili davne sanje. Vrnili se bodo na ljubljene Black Hills, prizorišče svoje vere in zgodovine. Ameriška vlada jim je ponudila 170 milijonov dolarjev nadomestila za Black Hills, toda Siouxi denarja nečejo.

Patrick Janis je imel pradedka, ki se je pridružil Siouxom. »Mi smo kakor židje,« pravi. »Vedno jih je gnala misel na vrnitev v Izrael. Dva tisoč let želje niso mogli uresničiti. Naposled pa so jo le. Z nami je prav tako. Nekega dneva se bomo vrnili na Black Hills, kajti to si ljudje iz srca želijo. Prisluškujem duhovom naših velikih prednikov — čimbolj si bomo prizadevali za to, tem več imamo upanja.«

Razkrinkane laži

Že kakih deset let se na jugu Velike Britanije dogajajo nenavadne stvari. Na žitnih poljih preko noči nastanejo krogi, elipse in drugi več deset metrov veliki geometrijski liki, ki jih neznana sila nariše tako, da poleže žito. Like na poljih so raziskovali lovci na skrivnosti in tudi resni znanstveniki, pravega odgovora na to, kako nastanejo, pa niso našli. Realisti vidijo vzrok nenavadnih pojavov v delovanju rastlinskih škodljivcev, posebni sestavi tal ali v delovanju zračnih vrtincev, z domišljijo bolj obdarjeni pa vzroke iščejo v nam neznanih silah in bitjih. Najnovejše vesti pa kažejo, da se je trdi oreh nazadnje morda le zdrobil.

Šestdesetletna možakarja David Chorley in Doug Bower, doma iz kraja, kjer so se skrivnostna znamenja pojavljala, sta priznala, da sta bila onadva tista skrivnostna sila, ki je ustvarjala geometrijske vzorce v žitu. Dobro desetletje sta tako vlekla za nos laike in strokovnjake, zdaj pa sta se igrice s skrivnostjo naveličala in prišla z resnico na dan.

Toda ljubitelji skrivnosti se ne dajo. Še naprej zatrjujejo, da poleg zgoljufanih likov nastajajo tudi tisti pravi, ki jih ni naredil človek. Njim v prid sicer govori dejstvo, da so se liki na poljih pojavili v več kot 20 drugih državah. Toda ali ni možno, da so še kje drugje prav taki veseli tiči, kot sta Chorley in Bower?

Tlačitelju ljudstva svetniški nimb?

Zgodovinska odjuga v Sovjetski zvezi, ki je raztopila sedemdesetletni led boljševizma, je iz ledenih okov molka in pozabe odtalila marsikaj. Med drugim se je prebudilo veličansko zanimanje za rusko carsko preteklost in seveda za carja Nikolaja II. Romanova. Časopisje in elektronski mediji so polni zgodb, pričevanj in drugih prispevkov, ki obravnavajo to tematiko. Izhajajo knjige in brošure o Romanovih, na prodaj so stenski koledarji s carjevo sliko, glasbene kasete s staro rusko himno Bog čuvaj carja. Društvo častilcev spomina na velikega carja zbira prispevke za postavitev Kravne katedrale v Sverdlovsku, ki naj bi označevala mesto poboja carjeve

družine, zgodovinarji raziskujejo podrobnosti iz carjevega življenja, odkrili so njegove osebne dnevnike, skratka, car je v modi.

Povsem drugače je bilo ob koncu njegovega življenja, ko so Nikolaja Aleksandroviča Romanova in njegovo številno družino vsi zapustili in so z njimi ostali samo njihovi sovražniki. Nobena od molitev ni bila uslišana, nihče iz domovine in ne iz tujine jih ni prišel rešiti iz boljševističnega ujetništva, kot so Romanovi ves čas vdano upali. 17. julija ob pol dveh ponoči so jih boljševistični ječarji prebudili in odgnali v klet hiše Ipatijevskij v Jekaterinburgu, sedanjem Sverdlovskem, kjer so jih neusmi-

ljeno postrelili. Car in carska družina so potonili v temo, saj boljševistična oblast ni samo poskušala uničiti njihove posmrtno ostanke, v strogi tajnosti je držala vse podrobnosti poboja, razrušili so hišo, kjer se je pobja dogodil, o carju se ni smelo ne govoriti in ne pisati.

Sedanja priljubljenost carja Nikolaja II. je tako močna, da so oblasti morale priznati tudi doslej illegalno rojalistično organizacijo Pramos (Zveza reda ruskih ortodoksnih monarhistov), ki je takoj po priznanju pripravila svoj prvi kongres.

»Ta dežela išče nov kult Leninevega tipa,« razlaga množično navdušenje za carja Edward Radzinski, pisec knjige Življenje in smrt Nikolaja II. Ideologija komunističnega režima se je sesula, ljudje pa potrebujejo nekaj, da bi zapolnili praznino, ki je nastala. Ne morejo živeti brez kulta osebnosti, zato sedaj ustvarjajo novega, le da tokrat namesto dobrega Lenina in modrega Stalina v višave dvigajo prijaznega, ljubljenega in ljudomilega carja Nikolaja. Kot da so pozabili, kako so sedemdesetletij temu možu dajali vzdevke krvoses, tiran, tlačitelj ljudstva, slabič, nepravilnež...

Živi magneti

Žlice, vilice, noži in celo likalnik se lepijo na družino Tenjakov iz Ukrajine kakor na magnet. Neznaten elektrostatični magnetizem je za ljudi sicer normalen, toda sile, ki so na delu tu, so prava igra narave, ki tudi znanstvenikom zastavlja uganko. Za člane družine je ta dar skoz in skoz nadležen, vsako preprosto kosilo se jim spremeni v boj proti njihovi naravi.

Ukradene umetnine v samostanu Zagorsk

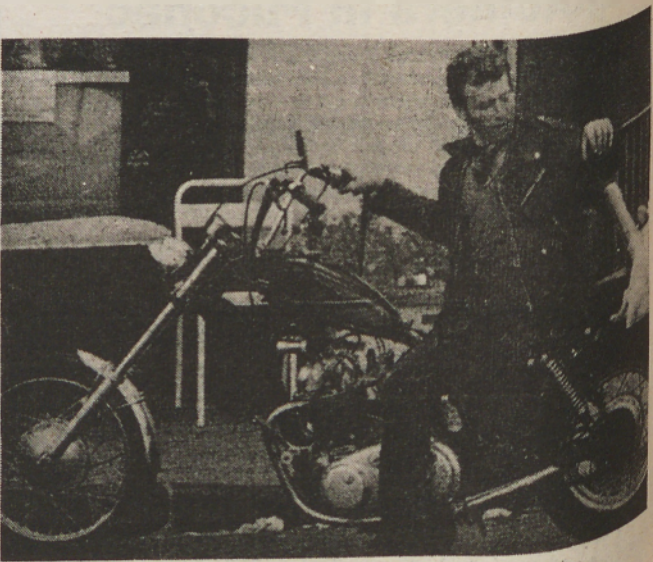
Novinarji nemške televizijske mreže Sat-1 so ugotovili, da je na tisoče umetniških del, ki so jih po drugi svetovni vojni kot vojni plen odnesli sovjetski vojaki, spravljanih v samostanu Zagorsk blizu Moskve. Slike iz baročnega dvorca Samosouci pri Potsdamu so shranjene v nekem sanatoriju blizu Moskve, v bližnji cerkvi pa je uskladiščenih milijon in pol nemških knjig. Sovjetski minister za kulturo Nikolaj Gubenko je glede vračanja dragocenosti izjavil, da jih je Sovjetska zveza pripravljena vrniti, če bo Nemčija poskrbela za njihov prevoz in varnost. Nemški novinarji trdijo, da je v samostanu shranjenih več kot 16 tisoč slik največjih umetnikov od srednjega veka do sodobne umetnosti, pa tudi drugi predmeti iz Kitajske in Japonske, ki so jih odnesli iz nemških muzejev in zasebnih zbirk.

Legendarni harley-davidson

Najbrž so najbolj slavna motorna kolesa na svetu tista, na katerih se blešči napis Harley-Davidson. Gre za ameriške motocikle, okoli katerih se je splel cel niz legend in so dobili skoraj mitološki status. Njihovo slavo je po svetu in tudi v naš koncu ponesel film Easy Rider s Petrom Fondon. Motorjev se drži tudi kanček zlega; spremeni jih namreč sloves, da jih vozijo bradatci, v usnje oblečeni in tetovirani pripadniki cestnih tolpe, nekakšni sodobni družbeni izobčenci, kar pa, kot zatrjujejo v tovarni, že dolgo ni več res. Danes boste

motornih kolesih tako naraščajo, da preprosto ni mogoče ugoditi vsem, ki bi ga želeli kupiti. Nekateri so pripravljeni plačati tudi 160.000 dolarjev prek prodajne cene, samo da bi prišli do motorja. Harley-Davidson sicer stane od 160.000 dolarjev za najbolj poceni model do 640.000 dolarjev za luksuzne in močnejše modele.

Pred desetimi leti ni nič karala, da se bo zadeva tako dobro obrnila. Tovarna v ameriški zvezni državi Wisconsin je bila skoraj pred polomom, ni imela dovolj kapita-

Motorji harley-davidson osvajajo evropska srca.

prej videli na harley-davidsonu univerzitetnega profesorja, miroljubnega književnika ali odvetnika, kot pa divjega cestnega nomada v usnju in bleščočih zakovicah. In vsi ti vam bodo s ponosom povedali, da ne vozijo motorja, marveč harleya. Beseda motor je za druge motocikle, harley-davidson pa se spodob omenjati samo s pravim imenom.

Razpotegnjeni motocikel z velikimi kromiranih delov in močnim motorjem je postal svetovni statusni simbol, še posebej v Evropi in Aziji, kjer povpraševanje po teh

la, s trga so jo skoraj povsem niti poceni, a kakovostni japonski motocikli. Ko pa sta v tovarno prišla japonski kapital in tehnologija, se je začel ponovni vzpon nes Harley-Davidson. V letu 1985 je 32 odstotkov svetovnega (marke) sokokubičnimi motocikli (moč nad 850 cc). Leta 1985 so jih vozili nekaj manj kot 6.000 ljudi, pa že 20.000. Prihodnje leto bodo odprli predstavništva za prodajo harley-davidsonov tudi na Madžarskem, Češkoslovaškem in Avstrijskem. Morda jih bomo videli tudi na slovenskih cestah.

gor ta v nebo gleda moj pajdaš Bela, pa premišlavlja, kaj tu, ka nemi njepramou
drava Slovenija ležati do rine devet ge-
metrov. Zakaj si je država tu nejeze
prihiztala? Bi bi se Bela mislo ločiti
od svoje države, bi bi mislo, da bi
se dalo, da bi na sebi sprijati. Slovenija
pa toga neje napravlja, zdaj pa njeno vod-
stvo nemre tak ležati, ka bi sečlo. Sežko
pa nica bole prougen zračni prostor, tak
ka se ležko vlada brez brige na fuzbalsko
tekmo s helikopterom prišla. Tak bole miško
do, bi bi Bela kakeo reje mör, bi bi tu tidi
nepovedo. Naj se vlada rajni z avtofon vo-
zi. Večkrat bi se pelali na relaciji karib-
bi lobota, pul bi čista bila v red reža. Pa bole
bi bi čista edrnckala, bole bi fuzbal zgubili.
Poulez taga pa, do ninko ležta, mislo, padne
tato maj bi bi zgoraj ležčejo, mi pa spod-
daj. Brat pouzi tidi. Sigdan spodaj.

VESTNIK NA POGORIŠČU V ŠALOVCIH

Skrivnostni ognjeni zublji

Je gasilce zmedlo pričakovano zavijanje siren ob obhodu federalne vojske iz Slovenije?

Pred dobrim mesecem smo v malih Šalovcih ogovorili Janeza Svetca, da bi nam povedal za pot, ki vodi do občana, ki smo ga nameravali obiskati. Opazili smo veliko kmetijo z mnogimi stroji in se najavili na obisk zaradi pisanja o kmetijskih izkušnjah. Zdaj smo znova prišli na ta grunt, da bi »raziskali«, kaj je vzrok za velik požar, ki je uničil težko prigrarano premoženje v vrednosti poldruhi milijon tolarjev.

Janez Svetec je bil potr. Potožil je, da se družine drži nesreča; ni tako dolgo, ko je imel po tuji krivdi hudo prometno nezgodo, zdaj pa še požar.

»V petek, 25. oktobra, je moja družina zvečer pri sorodnikih ličkala koruzo. Domov smo prišli približno ob 20.30. Medtem ko sem čakal da bi se v kopalnici umil, sem pogledal skozi okno predsobe. V »simbi«, kjer je bil starejši žitni kombajn, se je nekaj svetilo; ko pa sem pogledal boljše, sem se zdrnil: goreli so kombajn, seno in slama, ostrešje. Stekel sem ven, poskušal gasiti, a sem vedel, da mi samemu to ne bo uspelo, zato sem stekel pred hišo in klical na pomoč. Postopoma so prišli, enako tudi gasilci, vendar se mi zdi, da bi oboji posredovali hitreje, ko to noč ne

bi pričakovali zavijanja siren. Na televiziji so namreč povedali, da bodo tulile, ko bo (predvidoma do polnoči) zapustil slovensko ozemlje še zadnji vojak federalne armade. Zvočni signali so za določene nevarnosti sicer različni, a nanje človek ni pozoren, ko pričakuje, da bodo odmevali zaradi določenega dogodka.

Takole nam je pripovedoval Janez Svetec. Nikogar ne obtožuje; ne zaradi naključja (zmešnjave) za zavijanjem siren ne za to, da bi slutil, da bi ogenj kdo podtaknil, pa tudi sam se ne obtožuje. Je pa povedal, da je dal nekaj dni pred tem traktorski

akumulator na kombajn, stroj pogнал in ga sploh pripravil za načrtovano žetev ajde na 20-arski njivi. Nihče pa ne more potrditi, da bi morda ogenj izbruhnil zaradi kratkega stika. Na naše izrecno vprašanje, ali ima koga, ki bi ga sovražil in iz maščevalnosti podtaknil ogenj, pa je dejal:

»Nikomur nisem storil nič žalega, nasprotno: vsakomur, komur pač lahko, pomagam. Tudi prašiče hodim klat najmanj 30 gospodinjstvom. Ne — nikogar ne sumim!«

Tako je povedal tudi kriminalistom, ki so »vrtali«, če bi se le

koga spomnil, ki bi se mu utegnil maščevati. Tako kot nam je tudi njim zatrdil, da ne sumi nikogar. Vzrok požara ostaja še naprej skrivnost.

Kot smo na kratko že zapisali v prejšnji številki, so zgoreli dve lopi, kombajn, 10 nakladalk sena, 1.300 bal slame, ki jo je kupil, saj kmetija redi 70 glav živine. Zdaj ni krme, saj tudi silaža, shranjena v zemeljskem silosu, ne bo uporabna, kajti nanjo je stekla umazana voda s pogoriščja. Tudi »palinke« ne bo, ognjeni zublji so zajeli posode, kjer so se kvasile slive.

Človek v nesreči ne ostane sam! Tudi na domačiji Janeza Svetca bo tako. Že naslednji dan so prišli ljudje pomagat odstraniti ogorele tramove in špirovce, začeli so zbirati les, neki trgovec je telefoniral na vse konce in kraje ter uspel, da je oškodovanec dobil strešno kritino po sprejemljivi ceni. Sreča v nesreči je tudi, da imajo ljudje suh les za ostrešje, dali so ga in v naslednjih dneh bo na opečnih stebrih znova ostrešje kot je bilo. Oškodovanec pa še ni vedel, kako bo prehranil živino. Ker ne bo krme, bo pitalce najbrž predčasno prodal. Da pa kmetija ne bo obubožala, bo dobro dela tudi odškodnina, ki jo bo izplačala zavarovalnica, žal pa je bilo premoženje preniško zavarovano.

Tekst in foto: Š. SOBOČAN

Pogled na pogorišče, kjer je zgorelo vse, tako da so ostali le opečni stebri.

PO EKSPLOZIJI NA JUGOVEM V BELTINCIH

Prejšnji teden se je na enoti temeljnega sodišča v Murski Soboti po enodnevni obravnavi končalo sojenje obtoženima Slavku Zveru, rojenem 1959. leta iz Beltincev, in Dragu Kolmanu, rojenem 1962 iz Globoke. Obtožnica jima očita storitev velike tatvine. Zver pa naj bi poleg tega storil še hudo kaznivo dejanje zoper splošno varnost. Gre za eksplozijo, ki je odjeknila 22. avgusta ob 1.45 na domačiji kamnoseka Marjana Erjavca iz Beltincev v selsku Jugovo. Sojenje je bilo prekinjeno oziroma preloženo, ker je sodišče sprejelo predlog zagovornika prvoobtoženega, ki je predlagal, naj sodišče zasliši Zverova starša. Obtoženi je namreč na sodišču izjavil, da je v času, ko je odjeknila eksplozija, spal v domači hiši v Panonski ulici v Beltincih. To bi lahko potrdila tudi starša, ki sta se ob eksploziji (prav tako kot on) prebudila in se jela spraševati, kaj neki naj bi to bilo. »Potolažil« ju je, da je najbrž kdo vrzel petardo. Sodišče pa ni sprejelo odvetnikove pobude, naj bi bil Zver »na opazovanju«.

Obtoženi trdi, da je takrat, ko je odjeknila eksplozija, spal in se torej ni mogel maščevati. Kaj bosta povedala starša?

Čeprav bi bil za to po mnenju zagovornika objektivni vzrok, saj obtoženi izhaja iz sorodstva, kjer je imelo več ljudi psihične težave in zaradi njih tudi hude posledice.

Dokler sodba ni pravnomočna, ni krivca, ampak le obtožene. Slavko Zver je to postal zato, ker so pri njem našli eno kumulativno protiolepno bombo M-79 ter razstavljeno avtomatsko puško M-70. Na sodišču je sicer priznal, da je sodeloval pri vlomu v počitniško hišico v Fokovcih, ni pa, kot smo že zapisali, bombe odvrnil v stanovanje družine Erjavcev v Beltincih. Že res, da je — kot je navajal — Lidija Erjavceva nekoč pričala proti njemu, vendar je od takrat minilo že nekaj let. Od takrat sta se le redkokdaj srečala, a se nista pogovarjala. Z obtoženim Zverom ni imel stikov tudi Marjan Erjavce, le občutek je imel, da ga (Zver) nima ravno rad, saj ni odzdravljil in mu ne pogledal v oči. Erjavce je povedal, da sta si po eksploziji povzročeno škodo ogledala dva cenilca. Prvi je na-

vedel znesek 256 000 tolarjev, drugi pa 448 000 tolarjev, pri čemer je upošteval stroške na dan popravila (do sredine decembra).

Slavka Zvera in Draga Kolmana pa obtožujejo tudi storitve velike tatvine. Kolman naj bi iskal (in našel) v počitniški hišici »teritorialca« S. G. bencin, ob stiknjo pa je naletel še na 3 protiolepne bombe, avtomatsko puško in dva poljska telefona. To je povedal znanu P. V., ta pa Slavku Zveru, ki se je potem povezal z Dragom Kolmanom, s katerim naj bi se 22. julija splazila skozi okno in to sunila. Kolman se je zadovoljil le z eno bombo, vse drugo (delno proti plačilu) pa naj bi odnesel domov Slavko Zver. Torej tudi puško. Že dolgo si je želel, kot je povedal P. V., pištolo. Zakaj? Na to vprašanje je odgovoril tudi sodniku: da bi se branil. Bombo bi pa vrzel pod tank, če bi se peljal skozi Beltince. Tako bi storil z eno (od dveh bomb), drugo bombo pa je odložil na smetišče med Beltinci in Melinci.

Na veliko presenečenje vseh, ki smo tako ali drugače spremljali »bombaški proces« v Murski Soboti, je poskrbel sodnik, ki je iz predala potegnil — bombo! Strokovni izvedenec iz teritorialne obrambe je pojasnil, da je to le ročaj kumulativne protiolepne bombe, ne pa bomba, ki je sicer sestavljena iz debelega oklepa, v katerem je eksplozivna snov v obliki lijaka, preden pa bombo odvržeš, moraš odstraniti varovalko. Ni pa mogel zatrditi, da je prav to ročaj ene od treh bomb, ki so izginile teritorialcu, kajti bombe imajo le serijske, nimajo pa zaporedne številke.

Bombaški proces v Murski Soboti se bo nadaljeval. Od takrat, ko je odjeknila eksplozija, so se ljudje že precej pomirili, kar so zatrdile tudi priče iz Beltincev. Sredi leta, ko smo imeli v Sloveniji vojno, in v avgustu, ko je odjeknila eksplozija v Beltincih, pa je bilo vzdušje drugačno. Ljudje so bili bolj vznemirjeni, še posebej, ker so se bali, da je to začetek terorističnih akcij. K sreči ni bilo tako.

Š. SOBOČAN

»Bombaški proces«

Traktorist izsilil prednost

V četrtek, 31. oktobra, se je zgodila v Filovcih huda prometna nesreča, poleg tega pa gre še za gmotno prikrajšanje. Zvedeli smo, da se je 36-letni Izidor Felbar iz Filovce peljal s kolesom s pomožnim motorjem skozi domačo vas, pri domačiji številka 67 a pa je z dvorišča neprevidno pripeljal traktor, ki ga je vozil Alojz Berden. Prišlo je do trčenja in Felbar se je hudo poškodoval.

S črpalko v osebni avto

Z bencinske črpalke v Dolnjem Lakošu je Štefan Bot iz Petišovce nenadoma zapeljal z osebnim avtom na magistralno cesto in tako izsilil prednost pred osebnim avtom, s katerim se je peljal Ferenc Gerencar iz Gornjega Lakoša. Gmotna škoda kot posledica trčenja vozil znaša 150 000 tolarjev, Bot pa se je hudo poškodoval in so ga prepeljali na zdravljenje v soboško bolnišnico.

Na desno in v ograjo

Zaradi hudih telesnih poškodb, ki jih je dobil 37-letni avtomobilist Borislav Jerenič iz Maribora, je moral v soboško bolnico. Te so nastale v prometni nesreči v četrtek, 31. oktobra, ob 4.45 v Odrancih. Tedaj se je v tem kraju s svojim osebnim avtomobilom srečeval s tovornjakom, zato je zapeljal na desno. Žal preveč na desno, saj je z bankine vozilo zdrselo v jarek, od tam pa v betonsko ograjo.

PO SLEDI GOVORIC

Ni bil umor

Nenadna smrt Š. G. iz Lipe je močno vznemirila ljudi, kajti ponoči se je družil s »prijatelji« v novi vaški gostilni, zjutraj pa so ga našli v garaži v osebnem avtu — mrtvega. Krajevni zdravnik je podal mnenje, da je umrl zaradi zastrupitve z ogljikovim monoksidom. Domnevajo (pa ne vsi, zato govorice), da se je zaprl v garažo in pustil delovati motor avtomobila. Tako naj bi storil samomor, zato je (uradno) tuja krivda izključena.

Huda delovna nesreča na Cankovi

Pri gradnji ostrešja pri M. K. na Cankovi se je hudo poškodoval tesarski mojster Milan Rojko iz Korovca. Z ostrešja je padel v globlino 5 metrov. Nesreča se je zgodila, ko je hotel na koncu ostrešja odgagati letev. Nesreča se je zgodila že 23. oktobra, vendar so delavci organov za notranje zadeve zanj zvedeli šele te dni.

Družinska nesreča v Benici

Stanko Gjerkeš iz Turnišča se je 28. oktobra peljal z osebnim avtom iz Benice proti Petišovcem. Zunaj naselja je v ostrem desnem ovinku zaradi neprimerne hitrosti zapeljal, seveda nehoti, v občestni jarek, kjer je vozilo obtičalo. Poškodovani sta sopotnici žena Ana Gjerkeš in njuna 8-letna hči M. G. Na vozilu je nastala tudi manjša škoda.

Pri luči v traktorsko prikolico

Na upravi za notranje zadeve v Murski Soboti smo dobili zelo skope podatke o prometni nesreči, ki se je pripetila 31. oktobra v Satohovcih. Tega dne ob 19.10 se je skozi domačo vas peljal z mopedom 24-letni Alojz Pšnjak in se zaletel v dvoosno traktorsko prikolico, ki je bila parkirana na desnem robu sicer osvetljene ceste. Mopedist se je hudo poškodoval in se je pridružil množici tistih, ki se zdravijo v soboški bolnici zaradi prometnih nesreč.

Otroka zanetila požar

Na Goričkem je spet gorelo! Tokrat 30. oktobra ob 12. uri v Čepincih. Zgorelo je celotno ostrešje gospodarskega poslopja, veliko 12 krat 20 metrov, 40 bal slame in 2 500 kilogramov sena. Lastnik Jože Česar je oškodovan za 120 000 tolarjev. Ogenj naj bi zanetila domača otrok in otrok sorodnikov, ki sta se igrala z vžgalicami, nihče pa medtem ni bil nanju pozoren. Domačini in okoličani že zbirajo pomoč za oškodovano domačijo.

Kolesarka je padla

52-letni Mariji H. iz Male Polane se je zelo mudilo v trgovino v Črenšovce, zato med vožnjo s kolesom ni bila dovolj previdna. Usoda je hotela, da je med vožnjo skozi Žižke padla in se hudo poškodovala. Prepeljali so jo v soboško bolnico.

DOBITKI ZA PRVO ŽREBANJE

29. DECEMBRA '91

1 x NISSAN MAXIMA

1 x NISSAN PATROL

1 x NISSAN PRIMERA

10 x NISSAN SUNNY

20 x NISSAN MICRA

1 x

1 MILIJON TOLARJEV

1 x

700.000 TOLARJEV

4 x

50.000 DEM

IZPLAČLJIVO V DELNICAH
ROGAŠKE

DOBITKI ZA GLAVNO ŽREBANJE

1. 1. 1 9 9 2

GLAVNI DOBITEK

6.000.000 TOLARJEV

IN PREKO 30.000 DENARNIH
DOBITKOV

CENA KARTICE: 100 TOLARJEV

KARTICE SO V PRODAJI NA VSEH PRODAJNIH MESTIH
LOTERIJE SLOVENIJE, POŠTAH PO SLOVENIJI IN PRI
POOBlaščenih PRODAJALCIH LOTERIJE SLOVENIJE

Sveta preproščina

ALI KARLA KOZICA (NE) RAZUMEVANJE SOCIALNE DEMOKRACIJE, STRANKARSTVA, EVROPE IN POLITIKE NASPLOH (TER ŠE MARSICEŠA DRUGEGA)

Ker je dobro znano, da velja Karel Kozic, bivši tajnik soboškega DEMOS-a in trenutni predsednik SDSS OO M. Sobota, kot kontroverzna in izrazito konfliktna osebnost, ki za svoje samopotrjevanje in lastno promocijo praviloma potrebuje nekakšne zunanje nasprotnike, katere potem skuša diskreditirati s svojimi robotimi tiradami, se mi doslej na insinuacije in neresnice ter ceneno demagogijo na moj račun, ki jih je vse preveč v njegovih pismih, objavljenih v Vestniku (in v intervjuju v Večeru), ni zdelo vredno reagirati. Ne nazadnje tudi zato, ker menim, da je treba morebitna znotrajstrankarska razhajanja in nesoglasja reševati interno, in ker sem bil prepričan, da smo ravno to na zadnji seji predsedstva tudi storili. A sem očitno precenil Kozicovo sposobnost razumevanja strankarskega delovanja, saj je potem na lastno pest sprožil pravcato kampanjo klevetanja in širjenja neresnic (ob pogrošnem modrovanju in »politiziranju«), del katere je bil namenjen tudi meni, in vrhunec katere predstavlja (tako vsaj upam) pamfletični, priobčen v zadnji številki Vestnika (z 31. oktobra). Tudi zaradi tega se mi zdi potrebno postaviti stvari na svoje mesto, pri čemer pa bom skušal biti kar se da kratek in koncizen.

1. Nikoli nisem »opravljal raznih razgovorov o sodelovanju ali morda o združitvi ... s Stranko demokratične prenovne ali s Socialistično stranko (SDP in SSS), kot trdi Kozic, in tudi o morebitni tovrstni dejavnosti Draga Šiftarja mi ni nič znano. Že samo stališče g. Emrija do SDSS in dr. Pučnika, vsaj za zdaj, ne dopušča nikakega sodelovanja.

S predstavniki SSS smo začeli navezovati neformalne stike na pobudo enega od članov predsedstva in v skladu z navodili, ki mi jih je dal dr. Pučnik maja letos na konferenci socialdemokratskih strank vzhodne in srednje Evrope ter skladno s stališči republiškega predsedstva.

2. To, da sem skušal stranko (v občinskem merilu) usmeriti bolj v levo (nikakor pa preveč, kot trdi Kozic) in ji dati evropsko dimenzijo, povsem držim, kajti prepričan sem, da stranka, ki nosi ime najplivnejše evropske politične stranke z najdaljšo tradicijo (130 in več let), ne more životari in vegetirati v družbi marginalnih strank DEMOS-ove koalicije in slovenskega političnega prizorišča, temveč mora končno dobiti mesto na levo-sredinskem prostoru in osrednjo politično vlogo. Kakšne nove povezave in konstelacije pa bodo pri tem nastajale, je seveda še odprto, gotovo pa je, da — če parafraziram predsednika Kučana — slovenski politični prostor nikoli več ne bo takšen, kot je bil do nedavnega, saj se napovedujejo prav spektakularne spremembe, kot je pred dnevi dejal dr. Rupel ob obisku v M. Soboti. Pomik v levo pa sta nam — dobronamerno, o tem sem prepričan — svetovala tudi dr. Bučar in dr. Rupel. Vendar pa bo na levo-sredinskem položaju očitno vedno večja gneča, kot sem večkrat poudaril na sestankih predsedstva, saj je pred kratkim svoj skorajšnji »vstop« na ta del politične scene naznanil tudi dr. Drnovšek.

Kozic in njegovi somišljeniki bodo morali hodeč nočes spoznati, da ni dovolj uporabljati ime stranke in se sklicevati na dogovor (papir, kar je znano, prenese vse), temveč je treba v duhu programskih usmeritev resnične socialne demokracije tudi delovati. Od tod, iz te diskrepance, izvira največ »nesporazumov« in razhajanj med SDSS in velikimi evropskimi socialdemokratskimi strankami, ki nikakor nečijo sprejeti za sebi enake nekakšne lokalne variante (kvazi) socialne demokracije, ki se je zasedla na desni strani lokalnega političnega prizorišča.

3. Na srečo ima republiško vodstvo SDSS povsem drugačno mnenje o mojem političnem delovanju in sposobnostih kot Kozic, saj je ravno ono (dr. Pučnik, dr. Vivod, mag. Šinkovec) dalo reference pri Republiškem sekretariatu za mednarodno sodelovanje glede moje kandidature za delo v slovenskih diplomatskih predstavništvih.

Poleg tega sem tudi član delovne skupine SDSS za mednarodne odnose.

Tudi kar zadeva domače volilce, si ne delam skrbi, če se bom že potovalo za njihove glasove, saj sem na prejšnjih volitvah dobil bistveno več glasov kot Kozic, kar bi zadostovalo za sedež v DPZ-ju v občinski skupščini, čeprav sem se šele nekaj mesecev pred volitvami vrnil z večletnega bivanja v tujini in imel en sam predvolilni nastop.

4. V zvezi z nadaljnjim delovanjem SDSS v koaliciji DEMOS, na kar Kozic tako odločno prisega, pa je treba poudariti, da je Kozicovo delovanje v tem smislu vse prej kot pošteno in konstruktivno. Prav on je bil namreč tisti, ki je na dveh sestankih SDSS OO M. Sobota z vso odločnostjo zahteval odstop celotnega občinskega izvršnega sveta, češ da je povsem nesposoben, izrecno pa za nezaupnico za predsednika I. Obala in podpredsednika S. Horvata in J. Halba (slednji naj bi bil povsem nekompetenten in le redko prisoten na delovnem mestu). Vendar pa se je že kmalu izkazalo, da so Kozica pri tem vodili čisto sebični in prozaični interesi: hotel se je namreč maščevati IS, še zlasti predsedniku Obalu in sekretarju oddelka za občo upravo — sicer podpredsedniku SDSS — Dragu Šiftarju, ker mu ni sta preskrbela — po Kozicovem mnenju — ustrezne službe. Seveda pa je tudi zamolčal, da je zahteval vodilni položaj, za katerega njegova izobrazba, izkušnje in sposobnosti še zdaleč ne zadoščajo.

5. Kozicova ugotovitev, da je cena naše socialdemokratske stranke pri socialnih demokratih v Ingolstadt (in tudi v vsej nemški stranki) narasla, je pravilna, vendar ima sam Kozic za to bore malo zaslug, saj je s svojo netaktnostjo in pomanjkanjem čuta za pravo mero pogosto porušil tisto, kar smo drugi komajda uspeli zgraditi. To je ponovno lepo demonstriral ob zadnjem obisku v Ingolstadt s povsem nepotrebnim incidentom, ki ga je povzročil na zaključnem kosilu,

ko je v prisotnosti predsednika ingolstadtskih socialdemokratov H. J. Wernerja začel kritizirati in omalovaževati dr. Ribičiča, čeprav je vedel, da ima g. Werner o njem (dr. Ribičiču) zelo dobro mnenje in zelo dobre odnose. Da bi mučno situacijo nekoliko ublažil, sem zagovarjal Ribičičovo strokovnost in izrazil obžalovanje, da kot tak ni bil potrjen kot član skupščinske komisije za pogajanja med Slovenijo in preostankom federacije. Z mojim mnenjem se je povsem strinjal g. Werner. Vse druge Kozicove trditve v tej zvezi so metočne, neresnične in senzacionalistično obarvane (»najsposobnejši politik in strokovnjak na slovenskih tleh«). Tudi beseda »diletant« je padla kvečjemu v zvezi s pravno strokovnostjo omejenih oseb. Če kdo, je ravno Kozic ponovno pokazal svoj politični diletantizem.

6. Da Evropa zagotovo ne bo spreminjala svojega »lica« Kozicu in njegovim somišljenikom na ljubo, bi moralo sedaj biti jasno tudi že Kozicu, temveč se bodo slednji morali »evropeizirati« z upoštevanjem in uporabljanjem evropskih kriterijev v vseh sferah življenja, ne samo na področju gospodarstva temveč tudi varstva človekovih pravic, varstva okolja, resnične svobode in demokracije, politične kulture, zdravstva, šolstva, kulture itd. Tudi ta pomanjkljivost, pomanjkanje evropske dimenzije, je eden glavnih vzrokov, da »nas« (koga?) Evropa »še vedno smatra za balkansko državo in to morda upravičeno«, kot ugotavlja Kozic. Kdo ima koga za »Balkanac« ne vem, vem pa, da sem zase ob pogovorih z evropskimi diplomati, politiki, profesorji, poslovneži ali pisatelji nikoli nisem dobil takega občutka.

7. O tem, kakšna je realnost in pomen Evrope 1992 (in »Evrope '92«), ve Kozic veliko premalo, da bi se lahko spuščal v tehtno diskusijo.

8. Kozic je svoj odnos do domače realnosti najbolje pokazal s svojim odhodom na delo v Avstrijo, po načelu »Ubi bene, ibi patria«. Tega njegovega pragmatizma mu sicer ne očitam, vendar pa je dejstvo, da je njegova odsotnost z domačega političnega prizorišča — kar ima med drugim za posledico, da ni na tekočnem s političnimi dogodki (denimo, med drugim, da se je dr. Pučnik pogovarjal z dr. Močnikom in predstavnik drugih strank o možnostih za sodelovanje, ali spremembo stališč SPD do osamosvajanja Slovenije itd.) — nezdružljiva z opravljanjem funkcije predsednika OO SDSS M. Sobota in bo moral biti eden od vzrokov za čimprejšnji odstop z omenjenega položaja. Ponovno pa poudarjam, da sam nimam nobenih pretenzij na omenjeno funkcijo.

Upam, da bo Kozic končno spoznal, da s svojo vulgarno in do skrajnosti simplificirano predstavo o socialni demokraciji, strankarstvu, Evropi in politiki nasploh ne more adekvatno reprezentirati socialnodemokratske stranke, zato mu še enkrat svetujem, da s svojega položaja čimprej odstopi. Zase sem prepričan, da ne morem več dolgo biti v strankarski organizaciji, kateri bi predsedoval Kozic ali kdo drug njegove politične usmeritve, ki bi svojo pomanjkljivo družbo-slovo-politološko izobrazbo in znanje skušal v javnosti kompenzirati z agresivnim in arogantnim nastopom v modrihovski pozi.

Če je Kozic s svojim javnim nastopanjem v tisku na lokalni ravni morebiti sprožil podoben proces diferenciacije v SDSS, kot so ga na republiški ravni v SDZ dr. Pirnat in njegovi, se bo že kaj kmalu pokazalo. Seveda pa je vprašanje, kdo bo imel od tega največ koristi, in kdo bo glava in kdo rep.

Pozdrav,
prof. Vladimir KOLMANIČ, štud. 2. letnika magistrskega študija medn. odn. »Evropa '92«, član predsedstva SDSS OO Murska Sobota

Izjava izvršilnega odbora mladih krščanskih demokratov ob sprejemanju nove ustave

Mladi krščanski demokrati se zavedamo, da je eden bistvenih pogojev nove kvalitete notranjega demokratičnega razvoja ter verodostojnosti in učinkovitosti Slovenije v stikih s tujino sprejem nove demokratične ustave. Zavzemamo se za to, da ustava kot skupek temeljnega in bistvenega za izpeljavo modernega zakonodajnega pravnega sistema v celoti ustreza standardom zahodnega svobodnega sveta in da vsebuje tisto in samo tisto, kar brez zadržkov podpira velika večina državljanov Republike Slovenije. Ustava je dokument, ki terja kar najvišjo stopnjo konsenzualnosti znotraj naroda oziroma državljanov Republike.

Politična izsiljevanja z namero vključitve tako imenovane »pravice do splava« kot ustavne kategorije, uvrščene v sklop temeljnih človekovih pravic in svoboščin, daleč izstopajo iz okvirov konsenzualno dogovorljivega in sprejemljivega za slovenske Mlade krščanske demokrate.

Opozarjamo, da mednarodni dokumenti o temeljnih človekovih pravicah in svoboščinah ne omenjajo pravice do splava in da večina tistih mednarodnih dokumentov, ki o splavu spregovorijo, ta pojav opredeli kot družbeno in moralno zlo in skuša najti poti za njegovo, vsaj postopno odpravljanje.

Mladi krščanski demokrati tudi ugotavljamo, da ne obstaja niti ena država v demokratičnem svetu, ki bi v ustavo zapisala »pravico do splava«. Splav je izključno zakonska kategorija, v zakonih tolerirana ali pa bolj ali manj obravnavana. Država, ki bi splav postavila v ustavo in to med temeljne človekove pravice in svoboščine, splav torej razglasila za splošno družbeno vrednoto, bi se s tem avtomatično izključila iz civiliziranega sveta.

Mladi krščanski demokrati bomo, zavedajoč se, da je najmanj neokusno v novih razmerah izsiljevanje z radikalno levičarskimi ideološkimi opredelitvami kot splošno sprejemljivimi in zavezujočimi za celotno demokratično Slovenijo in v obrambo temeljnih načel svobodnega civiliziranega sveta, naredili vse, da Slovenija ne bo vnoveč žrtev neodgovornega eksperimentiranja in da bo splav, v skladu z zahodnimi standardi ostal neustavna kategorija. Pozivamo slovensko javnost in demokratično izvoljene poslance slovenskega parlamenta, naj nas v teh častnih prizadevanjih polno podprejo.

Izvršilni odbor
Mladih krščanskih demokratov

Komunala se je vključila v program varujmo okolje

O varovanju čistega okolja ter črnih odlagališč smeti je bilo do sedaj napisanega zelo veliko, še več pa izrečnega na raznih okroglih mizah, ki so jih prirejali zeleni široj po naši lepi, če sploh lahko tako napišem, Sloveniji. Ker kar precej potujem, poznam kar precej takšnih prostorov, kjer ljudje odlagajo odpadke, čeprav tisto mesto za to ni določeno. Vsak si samo misli: »Glavno, da sem se jaz znebil nepotrebnih stvari.« A kaj na to porečejo drugi, to ni več njegova stvar. Prepričan sem, da ni vasi, ki ne bi imela takšnega odlagališča. Tako jih je tudi pri nas v Negovi kar nekaj.

Spomnim se nazaj, ko sem še obiskoval osnovno šolo, smo med razredi kar tekmovali, kdo bo nabral več starega železa in tako vsaj malo razbremenil ta odlagališča. Od tega je minilo kar nekaj let in kolikor sem sledil, je bila do sedaj le ena takšna akcija. Sramota. Živimo v takih časih, ko pride prav vsaki tolar.

Da pa nekaterim le ni vseeno, v kakšnem okolju živimo, sem se pred nekaj dnevi na lastne oči sam prepričal. V bližini negovskega pokopališča sta dve takšni odlagališči. In na planoti Kmetuščak je eno izmed največjih. In prav za tega se je zavzela Komunala iz Gornje Radgone. Zakaj, tega ne vem. Mogoče so sledili raznim apelom, kot so na primer Hočemo živeti v čisti Sloveniji. Kaj bodo o naši kulturi rekli naši potomci...

Jaz pa bi za konec rekel takole: Naj živi samostojna in čista Slovenija.

Jože Jančar,
Negova 69

Kje živi naša vlada?

K pisanju so me spodbudila že večkrat objavljena obvestila na Radiu Slovenija kot tudi na Murskem valu o nogometnih tekmah med ekipo slovenske vlade s predsednikom Peterletem na čelu in ekipo direktorjev raznih podjetij iz cele Slovenije. Opozoriti želim na neresnost slovenske vlade, ki v teh za gospodarstvo Slovenije težkih časih igra nogomet in tako zanemarljivo, ki ga je dolžna opravljati po željah in hotelih prebivalcev Slovenije, ki so jo izvolili na ta položaj. Medtem pa se desetisoči delavcev borijo za golo preživetje. Kaže, da se člani vlade tega ne zavedajo, saj sami nimajo težav z materialnim položajem, kakršnega ima čedalje večje število delavcev, ki morajo z bedno podporo za nezaposlene preživljati cele družine.

Povsem očitno se norčujejo iz ljudi, ko namenjajo kupiček (kolikšen)? s takih tekem v humanitarne namene, ali pa se ne zavedajo resnosti položaja slovenskega gospodarstva in s tem delavstva. Vlada še vedno ni uredila in predstavila javnosti strategije razvoja gospodarstva v prihodnosti oziroma načrta za vključevanje v evropske gospodarske tokove, poleg tega zamuja s sprejetjem ustave Republike Slovenije. Mislim, da v času, ko nezaposleni delavci ne vidijo nobene perspektive za izboljšanje, nikakor ni čas za takšno zapravljjanje časa, saj bi vlada veliko več naredila za humane namene, če bi bolj zavzeto in resno opravljala svoje delo, ne pa se udeleževala športnih srečanj. Namesto, da bi si prizadevala za dostojno življenje delavstva na pragu 21. stoletja in ga popeljala v Zahodno Evropo, nam vlada trosi politične govore z nacionalnimi naboji in išče krivce za vse svoje sedanje zablodele odločitve le v preživetem komunizmu. Poleg političnih govorov posreduje vlada ljudem še vedno neobdelano zakonodajo, nihče v vladi pa se še ni vprašal, kako so ti posamezniki, ki so v vladi uspešni vsak na svojem področju.

Pričakujem, da se bo vlada resneje lotila dela in da bo ljudje bolj obveščala o svojih ukrepih za izboljšanje gospodarskega položaja, da bo v najkrajšem času sprejela ustavo in prenehala izigravati ljudi z bombastično nacionalno politiko, ki ne prinaša nobenih rezultatov. Če vlada za to ni sposobna oziroma noče spremeniti dosedanje prakse, naj odstopi in prepusti mesto ljudem, ki bodo imeli več posluha za realnost.

Lep pozdrav

Janez Maroša
Lipa 71
69224 Turnišče

Moja službena pot

Spoštovani predsednik izvršnega sveta skupščine občine M. Sobota g. Obal.

S kakšno pravico in ignoranco spoštovanja vsake osebnosti me proglašate za svojega oz. »mojega« občana. Odprava tlačanstva je izgnala iz kulturno civilizacijskega prostora »moji podložniki«. Danes se takšno izrazoslovje uporablja le iz nekaterih prižnic. Kulturno osveščeni duhovniki uporabljajo izraz naša fara, naši farani, ne moji!

Skupščina — parlament ni prižnica, je re alno dejstvo, civilizacijska pridobitev, ki je stvari uredila tako, da ste vi naš izvršilni organ, vi ste naš in morate delati to, za kar vas pooblastijo. Vi ste naš in ne mi vaši!

Tega očitno ne razumete, saj se je že na dveh skupščinah razpravljalo o tem kdo komu služi, skupščina izvršnemu svetu ali obratno!

Pa srečno na vaši poti!

Evgen EMRI
SDP Murska Sobota

Okoljevarstveniki so kompost

Moje uvodno razmišljanje na zboru pomurskih okoljevarstvenikov v Lendavi ni bilo izvedeno z namero, da bi postalo predmet neke časopisne polemike. To, da je bilo izvedeno na zboru društva je imelo svoj namen in pomen. V nasprotnem primeru bi razmišljanju dal formo članka in hkrati računal na možnost časopisne polemike. Akademsko izobraženi ljudje imamo pač svoje principe in mahire, ki se jih lokalni partijski lider tokrat v vlogi novinarja ne drži. Tega principa se mislim držati ne glede na početje Štefana Smeja.

Okoljevarstveniki so kompost se z malo paranoidne fantazije da razumeti kot okoljevarstveniki so gnoj, če dodamo še malo cinizma dobimo pravo stvar to je okoljevarstveniki so drek. Zdaj lahko napišem udarni članek, ki bo čista apologija društva za varstvo okolja, tako čista, da se v njem ne ne bom niti za trenutek dotaknil društva. Operiral bom samo še z etiketami in šloklamami. Vse v stilu radijske polemike, ki jo je poslušalstvo razumelo kot reševanje vprašanja ali se zaradi zelenega partijskega gradiva v dnevi sobi Štefana Smeja susi kaktus ali brstični ohrovt. In po Smejevo bom ekolozičal brez zamere.

V članku v katerem si se poskusil v vsem od makroja do grobarja, manjka samo kakšna mala prihoanalitična potegavščina v kateri bi nam okoljevarstvenikom pomagal pridobiti intelektualne gospodinjie in s tem nam nekim butcem pokazati, da je tvoje grobarstvo v bistvu naše vstajenje. Ker gre v članku za etiketiranje prošim uredništvo, da objavi moje celotno uvodno izvajanje, v katerem ni niti sredinskosti niti jugoslovanarstva niti omenjanja krščanskih demokratov.

P.S. Prof. Smej preberite si obvezno srednješolsko čtivo Černiškega roman KAJ DELATI, pa kakšno FILOZOFIJO PALANKE. Če nič drugega postal boš bolj prefinjen lider.

Mogoče se bo nekemu zdel uvod patetičen, preveč čustven in neskladen s časom v katerem živimo. V času, ko sta prijateljstvo in vse kar izvira iz višje sfere čutenja tretjerazredna aspiracija ali v najboljšem primeru robček za enkratno uporabo, v času, ko sta sovražstvo do človeka ali kar do cele nacije formula preživetja, je pač sinečno govoriti o stvareh, ki v svojem korenu izvirajo ravno iz te smešnosti.

Kakšen je naš OIKUS-naš dom v času, ko je modno strankarstvo zajelo nekaj kar je bilo tudi v naših razmerah v domeni civilne družbe, ki je prek društva za varstvo okolja, brez političnih ambicij za oblastjo priuskaša na lokalni establishment. Biti zelen je pomenilo imeti pogum, da boš zasmehovan in preklet, družbeno izobčen in strokovno onemogočen.

Predno je ekologija ta frivolna ljubica zlezla v strankarske postelje, predno so makroji preoblečeni v strankarske barve za male denarje in brez sramu polnili zeleni bordel z navnimi volilci, so le redki posamezniki upali povzdigniti glas za svoj dom. Kako heretično je zvenela še sama misel na napačno zastavljene razvojne koncepte kmetijstva pa naj je šlo za prašičje mega farne ali za nesmiselne in povrh vsega še nestrokovno izvedene melioracije. Ne gre za jamranje nad usodo izmučenega borca, še manj za tožbo prevaranega ljubimca, ki se ne more pomiriti z krutostjo usode, ki ga je tako neumno osmešila. Gre za preprosto ugotovitev, da smo v naših krajih imeli zeleno misel, ki je preživela tudi te zgodovinske volitve, da smo v naših krajih imeli zeleno misel, ki je preživela tudi te zgodovinske volitve, zadosti nepokvarjeno, da je lahko opozicija politični poziciji v kateri je tudi stranka zelenih. Dejstvo, da v boški občini pijemo bolj strupeno vodo kot smo jo pijli pred enim letom, je posledica konsekventnega izvajanja trde variante poljedelstva, tiste variante, ki je posledica neke paradigme, ki jo je soboški izvršni svet ponudil na sprejetje skupščini. Včasih je oblast, če že ne zares, potem zaradi tega, ker se ji je to zdelo spodobno, dajala društvu za varstvo okolja vsaj v vednost projekte za katere ni bila čisto prepričana, da jih lahko sprejme brez njegovega mnenja. Daleč od tega, da bi zagovarjal lastno oblast, pa vendar znotraj politične paradigme je ta vsaj dopustila možnost izraza civilne družbe. Pustimo ob strani tudi to dejstvo, da je stvari, ki ji niso zvenele dosti milozvočno, imela za herezo z vsem kar je temu sledilo, današnja oblast vsako stvar začenja in končuje znotraj sebe, saj se problem odvija na nivoju stranke in lenih ostale oblastne koalicijske stranke. Implicite: kar strankarski eksponenti proglasijo za zeleno je politično zeleno in dobro. S tem je stvarna opozicija v formi modre tute civilne družbe onemogočena in omejena zgolj na dopisovanja v lokalnem časopisu, saj se poskus prodora preko lokalnega parlamenta blago rečeno konča smešno. Ostaja neizpodbitno dejstvo, da je stranka zelenih samo ena od političnih strank, ki nima z gibanjem nič skupnega razen, da so njeni eksponenti bili del tega gibanja. Ne gre za kritiko stranke, sodijo naj jo volilci, gre za poskus utemeljitve platforme delovanja društva v novem družbenem kontekstu.

Društvo, ki ima dolgoletno tradicijo in iz katerega izzraši konkretni projekti, mora imeti jasno vizijo svojega delovanja v katerem ima pritisk na oblast eno od osrednjih vlog. Če hočemo to doseči si moramo v prvi vrsti izboriti vsaj tisto pozicijo, ki smo jo imeli v času starega političnega sistema.

S. Svenda

A/R

TRG — družba za opravljanje trgovinske dejavnosti GORNJA RADGONA, Ljutomerska cesta 30

Telefon: 61-511, 61-691
Fax: 61-359

NOVO! UVOZ IZ ITALIJE!

Kompresorji FIAC za obrtnike, kmetovalce in druge!

Prostornina od 10 do 400 litrov

- Če ste obrtnik, plačate le 3 % davka
- Možnost nakupa na tri obroke brez obresti
- Zagotovljena servisna služba

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUPŠČIN:
GORNJA RADGONA,
LENDAVA IN MURSKA
SOBOTA

Leto XXVII

Murska Sobota, dne 7. novembra 1991

Št.: 23

Odgovorni urednik:
MARIJA MATJAŠEC

171. Odlok o sprejetju prostorskih ureditvenih pogojev za ravninski del občine Murska Sobota (dve območji)

172. Odlok o spremembah odloka o organizaciji in delovnem področju upravnih organov občine Lendava

173. Sklep o uvedbi samopriskerka za Krajevno skupnost Dobrovnik, naselje Dobrovnik, Strehovci in Žitkovci

174. Sklep o ustanovitvi, nalogah in sestavi ter imenovanju komisije za raziskavo poveljnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti v občini Lendava.

171

Na podlagi 2. odstavka 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86 in 26/90) ter 4. člena Odloka o pristojnosti zborov skupščine občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 9/90), je Skupščina občine Murska Sobota na sejah Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Druženopolitičnega zbora, dne 17. 10. 1991 sprejela

ODLOK

o sprejetju prostorskih ureditvenih pogojev za ravninski del občine Murska Sobota (dve območji)

I. UVODNA DOLOČILA

1. člen

S tem odlokom se v skladu z Dolgoročnim družbenim planom občine Murska Sobota za obdobje 1986—2000 in Srednjeročnim družbenim planom občine Murska Sobota za obdobje 1986—1990 sprejmejo prostorsko ureditveni pogoji za ravninski del občine Murska Sobota, katere je pod št. 7/90-PUP/MS v septembru 1991 izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti.

2. člen

Prostorski ureditveni pogoji vsebujejo:

A) Tekstualni del:

1. Izjave o opravljeni notranji kontroli ter o upoštevanju predpisov
2. Kratka obrazložitev meril in pogojev za posege v prostor
3. Soglasja pristojnih organov in organizacij

B) Grafični del:

1. Pregledna karta ureditvenih območij M 1 : 25000
2. Razmejitev namenskih površin s pred. posegi (45 kart) M 1 : 5000
3. Merila in posegi za posamezna naselja (30 kart) m 1 : 2500

3. člen

Prostorski ureditveni pogoji določajo:

- meje območja urejanja,
 - funkcijo območja,
 - merila glede vrste posegov,
 - pogoje in merila za urbanistično oblikovanje območij,
 - splošne pogoje za arhitektonsko oblikovanje objektov in naprav,
 - merila in pogoje za:
 - komunalno in energetsko urejanje,
 - prometno urejanje,
 - druge posege, ki trajno spreminjajo prostor.
- Prostorski ureditveni pogoji določajo tudi merila in pogoje za:
- ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine ter drugih dobrin splošnega pomena,
 - razvijanje in izboljšanje okolja,
 - urejanje prostora za potrebe splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter
 - končna določila.

Merila in pogoji, določeni v odloku o prostorskih ureditvenih pogojih so podlaga za pripravo lokacijske dokumentacije za posamezen poseg v prostor na območju, ki ga urejajo.

II. MEJA OBMOČJA

4. člen

Prostorsko ureditveni pogoji obravnavajo dve nižinski območji, katerih meja je razvidna iz pregledne karte. Ureditveni območji zajemata naslednje politične in prostorske enote (krajevne skupnosti in katastrske občine):

Zahodni del

- A) KS CANKOVA — k.o. Cankova in Skakovci
- B) KS ZENKOVCI — k.o. Strukovci in Puževci
- C) KS BREZOVCI — k.o. Brezovci, Lemerje in Predanovci
- D) KS PUČONCI — k.o. Pučonci in Gorica
- E) KS GEDEROVCI — k.o. Gederovci, Krajna, Murski Petrovci in Sodišinci
- F) KS TIŠINA — k.o. Tišina, Gradišče, Murski Črnci, Petanjci, Rankovci, Tropovci, Vanča vas in Borejci.

Vzhodni del

- F) KS MORAVSKE TOPLICE — k.o. Moravske Toplice
- G) KS TEŠANOVCI — k.o. Tešanovci (delno), Lukačevci, Mlajtinci, Vučja Gomila (delno)
- H) KS BOGOJINA — k.o. Bogojina (delno), Filovci in Ivanci
- I) KS GANČANI — k.o. Gančani

- J) KS BAKOVCI — k.o. Bakovci
- K) KS DOKLEŽOVJE — k.o. Dokležovje
- L) KS BRATONCI — k.o. Bratonci
- M) KS LIPOVCI — k.o. Lipovci
- N) KS BELTINCI — k.o. Beltinci
- O) KS LIPA — k.o. Lipa
- P) KS IŽAKOVCI — k.o. Ižakovci
- R) KS MELINCI — k.o. Melinci

Meja zahodnega dela območja poteka po severnih mejah obodnih katastrskih občin Cankova, Skakovci, Strukovci, Puževci, Lemerje, Brezovci, Predanovci, Gorica, po severni in vzhodni meji k.o. Pučonci, po južnih mejah k.o. Pučonci, Gorica, Predanovci, po vzhodnih mejah k.o. Borejci, Vanča vas in Tropovci, po severnih mejah k.o. Gradišče in Murski Črnci ter po vzhodni meji k.o. Murski Črnci. Dalje poteka po južni meji občine do Petanjec ter naprej po državni meji do Cankove.

Meja vzhodnega dela območja poteka po zahodni meji k.o. Moravci do parcele št. 1925 k.o. Moravci, poteka po vzhodni meji parcel 1925 in 1926 k.o. Moravci, prečka občinsko cesto, poteka ob njej do parcele št. 1901 ter poteka vsekoli po južnem robu gozda, do k.o. Vučja Gomila, poteka ob cesti do potoka, ga spremlja ob parc. št. 4177 k.o. Vučja Gomila, poteka nadalje ob južnem robu gozda do k.o. Tešanovci, kjer poteka še naprej po južnem robu gozda do severne meje k.o. Filovci, k.o. Filovci obkroži po severni in zahodni meji ter poteka naprej po občinski meji z Lendavo in Ljutomerom do k.o. Bakovci, jo obkroži in poteka po zahodnih oziroma severnih mejah k.o. Bratonci, Gančani, Lukačevci, Mlajtinci do k.o. Moravske Toplice.

5. člen

Prostorski ureditveni pogoji veljajo za celotno območje znotraj naštetih katastrskih občin, razen za naslednja območja, ki se že urejajo s prostorsko izvedbenimi akti:

1. Območje ureditveno-zazidalnega načrta za naselje Cankova, št. proj. 7/87 (Ur. objave, št. 5/88)
2. Območje zazidalnih načrtov v Moravskih Toplicah, št. 11/84 (Ur. objave, št. 8/85) in št. 22/86 (Ur. objave, št. 5/88)
3. Območje zazidalnega načrta in prostorsko ureditvenih pogojev za naselje Bakovci, št. proj. 12/87 (Ur. objave, št. 21/88)
4. Območje zazidalnega načrta in prost. uređ. pogojev za naselje Ižakovci, št. proj. 7/88 (Ur. objave, št. 20/89)
5. Območje zazidalnega načrta Beltinci-center, št. proj. 6/87 (Ur. objave, št. 12/88)
6. Del območja zazidalnega načrta Beltinci-zahod, št. proj. 22/82 (Ur. objave, št. 31/82)
7. Območje zazidalnega načrta Beltinci-Jugovo, št. proj. 10/80 (Ur. objave, št. 16/80)
8. Del območja ureditvenega načrta (v k.o. Pučonci) za odlagališče komunalnih odpadkov v Pučoncih, št. proj. 17/87 (Ur. objave, št. 13/88)
9. Območje ureditvenega načrta za melioracije Budinski mlin, št. proj. 26/85-UN/s (Ur. objave, št. 18/86)
10. Območje ureditvenega načrta za namakanje kmetijskih površin na območju Beltinci—Nemščak, št. proj. 2/85-UN/S (Ur. objave, št. 17/87)
11. Območje zazidalnega načrta za naselje Dokležovje, št. proj. 21/85-ZN/S (Ur. objave, št. 31/86).

Vsa našeta območja so označena v grafičnih podlogah, ki so sestavni del prostorskih ureditvenih pogojev.

III. VELJAVNOST PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJEV

6. člen

Območja, za katera veljajo prostorski ureditveni pogoji začasno — do izdelave ustreznih prostorskih izvedbenih načrtov, oziroma do spremembe obstoječih so:

1. Območje zazidalnega načrta v južnem delu naselja Lipovci (Ogradi)
2. Območje ureditvenega načrta za sanacijo gramoznice (Popava)
3. Območje zazidalnih načrtov za nekatera območja v naselju Pučonci (V Dračaji, Vas, Ob potoku)
4. Območje ureditvenega načrta za sanacijo glinokopa (V Lokaji)
5. Območje ureditveno-zazidalnega načrta za naselje Moravske Toplice
6. Območje zazidalnih načrtov za nekatera območja v naselju Beltinci (4 območja — Center, za bloki, pri šoli, ob Črncu)
7. Območje zazidalnih načrtov za nekatera območja v naselju Tišina (za ogradi)
8. Območje zazidalnega načrta za območje v naselju Tropovci (pri križu)
9. Območje zazidalnega načrta v naselju Bratonci
10. Območje gramoznica Ivanci
11. Območje svinjske farne Nemščak
12. Območje Krajinskega parka ob Muri, ki se s PUP ureja do izdelave po-

sebnega izvedbenega akta na podlagi krajinske zasnove. Območje zajema del površin naslednjih katastrskih občin: Petanjci, Tišina, Tropovci, Gradišče, Murški Črnci, Bakovci, Dokležovje, Izakovci in Melinci in sicer znotraj obstoječega obrambnega nasipa.

7. člen

Prostorski ureditveni pogoji veljajo neomejeno za območje naselij, kjer so prostorski izvedbeni načrti delno ali v celoti realizirani in sicer:

1. Območja zazidalnih načrtov za dele naselja Beltinci-jedro in vzhod
2. Del območja zazidalnega načrta Beltinci—zahod
3. Del območja zazidalnega načrta Moravci—Podov
4. Območje zazidalnega načrta za industrijsko cono v Lipovcih.

8. člen

Prostorski ureditveni pogoji veljajo neomejeno za vsa ostala območja v mejah PUP iz 4. člena tega odloka, ki pripadajo naseljem, za katere izdelava prostorskih izvedbenih načrtov ni predvidena in sicer območja naselij: Skakovci, Strukovci, Puževci, Brezovci, Lemerje, Predanovci, Puconci, Gorica, Gederovci, Krajna, Murški Petrovci, Sodišinci, Tišina, Gradišče, Murški Črnci, Petanjci, Rankovci, Tropovci, Vanta vas, Borejci, Moravske Toplice, Tešanovci, Lukačevci, Mlajinci, Bogojina, Filovci, Ivanci, Gančani, Bratovci, Lipovci, Beltinci, Lipa in Melinci, dalje za območja zaselkov in območja posamičnih objektov, ki pripadajo naštetim naseljem ter za vsa ostala območja katastrskih občin v območju obdelave.

IV. funkcija območja

9. člen

Celotna površina območja obdelave se deli na območja strnjenih naselij ter na odprti prostor, ki se deli po namenu na kmetijska zemljišča ter območja gozdov, vodnih površin, infrastrukturnih objektov in ostala območja.

Poselitvena območja so območja naselij in zaselkov ter posameznih objektov in vključujejo vse dejavnosti, ki so vezane na bivanje in delovanje prebivalstva v poselitvenih območjih. V pretežni meri je to kmetijska dejavnost in to v vseh naseljih v območju obdelave.

Podrobna delitev namenskih površin znotraj naselij ni možna, ker se dejavnosti prekrivajo. Izločena so nekatera čisto stanovanjska območja (S), območja za industrijo (I), kmetijstvo (K), obrt (O) in centralne dejavnosti (C) ter zelene, rekreativne površine (R) in površine, ki bodo zavarovane kot naravna dediščina (ND). Del območja ob severni meji PUP je vinorodno območje, namenjeno predvsem ljubiteljski obdelavi zemlje (vinogradništvo, sadjarstvo) ter pozidano z vinskimi kletmi.

Največ površin odprtega prostora odpade na kmetijska zemljišča, skoraj v celoti trajno namenjena kmetijski rabi. Na teh površinah so delno izvedene, delno pa predvidene agro in hidromelioracije ter namakanje.

Gozdne površine so manjše gozdne združbe, delno proizvodne delno pa varovalnega značaja. Večje gozdne površine so ob Muri v omejitvenem območju Krajinskega parka.

Ostala območja izven poselitvenih površin so poleg vodnih površin (reke, potoki, jezera, gramoznice) in površin infrastrukturnih objektov (ceste, železnice, obrambni nasipi, koridori) še površine za izkoriščanje rudnin (gramoznice), odlagališče komunalnih odpadkov ter območja zajetij pitne vode.

Tako odprti prostor, kot poselitvena območja, so poleg primarne rabe v določenih mejah opredeljena tudi kot zavarovana ali varovalna območja. To so varovalni pasovi zajetij pitne vode, koridori in varnostni pasovi posameznih infrastrukturnih objektov, območja naravne in kulturne dediščine, odlagališča ipd. Celotno območje obdelave je opredeljeno tudi kot raziskovalni prostor za nafto in plin ter geotermalno vodo.

V. POGOJI IN MERILA GLEDE VRSTE POSEGOV NA POSAMEZNIH OBMOČJIH

A) Območja urejanja znotraj poselitvenih območij naselij

10. člen

Na posamezni namenski površini znotraj naselij so dopustni tisti posegi, ki so v zvezi z definirano dejavnostjo.

Na območjih, ki niso posebej označena, se dejavnosti mešajo in so dopustni vsi posegi, ki so naštetji za celotno območje poselitvenega območja naselja.

11. člen

Na nekaterih območjih naselij, navedenih v 6. členu tega odloka, za katere je predvidena izdelava prostorskih izvedbenih načrtov, so do sprejeta le-teh dopustni naslednji posegi:

- sanacija, adaptacija in tekoča vzdrževalna dela na obstoječih objektih, napravah in površinah,
- manjše dograditve in nadomestne gradnje infrastrukturnih objektov, omrežij in naprav,
- nadzidava objektov,
- novogradnja manjših prizidkov ali samostojnih pritliklin v sklopu že obstoječih objektov ali dejavnosti,
- začasna sprememba namembnosti objektov in prostorov,
- odstranitev dotrajanih objektov in naprav.

Na nekaterih območjih so dopustni še naslednji posegi:

Na območju predvidenega zazidalnega načrta v naselju Tropovci je dopustna gradnja individualne stanovanjske hiše s pritliklinami na parc. št. 289/1 k.o. Tropovci, pod pogojem, da se del parcele nameni za dovozno cesto do kompleksa predvidenega zazidalnega načrta.

Na območju zazidalnega načrta Beltinci-jedro je dopustna še gradnja poslovno-trgovskega objekta Panonka.

Na območju predvidenega zazidalnega načrta Beltinci-Granar na obstoječih kmetijskih objektih (goveja farma) niso dopustni posegi v smislu povečanja kapacitet goveje živine.

Na območju predvidenega ureditvenega načrta za naselje Moravske Toplice je dopustna še gradnja posamičnih stanovanjskih objektov na že formiranih parcelah in sicer izven območij, kjer so že bili izdelani zazidalni načrti in izven območij, kjer so predvideni novi zazidalni načrti.

V območju Krajinskega parka ob Muri so dopustna samo vzdrževalna dela na objektih in napravah ter manjše dogradnje infrastrukturnih objektov. V tem območju je prepovedano odpiranje novih gramoznic in širjenje obstoječih, raz-

zen gramoznice v Dokležovju med cesto Murska Sobota—Ljutomer, reko Muro, železniško progo in gozdnim robom ob potoku Kapisnjak.

Na območju svinjske farne Nemiščak ni dopustna gradnja proizvodnih objektov.

12. člen

Na območjih naselij in delov naselij, ki so navedena v 7. členu tega odloka, razen na območjih, ki so označena s posebnimi šiframi, so dopustni naslednji posegi:

- sanacije, adaptacije in tekoča vzdrževalna dela na obstoječih objektih in napravah,
- dograditve in nadomestne gradnje infrastrukturnih naprav in omrežij,
- novogradnja vseh vrst objektov (dopolnilna gradnja),
- novogradnja pritliklin kot samostojnih objektov ali prizidkov v sklopu že obstoječih objektov,
- sprememba namembnosti prostorov za obrtno, servisno ali trgovsko dejavnost,
- odstranitev dotrajanih objektov in naprav.

V območju Beltinci—zahod je dopustna še

- novogradnja posamičnih gospodarskih obrtno-servisnih in drugih objektov in pritliklin kot samostojnih objektov ali prizidkov.

Na območju zazidalnega načrta industrijske cone v Lipovcih na še neizgrajenem območju niso dopustni nobeni posegi.

Vsi posegi na območjih že realiziranih zazidalnih načrtov morajo upoštevati osnovna izhodišča glede oblike in namena objekta, ki so bila podana v omejenih zazidalnih načrtih.

13. člen

Na vseh ostalih območjih naselij (navedenih v 8. členu), razen na območjih, ki so označena s posebnimi šiframi, so dopustni naslednji posegi:

- sanacija, adaptacija in vzdrževalna dela na obstoječih objektih, napravah in površinah,
- manjše dograditve in nadomestne gradnje infrastrukturnih omrežij, objektov in naprav,
- novogradnja posamičnih stanovanjskih, kmetijskih, obrtnih, servisnih, gospodarskih in drugih objektov (dopolnilna gradnja),
- nadzidava objektov,
- novogradnja stanovanjskih in gospodarskih pritliklin kot samostojnih objektov ali prizidkov k obstoječim objektom,
- sprememba namembnosti prostorov in objektov,
- odstranitev objektov in naprav,
- postavitev začasnih montažnih kioskov in stojnic za sezonsko prodajo,
- postavitev začasnih montažnih objektov za turistične, športne ali druge prireditve,
- odstranitev in postavitev ograj,
- postavitev obeležij, spomenikov.

14. člen

Na vseh območjih znotraj naselij, označenih s šiframi iz 9. člena tega odloka in označenih v grafičnih prilogah, so dopustni naslednji posegi:

- sanacija, adaptacija in vzdrževalna dela na obstoječih objektih, napravah in površinah,
- novogradnje in dograditve infrastrukturnih objektov,
- odstranitev objektov in naprav,
- odstranitev in postavitev ograj.

Po posameznih namenskih površinah so dopustni še naslednji posegi:

- Na stanovanjskih območjih (S):
- novogradnja stanovanjskih objektov (dopolnilna gradnja),
- gradnja stanovanjskih pritliklin,
- nadzidava objektov

Na območjih za industrijo (I):

- novogradnja vseh vrst industrijskih in servisnih objektov,
- gradnja spremljajočih objektov, ki služijo obstoječi dejavnosti.

Na območju asfaltna baze Cestnega podjetja v Lipovcih niso dopustni posegi za povečanje obsega dejavnosti. V roku dveh let od veljavnosti tega odloka mora investitor izvesti sanacijo za zmanjšanje, oz. odpravo onesnaževanja zraka.

Na območjih za obrt (O):

- novogradnja vseh vrst servisnih in obrtnih objektov,
- gradnja stanovanjskih objektov,
- gradnja stanovanjskih in gospodarskih pritliklin.

Na območjih za kmetijstvo (K):

- novogradnja objektov vseh vrst, ki služijo kmetijski dejavnosti,
- gradnja spremljajočih objektov, ki služijo obst. dejavnosti,
- gradnja počitniških hišic in vinskih klet (v vinorodnem območju).

Na območju goveje farne Tešanovci niso dopustne gradnje objektov ali naprav zaradi povečanja kapacitete farne. Na teh območjih so možne spremembe namembnosti objektov za turistične, športno ali rekreativno dejavnost.

Dopustna je konjereja.

Na območjih za centralne dejavnosti (C):

- novogradnja vseh vrst javnih družbenih objektov, ki bodo služili oskrbi naselja (trgovine, šole, vrtci, javna podjetja in drugo),
- gradnja spremljajočih objektov, ki dopolnjujejo dejavnost.

Na območjih zelenih in rekreativnih površin (R):

- ureditev dopolnilnih površin.

Odstranitev obstoječe vegetacije z rekreativnih in zelenih površin je dopustna le s soglasjem varstvene službe.

Na območjih naravne dediščine (ND) do zavarovanja s posebnim odlokom o varovanju naravne dediščine niso dopustni nobeni posegi.

B) Območja urejanja izven ureditvenih območij naselij

15. člen

Območja urejanja, ki niso prvenstveno namenjena poselitvi so:

1. Kmetijska zemljišča:
 - a) trajno namenjena kmetijski rabi
 - b) ostala kmetijska zemljišča
2. Območja gozdov
3. Vodne površine
4. Infrastrukturni objekti
5. Ostala območja.

1. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA

- a) Na kmetijskih zemljiščih, ki so trajno namenjena kmetijski rabi, so poleg primarne rabe dopustni naslednji posegi:
- gradnja stanovanjskih in kmetijskih objektov ter stanovanjskih in gospodarskih pritliklin, vendar samo v sklopu obstoječih kmetij, ko gre za zaokrožitev obstoječega funkcionalnega zemljišča ali razširitev obstoječe kmetijske dejavnosti,
 - manjše dograditve in nadomestne gradnje infrastrukturnih objektov in naprav,
 - vodnogospodarske ureditve,
 - vzdrževalna dela na obstoječih objektih, napravah in površinah,
 - ureditev utrjenih površin za potrebe kmetijstva,
 - postavitev začasnih ograj,
 - melioracije do velikosti 30 ha, če se navezujejo na že izvedene,
 - širitev pokopališč.
- b) Na ostalih kmetijskih zemljiščih so dopustni naslednji posegi:
- novogradnja in dograditev vseh vrst objektov, vendar samo v sklopu obstoječih naselij in zaselkov, ko gre za zaokrožitev obstoječega funkcionalnega zemljišča ali zaokrožitev naselja, vendar samo v vrzelih, na koncu vasi pa do zaokrožitve na nasprotni strani ceste, do širine dveh parcel,
 - vzdrževalna dela na obstoječih objektih, napravah in površinah,
 - gradnja in dograditev manjših infrastrukturnih objektov in naprav,
 - ureditev utrjenih površin za potrebe kmetijstva,
 - ureditev rekreacijskih in športnih površin,
 - vodnogospodarske ureditve,
 - širitev pokopališč,
 - postavitev začasnih montažnih objektov za potrebe turizma, športnih in drugih prireditev,
 - postavitev in odstranitev ograj,
 - postavitev pomožnih objektov za shranjevanje orodja, vendar le, ko gre za več objektov na določenem kompleksu, ki morajo biti opredeljeni z enotno lokacijsko dokumentacijo,
 - melioracije do velikosti 30 ha, če se navezujejo na že izvedene,
 - širitev obstoječih površin za izkoriščanje rudnin do velikosti, opredeljene v planskih aktih,
 - odstranitev obstoječih objektov in naprav.

18. člen**2. OBMOČJA GOZDOV**

- Na območju gozdov so dopustni naslednji posegi:
- novogradnja ali dograditev objektov in naprav za gozdarsko, lovsko, turistično ali športno dejavnost,
 - dograditve in nadomestne gradnje infrastrukturnih objektov in naprav,
 - vzdrževalna dela na obstoječih objektih in napravah.

19. člen**3. OBMOČJA VODNIH POVRŠIN**

- Na območjih vodnih površin in na površinah, ki jim pripadajo razen na območju Krajinskega parka ob Muri, so dopustni naslednji posegi:
- tekoča vzdrževalna dela na obstoječih površinah, objektih in napravah,
 - vodnogospodarske ureditve,
 - ureditve manjših zajemališč požarne vode,
 - ureditev manjših zajetij za ureditev ribnikov,
 - postavitev začasnih objektov in naprav za turistične, športne ali druge prireditve.

20. člen**4. OBMOČJA INFRASTRUKTURNIH OBJEKTOV**

- Na območjih infrastrukturnih objektov (ceste, železnica) so dopustni naslednji posegi:
- tekoča vzdrževalna dela,
 - rekonstrukcije,
 - gradnja oz. postavitev avtobusnih postajališč,
 - gradnja kolesarskih in peš površin,
 - gradnja in rekonstrukcija podzemnih in nadzemnih komunalnih in energetskih objektov in omrežij,
 - gradnja servisnih objektov.
- Na območju varstvenih pasov naštetih infrastrukturnih objektov so dopustni posegi, če niso v nasprotju z veljavnimi predpisi za posamezen objekt oziroma če trajno ne spreminjajo obstoječe rabe zemljišč.

21. člen**5. OSTALA OBMOČJA**

- Na območjih za izkoriščanje rudnin (gramoznice) na območjih zajetij pitne vode, so dopustni naslednji posegi:
- tekoča vzdrževalna dela,
 - postavitev začasnih pomožnih objektov in naprav,
 - postavitev ograj,
 - odstranitev in ponovna zasaditev visoke vegetacije,
 - ureditev manjših zajemališč požarne vode.

C) Območja, ki segajo preko ostalih območij urejanja**22. člen**

- Območja, ki segajo preko območij urejanja namenjenih poselitvi in preko območij izven poselitvenih območij, so:
1. Varstveni pasovi zajetij pitne vode
 2. Zavarovana območja naravne in kulturne dediščine, vključno z območjem Krajinskega parka ob Muri
 3. Koridori in varovalni pasovi obstoječih in predvidenih infrastrukturnih objektov
 4. Raziskovalni prostor za nafto in plin ter geotermalno vodo.

23. člen

- Na območjih zajetij pitne vode, katerih varstveni pasovi bodo določeni s posebnim odlokom, do sprejetja le tega ni dopustno:
- uporaba zaščitnih sredstev in gnojil, ki vsebujejo snovi, katerih vsebnost je kritična pitni vodi,

- spuščanje nepredčiščenih odpadnih voda v zemljo ali površinske odvodnike,
 - gradnja večjih proizvodnih in kmetijskih objektov ali gradnja stanovanjskih objektov na območjih, kjer ni možna priključitev na kanalizacijo,
 - gradnja skladišč in pretakališč za nafto,
 - odpiranje gramoznih jam,
 - odlaganje komunalnih odpadkov,
 - gradnja oz. postavitev večjih cistem.
- Ustrezne odloke za ta območja je potrebno sprejeti v roku dveh let od veljavnosti tega odloka.
- V istem času se morajo na teh območjih sanirati vsa obstoječa gnojlišča, greznice in gnojne jame.

24. člen

- Na zavarovanih območjih naravne in kulturne dediščine so dopustna samo vzdrževalna dela na obstoječih objektih, napravah in površinah, pod pogoji, ki jih predpisuje varstveni režim za varovanje naravne in kulturne dediščine.
- Za vse posege na teh območjih je potrebno pridobiti soglasje pristojne varstvene službe (Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, Maribor).

25. člen

- V koridorih predvidenih infrastrukturnih objektov (ceste, plinovod, električni daljnovodi, kanalizacija, vodovod, sistemi zvez, ipd.) so dopustni vsi posegi za obstoječo namensko rabo, razen gradnje vseh vrst objektov, ki lahko vplivajo na poznejšo gradnjo infrastrukturnih objektov.

26. člen

- V varovalnih pasovih obstoječih in predvidenih infrastrukturnih objektov so dopustni le tisti posegi, ki jih dovoljujejo posamezni predpisi za določen objekt (ceste, železnice, elektrika, vodovod, kanalizacija, zveze, plinovod, razvodi termalne vode ipd.).

27. člen

- Na celotnem območju obdelave so dopustna raziskovalna vrtanja za pridobitev nafte, plina in geotermalne vode, pod pogoji, ki jih navajajo strokovne podlage za raziskovalni prostor za nafto in plin (št. 1/86-SP/MS) ter za geotermalno vodo (št. 18/87-SP/MS) obe izdelani na Zavodu za ekonomiko in urbanizem ter pod pogoji iz zakona o rudarstvu.
- Dopustne so tudi raziskave ležišč drugih rudnin in surovin.
- Na celotnem območju, razen na ožjem varstvenem območju zajetij pitne vode, so dopustna tudi geološka vrtanja pod pogojem, da vrtanja trajno ne spreminjajo obstoječega stanja na površini in podtalju.

VI. SPLOŠNI POGOJI IN MERILA ZA URBANISTIČNO OBLIKOVANJE OBMOČIJ**28. člen**

- Merila in pogoji za urbanistično oblikovanje območij določajo:
- namembnost, velikost in lego funkcionalnih zemljišč,
 - namembnost, velikost in lego objektov in naprav,
 - urejanje zelenih površin.
- Merila in pogoji se nanašajo predvsem na ureditvena območja namenjena poselitvi in na druga območja kmetijskih zemljišč, kjer je dopustna gradnja objektov.
- Na območjih, ki so bila zgrajena na osnovi prostorskega izvedbenega načrta, morajo novi posegi upoštevati osnovna izhodišča za oblikovanje območja, podana v teh načrtih.

29. člen

- Stavbna parcela se določa ob upoštevanju koncepta obstoječe tlorisne zasnove določenega območja, naselja ali zaselka, ter zavisi od namembnosti in velikosti objektov in naprav na predmetnem zemljišču.
- Parcela mora biti praviloma podolgovata, ožja stranica mora biti ob cesti.
- Širina parcele za samostojne stanovanjske objekte s pritliklinami mora biti ob dovozni cesti najmanj 18,0 m in največ 25,0 m.
- Velikost parcel za gradnjo individualne stanovanjske hiše ne sme biti manjša od 4 arov in ne večja od 10 arov.
- Odstopanja v legi in velikosti parcel so dopustna, če gre za obstoječo, že odmerjeno parcelo, ali če gre za gradnjo ali preureditev objekta, ki zaradi svoje funkcije potrebuje manjšo ali večjo parcelo (npr. vrstna zasedava, dvojčki, kmetijski objekti), ali če gre za obstoječi sistem parcelacije.
- Velikost funkcionalnega zemljišča za stanovanjske objekte mora biti praviloma 4,0 m od fasade, širina dovoza najmanj 3 m.
- Pri gradnji oz. adaptaciji kmetijskih proizvodnih objektov je potrebno omejiti kapaciteto v skladu z možnostjo obremenitve kmetijskih zemljišč in okolja. V strnjenih naseljih pretežno nekmetijskih stanovanjskih hiš, je potrebno kapaciteto omejiti na 20 glav goveje živine ali 20 prašičev.
- Velikost funkcionalnega zemljišča za kmetijske in druge proizvodne objekte mora biti praviloma 5,0 m od fasade, širina dovoza najmanj 3,5 m.
- Za vinske kleti in objekte na vinorodnem območju je velikost gradbene parcele do 200 m². Velikost funkcionalnega zemljišča sega najmanj 3,00 m od fasade.

- Odstopanja v velikosti funkcionalnih zemljišč so dopustna, če lastnik parcele želi večje funkcionalno zemljišče ali če ga zaradi obstoječih parcelnih mej in objektov ni mogoče definirati v predpisani velikosti.
- Pri razporeditvi objektov (tudi nadomestnih in pritliklin) in naprav se mora dosledno upoštevati obstoječi koncept zazidave in bost. urejene površine.
- Stanovanjski objekti v naseljih in zaselkih se morajo graditi ob cesti, ostali (gospodarski objekti, pritlikline in pomožni objekti) pa v notranjosti parcele. Izjemoma se stanovanjski objekti lahko gradijo v drugi vrsti le, če so na sosednjih parcelah že taki objekti in če imajo zagotovljen dovoz.
- Ob cesti se lahko gradijo tudi proizvodni in servisni objekti, če s svojo dejavnostjo ne vplivajo negativno na sosednje stanovanjske objekte.

30. člen

- Odmiki objektov in naprav od sosednjih parcelnih mej morajo biti tolikšni, da ne ovirajo sosed in da omogočajo vzdrževanje.
- Odmiki od vseh javnih prometnih poti in cest morajo biti najmanj 4,00 m od kategoriziranih cest, pa tudi v skladu s cestno-prometnimi predpisi.

Odmiki med objekti morajo biti tolikšni, da se omogočajo varnost pred požarom in zagotavljajo sanitarno in druge pogoje, vendar ne manj kot znaša maksimalna višina sosednjih objektov.

Ventilacijske odprtine in okna na proizvodnih kinetijskih objektih naj ne bodo orientirana proti bivalnim prostorom ali sosednjem dvorišču.

Odstopanja v odmikih so dopustna, če tako narekuje sistem zazidave, obstoječa razporeditev objektov ter konfiguracija terena in če niso v nasprotju s požarnimi, sanitarnimi in drugimi predpisi.

V strnjeni vrstni zazidavi se novi objekti locirajo na mejo.

31. člen

Vsak objekt na zaključenem funkcionalnem zemljišču mora imeti zagotovljen in urejen prost in varen dovozni priključek na javno cesto v skladu z veljavnimi predpisi o zaščiti javnih cest.

Objekti ob kategoriziranih cestah morajo imeti po možnosti za več objektov skupaj skupni priključek.

Javni objekti in lokali morajo imeti glede na svojo dejavnost zadostno število parkirnih mest.

32. člen

V strnjenih naseljih in zaselkih morajo biti smeri slemen usklajene z obstoječo zazidavo. Praviloma so smeri slemen vzporedne s cesto.

Nepozidan del parcele mora biti urejen glede na funkcijo objekta. Zasadi- tev naj upošteva domače avtohtone vrste in nizke vegetacije.

33. člen

Parcela ali deli parcele znotraj naselja, zaselka ali za posamezni objekt je lahko ograjena. Ograja ne sme presegati višine 1,20 m in mora biti postavljena znotraj parcelne meje, ali na meji, če se tako sporazumeta oba sosedra. Ograje v ureditvenih območjih naselij morajo praviloma biti zelene ali lesene. Ograje ob isti ulici ali cesti morajo biti oblikovane na enak način.

Postavitve ograje zunaj ureditvenih območij naselij je dopustna ob zemljiščih, ki jih je potrebno zavarovati, oz. če je potrebno preprečiti dostop. Višina in izvedba ograje se lahko prilagodi namenu.

Višina zemljišča ob parcelni meji mora biti prilagojena višini sosednjega zemljišča.

34. člen

Kmetijski objekti za proizvodnjo (hlevi) morajo biti vsaj 15,00 m oddaljeni od stanovanjskih objektov na sosednjih parcelah.

Gnojne jame in gnojišča morajo biti praviloma oddaljena od stanovanjskih objektov oziroma objektov, kjer bivajo ljudje, vsaj 15,00 m.

Posamični komunalni objekti in naprave morajo biti postavljeni tako, da ne vplivajo negativno na sosednje objekte in okolico.

Začasni objekti in naprave morajo biti postavljeni tako, da ne vplivajo mo- teče na sosednje objekte in območja.

Obstoječi vodnjaki se ne smejo zasipati. Odvajanje odpadnih voda v opu- ščene vodnjake ni dopustno.

VII. SPLOŠNI POGOJI ZA ARHITEKTONSKO OBLIKOVANJE OBJEK- TOV IN NAPRAV

35. člen

Merila in pogoji za oblikovanje objektov in naprav določajo:

- tlorisne oblike in velikosti objektov,
- višinske gabarite,
- obliko in naklon strehe ter kritine,
- odmike med objekti,
- gradbene črte.

Merila in pogoji veljajo za novogradnje in za obstoječe objekte, ki se pre- urejajo (prizidave, nadzidave, sanacije itd.).

36. člen

Tlorisna oblika novih stanovanjskih objektov in objektov, ki se preurejajo mora biti podolgovata v razmerju stranic od 1:1,2 do 1:2. Enako razmerje se mora upoštevati tudi pri gradnji pritliklin.

Tlorisna velikost objekta mora biti prilagojena velikosti parcele oz. veliko- sti in legi funkcionalnega zemljišča.

Višina predvidenih objektov in objektov, ki se nadzidavajo ne sme presega- ti višine bližnjih obstoječih objektov.

V naseljih, zaselkih in posamičnih gradnjah višina individualnih stanovanj- skih objektov ne sme presegati 1,5 etaže nad terenom.

Višina objektov, ki bodo namenjeni proizvodni ali obrtni dejavnosti in viši- na stanovanjskih blokov je lahko višja, vendar le tam, kjer je višina že obstoje- čih objektov višja, oz. če tako zahteva funkcija objekta.

Vsi predvideni objekti in objekti, ki se preurejajo morajo imeti streho v na- klonu (enokapnice, dvokapnice). Enokapne, ustrezno oblikovane so dovoljene le nad prizidanimi pomožnimi objekti in pritliklinami v smeri slemen osnovne- ga objekta.

Ravne strehe so dopustne le na objekti namenjenih proizvodni dejavnosti (industrijski objekti) ter na manjših pomožnih objektih.

Naklon strehe mora biti od 35° do 45° stopinj, v nobenem primeru pa ne sme biti manjši od 30 stopinj. Kritina mora biti temna (opečna).

Smeri slemen morajo biti vzporedne z daljšo stranico objekta. Pri obdelavi fasad predvidenih in obstoječih objektov je možno uporabiti vse razpoložljive materiale, vendar prilagojeno že obstoječim objektom.

37. člen

Gospodarski objekti na vinorodnih območjih (vinske kleti, vikendi) morajo imeti tloris v razmerju stranic od 1:1,5 do 1:2 in ne smejo presegati velikosti 30 m².

Višina teh objektov ne sme presegati 1,5 etaže nad terenom, (na odprti stra- ni), kletni del mora biti vkopan.

Streha mora biti dvokapna z naklonom 45 stopinj, kritina obvezno opečna. Na svislih naj bodo čopi. Smer slemen mora biti vzporedna z daljšo stranico objekta.

Fasade naj bodo ubito bele barve, okna s polkni, leseni deli temno obarva- ni.

Odstopanja v velikosti objektov so dopustna, če gre za proizvodni kmetij- ski objekt. Odstopanja v oblikovanju objektov niso dopustna.

VIII. MERILA IN POGOJI ZA KOMUNALNO IN ENERGETSKO UREJA- NJE

38. člen

Predvideni gradbeni posegi (novogradnje, dozidave, nadzidave, rekon- strukcije) so dopustne le na komunalno opremljenih zemljiščih.

Komunalno opremljeno zemljišče je zemljišče, ki ima zagotovljen dovoz na javno cesto in če ima v bližini priključke za elektriko in rešeno vodooskrbo.

Minimalna komunalna oprema obsega omrežje in naprave za oskrbo s pit- no in požarno vodo, električno energijo in urejenim zbiranjem in odstranjeva- njem komunalnih odpadkov.

Izgradnja vodovodnega in kanalizacijskega omrežja ter sanacija obstoječe- ga v posameznih naseljih se opredeli v skladu s planskimi akti v posebnem pro- gramu.

39. člen

Vodooskrba

Vsi predvideni objekti in objekti v sklopu naselij in zaselkov ter predvideni posami- čni stanovanjski in proizvodni objekti morajo biti priključeni na javno vodo- vodno omrežje.

Gradnja objektov, ki jih ni možno priključiti na vodovodno omrežje, pa je gradnja cevovoda predvidena v tem srednjeročnem obdobju, je dopustna pod pogojem, da bo uporabno dovoljenje izdano ob priključitvi na javni vodovod.

Gradnja objektov v katerih se predvideva večja poraba vode je možna po predhodni proučitvi zadostnih količin ustrezne vode. V območjih urejanja na- menjenih poselitvi, kjer vodovodno omrežje in naprave ne zagotavljajo zadost- nih količin požarne vode in ustreznega pritiska, je potrebno urediti ustrezne po- žarne bazene, oz. zagotoviti odvzem iz obstoječih vodnjakov, oz. vodnih povr- šin.

Pri gradnji objektov in drugih posegov je potrebno upoštevati minimalne odmike od cevovodov javnega vodovoda.

40. člen

Odvajanje odpadnih voda

V naseljih, kjer je zgrajena kanalizacija, se morajo vsi predvideni stano- vanjski, poslovni, proizvodni in drugi objekti, ki so ali bodo priključeni na vo- dovodno omrežje, priključiti tudi na kanalizacijsko omrežje.

V ureditvenih območjih naselij, zaselkov in ob posamičnih gradnjah, kjer ni kanalizacije, se odvod fekalne vode rešuje z individualnimi ali skupinskimi vodotesnimi, troprekatnimi greznicami brez odtoka, ki se po potrebi praznijo.

V ureditvenih območjih naselij in zaselkov, kjer se bodo urejale večje utre- ne površine ali gradili objekti večjih dimenzij, se mora urediti odvodnja meteor- nih odpadnih voda. Odvod se mora urediti ločeno od fekalne kanalizacije in obvezno preko lovilcev masčob v bližnje površinske odvodnike, za kar je po- trebno pridobiti ustrezno soglasje vodnogospodarske organizacije.

41. člen

Odvajanje in zbiranje gnojnice in drugih odpadkov s kmečkih gospodar- stev se ureja individualno v gnojnične jame in gnojišča.

Gnojnične jame in gnojišča morajo biti nepropustna, brez odtoka. Razred- čena vsebina gnojničnih jam in gnoj se lahko odvaža na kmetijske površine. V bližini naselij (v območju 500 m) gnojevke ni dopustno razprševati (mora se injicirati). Gnojevka se mora takoj podorati. Deponiranje gnojevke na principu »obdelane lagune« ni dopustno.

Na kmetijska zemljišča, ki so pod varstvenim režimom zajetij pitne vode, se tekoča vsebina greznic, gnojnih jam in gnojišč (gnojevka) ne sme odvažati.

V naseljih, zaselkih in ob posamičnih stanovanjskih ali gospodarskih ob- jektih, kjer so gnojnične jame in gnojišča neurejena, se le-ta morajo primerno sanirati v roku dveh let od veljavnosti tega odloka.

42. člen

Zbiranje in odstranjevanje komunalnih in drugih odpadkov

Zbiranje, odvoz in odlaganje komunalnih odpadkov je urejeno z ustrezni- mi predpisi in jih izvaja pristojna komunalna organizacija (Odlok o odvozu ko- munalnih odpadkov v občini Murska Sobota — Uradne objave, št. 1/91).

Dovoljeno je zbiranje manjših količin organskih odpadkov na vrtovih in njivah za predelavo v kompost.

Odlaganje posebnih odpadkov je dopustno le s soglasjem ustreznih inšpek- cijskih služb, na lastnem dvorišču.

43. člen

Oskrba z električno energijo

Objekti se priključijo na elektro omrežje pod pogoji, ki jih določijo upravlja- lec v svojem soglasju.

V strnjenih naseljih in večjih zaselkih ter pomembnejših posameznih ob- jektih, površinah in območjih se mora v skladu s potrebami urediti javna raz- svetljava.

44. člen

PIT omrežje

Telefonsko omrežje se ho izgrajevalo na podlagi planskih usmeritev. Za posamezno medkrajevno povezavo bo izdelana ustrezna lokacijska dokumenta- cija oz. lokacijski načrt.

Kabelski sistemi

V naseljih je v skladu s predpisi določena gradnja kabelskih TV in drugih si- stemov, vendar le na podlagi ustreznih strokovnih podlag.

IX. MERILA IN POGOJI ZA PROMETNO UREJANJE

45. člen

Urejanje prometnega omrežja mora biti načrtovano in izvajano v skladu s predpisi, ki urejajo promet.

V varstvenih pasovih, predvidenih in obstoječih prometnih površinah ni dopustna gradnja nadzemnih objektov.

Postavitve nadzemnih prometnih, turističnih in drugih objektov ter gradnja podzemnih naprav v cestnem telesu ali cestnem pasu je dopustna le s soglasjem upravljalca ceste.

Rekonstrukcija obstoječih cest in železnice se mora izvajati na podlagi ustrezne lokacijske dokumentacije in v skladu s predpisi za posamezno področ- je.

Predvideni priključki na ceste ali sanacija obstoječih, morajo biti izvedeni tako, da ne ovirajo prometa in da se ne poškoduje cestno telo.

Prometne površine in dovozi morajo biti urejeni tako, da omogočajo dostop do objektov z vseh strani za primer intervencije.

Pri lokaciji novih objektov in površin je treba glede na možnosti predvideti skupne priključke za več objektov.

Parkiranje javnih prometnih vozil (avtobusov) in tovornjakov na območju naselij ni dopustno, razen na mestih, ki so za to določena.

X. MERILA IN POGOJI ZA DRUGE POSEGE, KI TRAJNO SPREMINJAJO PROSTOR

46. člen

Merila in pogoji za druge posege, ki trajno ali začasno spreminjajo prostor se nanašajo na urejanje površin in območij, za katera ni predvidena izdelava prostorskih izvedbenih načrtov in sicer:

- ureditev manjših ribnikov in požarnih odjemališč,
- manjše hidromelioracije in agromelioracije v sklopu že obstoječih (do velikosti 30 ha),
- manjše regulacije,
- gradnja mostov,
- ureditev začasnih delovišč za izvajanje raziskovalnih gradbenih ali drugih posegov,

— druge ureditve, ki jih trenutno ni možno predvideti.

Poleg že navedenih pogojev je pri naštetih ureditvah potrebno upoštevati vse pogoje varovanja naravne dediščine in sicer:

- ohranitev značilne krajinske podobe območja,
- ohranitev značilne trase obstoječih strug vodotokov,
- ohranitev kvalitete obvodne vegetacije.

Pri urejanju območij za začasno rabo za določen namen, je potrebno območje po izvedbi posega primerno sanirati in ga vzpostaviti v prvotno stanje.

Za vse predvidene posege je potrebno izdelati ustrezne strokovne podlage. V postopku priprave sodelujejo vsi prizadeti in vse pristojne inšpekcijske službe, ki jih določi upravni organ, pristojen za urejanje prostora.

Izkop gramoza, glin, peska ali drugih naravnih surovin je dopusten le v sklopu že obstoječih površin za izkoriščanje, ki so evidentirane v planskih aktih v smislu sanacije le-teh, in na podlagi ustrezne prostorske dokumentacije (lokalcijska dokumentacija, ureditveni načrt).

Odpiranje novih izkopov za raziskovalno dejavnost je dopustno le do velikosti, podane v planskih aktih in na podlagi predhodnih strokovnih podlag.

XI. MERILA IN POGOJI ZA OHRANJANJE IN VAROVANJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE TER DRUGIH DOBRIN SPLOŠNEGA POMENA

47. člen

Kulturna dediščina je v območju, ki ga obravnavajo prostorski ureditveni pogoji, zavarovana z Odlokom o razglasitvi nepremičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 8/91).

Naravna dediščina še ni zavarovana.

Pri izdelavi lokalcijske dokumentacije se morajo upoštevati varstveni režimi iz zgoraj navedenega odloka, če gre za posege na zavarovanih objektih in območjih ali v njihovi bližini.

Pri posegih na zavarovanih in nezavarovanih objektih in območjih je potrebno v lokalcijskem postopku pridobiti soglasje pristojne varstvene službe (Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, Maribor).

Vsa območja in objekti (zavarovana in nezavarovana) so razvidna iz grafičnega dela PUP.

XII. MERILA IN POGOJI ZA VAROVANJE IN IZBOLJŠANJE OKOLJA

48. člen

Odstranjevanje in odvažanje plodne zemlje ni dovoljeno. Prav tako ni dovoljeno nekontrolirano odpiranje gramoznic in odvažanje gramoza ali peska.

Za zagotovitev kvalitetnejših pogojev bivanja in varovanja okolja je potrebno sanirati vse obstoječe vire onesnaženja kot so:

- divja odlagališča odpadkov,
- nekontrolirano izpuščanje odpadnih voda,
- prekomerno izpuščanje zračnih emisij,
- nezavarovana ali neustrezna skladišča tekočih goriv,
- območja ali objekti, ki povzročajo prekomerni hrup ali smrad,
- nelegalne gramozne jame, peskokope, glinokope, kamnolome ipd.

Pri razvrščanju novih dejavnosti ali objektov je potrebno upoštevati bližino obstoječih objektov in predvidene vplive na te objekte.

Proizvodna ali obrtna območja ali objekti, ki povzročajo prekomerne emisije negativnih vplivov (hrup, smrad, ipd.) morajo biti locirani izven stanovanjskih območij, praviloma na robu naselja.

49. člen

Vse spremembe v krajini, povzročene z gradnjo objektov in naprav ali s spremembo kmetijske rabe na kmetijskih in gozdnih zemljiščih morajo biti ovrednotene tudi z vidika dolgoročnih posledic na okolje (npr. posek vegetacije, izravnav, preusmeritev ali zajezitev vodotokov ipd.).

Posegi v krajino, ki trajno spreminjajo njeno podobo brez ustreznega dovoljenja pristojne službe, niso dovoljeni, četudi gre za vzdrževalna dela.

Zaščito in varstvo vodnih virov in varstvenih pasov bodo urejali ustrezni občinski odloki.

XIII. MERILA IN POGOJI ZA UREJANJE PROSTORA ZA POTREBE SLO IN DS

50. člen

Pri predvidenih posegih je potrebno upoštevati vse predpise, ki urejajo zaščito pred požarom, rušenjem, poplavam, plazovi in drugimi naravnimi nesrečami.

V lokalcijskem postopku je za vsak poseg za katerega to določi požarni inšpektor, potrebno definirati osnovne in dodatne vire požarne vode. Definirati je potrebno tudi interventne poti ter možnost evakuacije v primeru požara.

XIV. KONČNA DOLOČILA

51. člen

Prostorski ureditveni pogoji so na vpogled občanom, organizacijam in skupnostim pri Sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora občine Murska Sobota.

52. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravlja inšpekcijska služba občin Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona in Lendava — Enota v Murski Soboti.

53. člen

Z uveljavitvijo tega odloka prenehajo veljati:

— Odlok o urbanističnem redu v občini Murska Sobota (Ur. objave, št. 14/87),

— Odlok o uskladitvi Odloka o urbanističnem redu s Srednjeročnim družbenim planom občine Murska Sobota za obdobje 1986—1990 (Ur. objave, št. 7/87), razen v delu, ki se nanaša na območje navedeno v 6. in 7. točki 5. člena tega odloka,

— Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o sprejetju zazidalnega načrta za območje vzhod, zahod in jug naselja Beltinci (Ur. objave, št. 31/82 — in sicer v delih, ki se trajno ali začasno urejajo s tem odlokom),

— Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o sprejetju zazidalnega načrta za območje vzhod, zahod in jug naselja Beltinci (Ur. objave, št. 29/79 in sicer v delih, ki se trajno ali začasno urejajo s tem odlokom),

— Odlok o sprejetju zazidalnih načrtov za posamezna območja v naseljih Čermelavci—Veščica, Krog, Martjanci, Moravci in sicer 7. člen, ki obravnava območje Moravci—Podov (Ur. objave, št. 12/77),

— Odlok o sprejetju zazidalnih načrtov za posamezna območja v naseljih in območja določena za posebne namene na območju občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 25/79 — ind. cona Lipovci),

— Odlok o sprejetju zazidalnega načrta za ureditveno območje zdraviliškega kompleksa v Moravskih Toplicah (Ur. objave, št. 5/88) za del območja med Lipnico in regionalno cesto (individualna gradnja).

54. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 352-19/90-1

Murska Sobota, dne 17/10-1991

Predsednik

Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENCER, dipl. oec., l. r.

172

Na podlagi 19. in 45. člena Zakona o sistemu državne uprave in o Izvršnem svetu SR Slovenije ter o republiških upravnih organih (Uradni list SRS, št. 24/79, 12/82, 39/85, 37/87 in 18/88), 340. člena Statuta občine Lendava (Uradne objave, št. 37/81, 29/83 in 9/86) ter 7. člena Odloka o pristojnosti zborov Skupščine občine Lendava (Uradne objave, št. 10/90) je Skupščina občine Lendava, na 10. seji zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora, dne 28. 10. 1991 sprejela

ODLOK

o spremembah odloka o organizaciji in delovnem področju upravnih organov Občine Lendava

1. člen

V odloku o organizaciji in delovnem področju upravnih organov Občine Lendava (Uradne objave, št. 18/91) se v 5. in 8. členu besede: »Sekretariat za ljudsko obrambo« nadomestijo z besedami: »Sekretariat za obrambo«.

2. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah Pomurja.

Številka: 021-7/90-4/SA

Datum: 12. 10. 1991

Predsednik

Skupščine občine Lendava
Ciril PUCKO, l. r.

173

Na podlagi 3. člena zakona o samoprispevku (Uradni list RS, št. 35/85) in 48/86) je svet krajevnih skupnosti Dobrovnik na svoji seji in na podlagi odločitev delovnih ljudi in občanov na referendumu dne 22. 9. 1991 sprejel

SKLEP

o uvedbi samoprispevka za Krajevno skupnost Dobrovnik, naselje Dobrovnik, Strehovci in Žitkovci

1

Uvede se samoprispevek v denarju za:

Naselje Dobrovnik:

- za izgradnjo mrliške veže,
- ureditev vaških poti, skupnih objektov ter komunalnih zadev,
- pripravo dokumentacije za izgradnjo telovadnice,
- izkoriščanje termalne vode,

Naselje Strehovci:

- izgradnjo mrliške veže,
- ureditev vaških poti ter ostalih komunalnih zadev

Naselje Žitkovci:

- dokončanje vaško-gasilskega doma,
- ureditev vaških poti ter ostalih komunalnih zadev,
- izgradnjo mrliške veže.

2

Samoprispevek se uvede za dobo petih let od 1. 10. 1991 do 30. 9. 1996.

3

Samoprispevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki imajo stalno bivališče v KS Dobrovnik in sicer:

- 1 % od BOD iz delovnega razmerja oz. nadomestil (zmanjšan za prispevke in davke),
- 1 % od pokojnin (zmanjšan za prispevke in davke),
- 3 % od katastrskega dohodka od katerega se plačuje davek,
- 1,5 % od neto zavarovalne osnove zavezancev davka od dohodkov iz dejavnosti,
- 1,5 % od povprečnega mesečnega BOD, doseženega v gospodarstvu R. Slovenije za preteklo leto, plačujejo delavci, ki so začasno zaposleni v tujini.

Pavšalni znesek samoprispevka ugotovi vsako leto svet KS Dobrovnik. Zavezanci, ki imajo dohodek iz dveh ali več virov, navedenih v prejšnjem odstavku, plačujejo samoprispevek iz vsakega dohodka posebej.

Plačila samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen zakona o samoprispevku.

4

Samoprispevek se plačuje na žiro račun krajevne skupnosti Dobrovnik št. 51920-842-021-8724.

5

Od zavezancev, ki samoprispevka ne plačujejo v roku, se obveznosti izterjajo po predpisih, ki veljajo za izterjavo davkov.

6

Za izvršitev del, določenih v 1. točki tega sklepa, je odgovoren svet KS Dobrovnik, ki izvaja tudi nadzor nad pobiranjem in uporabo sredstev, zbranih s samoprispevkom.

7

O uporabi sredstev samoprispevka se sestavi zaključni račun. Zaključni račun sprejme organ, ki je uvedel samoprispevek.

8

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah Pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 10. 1991 dalje.

Dobrovnik, dne 22. 9. 1991

Predsednik sveta KS
Jože Car, l. r.

174

Na osnovi 305. člena Statuta občine Lendava (Ur. objave Pomurja, št. 37/81, 29/83 in 9/86) ter 7. člena Odloka o pristojnostih zborov SO (Uradne objave Pomurja, št. 10/90) so zbori Skupščine občine Lendava na 10. ločeni seji, dne 20. 10. 1991 sprejeli

sklep

o ustanovitvi, nalogah in sestavi ter imenovanju komisije za raziskavo povojnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti

I.

Ustanovi se komisija za raziskavo povojnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti (v nadaljnjem besedilu: komisija)

II.

Komisija ima predsednika, podpredsednika in 5 članov. Zbori imenujejo v komisijo:

1. SOBOCAN Stanka, Žižki 74
2. TADINA Stanka, Tomšičeva 6, Lendava
3. KOLENKO Daniela, Črenšovci, Ul. OF 28
4. BUKOVEC Janeza, Dobrovnik 268
5. SKLEDAR Štefana, Turnišče, Pod logom 17
6. BENCE Lajosa, Partizanska 82, Lendava
7. TOPLIČAR Boruta, Kidričeva 26, Lendava

Za proučitev posameznih vprašanj komisija lahko povabi k delu tudi druge strokovnjake in posameznike.

III.

Komisija ima nalogo, da zbere podatke o

— številu vseh žrtev na območju občine med II. svetovno vojno in po njej;

— o relevantnih dejavnostih v zvezi s povojnimi poboji, v kolikor so le-ti bili izvršeni na območju občine;

— o pravno dvomljivih procesih in njihovih posledicah za posameznike (pričevanja);

— o drugih nepravilnostih.

Zbrane podatke oz. gradiva komisija posreduje republiški komisiji za raziskavo povojnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti.

IV.

Komisija izhajajoč iz navedenih nalog izdelava konkreten program dela.

V.

Strokovne in administrativno tehnične naloge za komisijo opravlja Oddelek za občo upravo.

VI.

Ta sklep začne veljati takoj, ko ga sprejme Skupščina občine in se objavi v Uradnih objavah Pomurja.

Številka: 631.2/90-1

Datum: 28. 10. 1991

Predsednik
Skupščine občine Lendava
Ciril PUCKO, l. r.

Kaj bodo odkrile komisije?

Potem ko so se v Ljutomeri občini dokopali le do nekaterih delnih podatkov v zvezi z raziskovanjem poveljnih množičnih pobojev, so se te, nič kaj hvaležne naloge lotili tudi v drugih pomurskih občinah. Tako so pred kratkim na sejah zborov občinskih skupščin sprejeli sklepe o ustanovitvi, nalogah in sestavi komisije za raziskavo poveljnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti. Z njihovo pomočjo želijo v posameznih občinah ugotoviti dejansko število žrtev in izginulih oseb med drugo svetovno vojno in po njej, vso resnico o poveljnih pobojih in o grobovih teh žrtev. Poleg tega bodo skušali ugotoviti morebitne pordobnosti o pravno dvomljivih procesih in njihovih posledicah ter o drugih nepravilnostih. V ta namen bodo k proučitvi posameznih primerov skušali pritegniti tudi strokovne inštitucije, državne organe in posameznike. Z doseženimi rezultati bodo naposled seznanili republiško komisijo za raziskavo poveljnih množičnih pobojev.

M. JERŠE

Turistično kmetijsko in trgovsko podjetje d.o.o.

KLJUČAROVCI 19
YU-69242
Križevci pri Ljutomeru
Tel.: 069/87-731

PRODAJAMO GRADBENI MATERIAL:

strešno kritino bramac • bobrovec • salonitne plošče • izolacijski material
• keramične ploščice ...

UGODNA PRODAJA KMETIJSKE MEHANIZACIJE:

trosilniki gnoja • prikolice Tehnostroj • gume za kmetijsko mehanizacijo in drugo

Pokličete nas lahko po telefonu tudi popoldne, št. je (069) 87-731.

LENDAVA

Partizanska 52, tel.: (069) 75-271, int. 386, 75-128, obveščaja vse lastnike trgovin z živili, gostinskih lokalov in drugih obratov, da smo v Lendavi na Industrijski 4 (prej Gorenje-Varstroj) odprli:

VELEPRODAJNO SKLADIŠČE

kjer lahko za vaše lokale kupite vse vrste domačih in uvoženih pijač ter živilske in druge izdelke.

• Cene konkurenčne • Brezplačen prevoz do 30 km
• Količinski in vrednostni rabati • Akcijski popusti in velika izbira izdelkov vas bodo najbolj prepričali o kakovosti naše ponudbe.

• Obiščite nas in se prepričajte sami.

PREHITITE POMLAD!

Iz kmetijskega programa vam ponujamo:

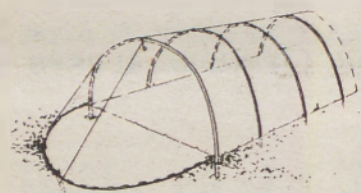
• KALNIK IN SANITIZATOR

— pospešena kalitev — sterilizacija prsti — minimalna poraba električne energije

• Izdelek je nagrajen z zlato plaketo na sejmu v Gornji Radgoni

• PLASTENJAK Z NAMAKANJEM

— enostavna montaža — namenska UV-stabilizirana folija — plastično ogrodje — kovinsko okovje — garancija

Št.	DIMENZIJE
1	2,3 m x 4,0 m
2	2,3 m x 5,0 m
3	3,0 m x 4,4 m
4	3,0 m x 10 m
5	5,0 m x 10 m
6	5,0 m x 25 m

Pokličite nas, na voljo smo vam vsak dan od 7. do 20. ure.
Telefon in fax: (069) 26-202.

IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE OBČINE MURSKA SOBOTA

Na podlagi 8. člena pravilnika o dodeljevanju sredstev za pospeševanje razvoja podjetništva in obrtništva v občini Murska Sobota (Ur. objave št. 21/91) je Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota na seji dne 23. 10. 1991 sprejel sklep o razpisu

NATEČAJA

za dodelitev posojil iz sredstev občinskega proračuna in sredstev Ljubljanske banke — Pomurske banke d.d. za pospeševanje razvoja podjetništva in obrtništva v občini Murska Sobota.

Razpisuje se javni natečaj za dodelitev posojil za pospeševanje razvoja podjetništva in obrtništva v občini Murska Sobota:

— iz sredstev občinskega proračuna v višini 4.000.000,00 tolarjev

— sredstev LB — Pomurske banke d.d. v znesku 4.000.000,00 tolarjev

Skupen znesek razpisanega posojila 8.000.000,00 tolarjev

I.

Posojila se dodeljujejo za naslednje namene:

— odpiranje novih delovnih mest za nedoločen čas,

— realizacijo novih investicijskih programov,

— nakup, graditev, razširitev in adaptacijo poslovnih prostorov,

— nakup nove, obnovljene ali posodabljanje obstoječe proizvodno-tehnične opreme in tehnologije.

II.

Posojilo za namene iz II. točke, se prosilec dodeljuje v višini 100.000,00 SLT za vsakega na novo zaposlenega delavca za nedoločen čas.

Prednost pri dodelitvi sredstev v skladu s prejšnjim odstavkom imajo prosilci, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in na novo začenjajo dejavnost. Ob tem se še upošteva izvozna usmerjenost, vpliv in razvoj demografsko ogroženih območij in uvajanje ekološko čiste tehnologije.

III.

Za posojilo lahko zaprosijo naslednji prosilci:

— podjetja v zasebni in mešani lasti,

— samostojni obrtniki,

— občani, ki so pri pristojnem občinskem upravnem organu vložili zahtevo za izdajo obrtnega dovoljenja oz. na pristojnem sodišču prigrasitev za vpis v sodni register in priložili vse predpisane dokumente za ustanovitev obratovalnice oz. podjetja. Sedež obratovalnice oz. podjetja mora biti na območju občine Murska Sobota.

IV.

Posojila se prosilec dodelijo z vračilno dobo 5 let in z moratorijem začetka vračanja posojila 1 leto od dneva sklenitve pogodbe.

Za 50 % višine odobrenega posojila, katerega vir so sredstva proračuna občine, se posojilo ne revalorizira in obresti ne obračunavajo; za preostalih 50 % višine odobrenega posojila iz bančnih sredstev, pa se obračuna le revalorizacija posojila.

V.

Informacije in navodila za vložitev prošnje lahko dobite na Sekretariatu za družbeno planiranje, družbenoekonomski razvoj in družbeno dejavnost občine Murska Sobota, telefon 31-000.

Številka: 403-28/91-5

V M. Soboti, dne 31/10 1991

PREDSEDNIK IS:

Ivan OBAL, dipl. oec., I. r.

Dobljena sredstva posojila se zavarujejo po pogojih za zavarovanje kreditov malega gospodarstva pri Zavarovalnici Triglav d.d.

«Posojilojemalec mora biti komitent LB — Pomurske banke d.d.

IV.

Za pridobitev posojila je potrebno priložiti naslednjo dokumentacijo:

1. Prošnja za posojilo, ki mora vsebovati:

— ime in priimek oz. oznako imena firme obratovalnice, podjetja in točen naslov;

— predstavitev in predračunsko vrednost investicije z viri financiranja;

— število novo zaposlenih delavcev;

— ekonomsko utemeljitev investicije po poenostavljeni metodologiji, ki jo predpisuje LB — Pomurska banka d.d.

2. Potrdilo o vpisu obratovalnice v register obratovalnic oz. sklep o vpisu podjetja v sodni register ali izjavo o pričetem postopku za ustanovitev obratovalnice oz. podjetja.

3. Dokazila glede na namen posojila: pri nakupu poslovnih prostorov kupoprodajno pogodbo, overjeno na sodišču; pri gradnji in adaptaciji poslovnih prostorov, če je prosilec lastnik, zemljiškoknjižni izpis oz. dokazilo o lastništvu; gradbeno dovoljenje ali prigrasitev del in predračun. Pri obnovi in adaptaciji poslovnih prostorov, če je prosilec najemnik, soglasje lastnika oz. upravljalca poslovnih prostorov, da dovoli nameravana dela in najemno pogodbo, ki mora biti sklenjena najmanj za dobo vračanja posojila in predračun; pri nakupu opreme predračun ali račun; pri urejanju in opremljanju zemljišč in pridobivanju projektne dokumentacije in gradnjo poslovnih prostorov pogodbe, predračune in račune.

4. Potrdilo o plačanih davčnih obveznostih.

5. Pogodba o zavarovanju kredita.

Prošnje za dodelitev posojila s potrebnimi prilogami, je treba oddati do 27. 11. 1991 na Sekretariatu za družbeno planiranje, družbenoekonomski razvoj in družbeno dejavnost, občine Murska Sobota.

VII.

Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota bo na predlog upravnega odbora najkasneje v roku 30 dni od dneva poteka roka za vložitev prošnje sprejel sklep o dodelitvi posojil in ga najkasneje v 15 dneh po sprejemu posredoval vsem prosilecem.

VIII.

Posojila se plasirajo preko Ljubljanske banke — Pomurske banke d.d. Murska Sobota. Na podlagi sklepa izvršnega sveta Murska Sobota, posojilojemalec sklene kreditno pogodbo z Ljubljansko banko — Pomursko banko d.d. v skladu s Pravilnikom o dodeljevanju sredstev za pospeševanje razvoja podjetništva v občini Murska Sobota.

IX.

Informacije in navodila za vložitev prošnje lahko dobite na Sekretariatu za družbeno planiranje, družbenoekonomski razvoj in družbeno dejavnost občine Murska Sobota, telefon 31-000.

Številka: 403-28/91-5

V M. Soboti, dne 31/10 1991

PREDSEDNIK IS:

Ivan OBAL, dipl. oec., I. r.

Knjige za darilo, vaše prijetno branje in izobraževanje

Pri Založbi Obzorja je pred kratkim izšla izredno zanimiva knjiga dr. Dolfeta Cizeja

GOVEDOREJA

Pomagaia vam bo reševati težave pri krmljenju goveda, mlečnosti in molži, ravnanju z mlekom, razmnoževanju goveda in o vzreji mlade živine. Priročnik je slikovito bogato opremljen, spremlja pa ga tudi veliko preglednic in računov.

Prepričani smo, da je GOVEDOREJA priročnik, ki ga potrebuje vsak kmetovalec, ki se ukvarja s to dejavnostjo.

Knjigo lahko kupite v vseh slovenskih knjigarnah, morebitne dodatne informacije pa dobite na naslovu:

ZALOŽBA OBZORJA MARIBOR

Služba prodaje knjig

62000 MARIBOR

Gosposka 3, tel. (062) 28-881.

založba obzorja p. o. maribor

NOVO PRI POMURSKI ZALOŽBI

Sobočani, Prekmurci doma in po svetu, svoje in svojih očetov in dedov spomine na nekdanjo podobno Soboto boste najlaže obujali ob pregledovanju fotografij v knjigi

SOBOTA MOJE MLADOSTI

umetnika Jožeta Kološe.

Za tihe, intimne trenutke spominov na Soboto svoje in svojih prednikov mladosti si kupite to knjigo.

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam knjigo:

Jože Kološa-Kološ

SOBOTA MOJE MLADOSTI

Cena: 650,00 SLT

Kupnino bom poravnal(a):

— po povzetju (za plačilo po povzetju dajemo 20% popust)

Priimek in ime

Bivališče

Pošta in pošt. št.

Datum naročila

Podpis kupca

Naročilnico pošljite na naslov:

POMURSKA ZALOŽBA, Lendavska 1, 69000 MURSKA SOBOTA

Obiščite nas na slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani od 12. do 19. novembra

Vprašanje — odgovor

● Z družino živimo v enosobnem stanovanju. Stanovanje nam je premajhno, zato me zanima, če imamo 60-odstotni popust, če se selimo iz manjšega v večje stanovanje.

● Zanima me tudi, ali potem lahko dobimo 30-odstotno odpravnino (ali sploh kakšno), če zapustimo manjše stanovanje in se selimo v večje?

Imetnik stanovanjske pravice — po prej veljavni zakonodaji — ima predkupno pravico ter predvidene popuste le za stanovanje, v katerem stanuje oziroma za katerega ima stanovanjsko pravico. Če pa imate možnost zamenjati manjše stanovanje za večje, tudi nimate pravice dobiti kakršno koli odpravnino. Dobi jo lahko samo tisti stanovalec, ki se iz večjega stanovanja preseli v manjše. V tem primeru dobi izplačanih 30 odstotkov vrednosti razlike med stanovanjema.

● Kako bodo stranke oziroma občani obveščeni, če bo katero stanovanje prosto oziroma ga bodo prodali. Kdo bo ob tem imel prednost, če bo več kupcev?

Lastnik bo odločil o tem, kako bo dal v javnost, da je stanovanje naprodaj, najverjetneje pa se bodo posluževali sredstev obveščanja. Stanovanje pa se bo seveda prodajalo po tržnih zakonitostih, tako da bo imel verjetno prednost tisti, ki bo za stanovanje lahko več plačal.

● Nikoli nisem stanovala v družbenem stanovanju, zato me zanima, kaj bo z mojim denarjem, ki sem ga dajala po prispevni stopnji v občinski stanovanjski sklad?

Nov stanovanjski zakon ne daje nobene pravice iz minulih prispevkov, ki so bili veljavni po prejšnji zakonodaji ali po samoupravnem sporazumu o prispevkih iz dohodka.

Tako zbrana sredstva pa se niso trošila samo za stanovanjsko gradnjo družbenih stanovanj, ampak so iz tega fonda dajali tudi posojila za individualno stanovanjsko gradnjo. Prav tako so iz tega naslova dajali posojila tudi delovnim organizacijam, ki so svojim delavcem lahko kupila stanovanja.

● Kdo mora izplačati 30-odstotno odpravnino, če stanovalec zapusti stanovanje in ali to odpravnino lahko dobi vsak, ki stanovanje izprazni?

Odpravnino mora plačati lastnik stanovanja. Zakon o posebnem roku za izplačilo ne govori, ker pa najpogosteje uporabljajo šestdesetdnevni rok, bo to verjetno veljalo tudi za odpravnino. Leto stanovalec lahko dobi, ko stanovanje izprazni in ga preda. Do odpravnine pa niso upravičeni tisti stanovalci, ki že imajo ali gradijo stanovanjsko hišo (ali je lastnik hiše ožji družinski član). S tem pa se krog upravičencev do odpravnine zelo zoži. To pomeni, da jo lahko dobijo tisti, ki se zavestno odločijo za slabše stanovanjske razmere, na primer, da se iz bloka odselijo k staremu ali drugim sorodnikom.

● Stanujemo v enosobnem stanovanju, podjetje, ki je lastnik stanovanja, pa nam bo prihodnje leto omogočilo zamenjavo za večje. Ali bomo to večje stanovanje lahko odkupili in pod kakšnimi pogoji?

Če boste dobili stanovanje v dveh letih po uveljavitvi stanovanjskega zakona, boste stanovanje lahko kupili s popusti, kot jih določa zakon.

● Kakšen je postopek, da mi oče odstopi svojo stanovanjsko pravico?

Stanovalec ali imetnik stanovanjske pravice lahko svojo stanovanjsko pravico odstopi najožjim družinskim članom. To so otroci, lahko tudi otroci staršem. (To velja tudi za posvojence.) Mora dati pisno privolitve, overjeno na sodišču.

● Sem vdova, živim pa v stanovanju, ki se je glasilo na pokojnega moža. Ali stanovanje lahko odkupim?

Stanovanje lahko kupite, če z dokumenti dokažete, da je bil po prej veljavni zakonodaji možen prenos stanovanjske pravice. Po tem ko se opravi prenos stanovanjske pravice, stanovanje lahko odkupite.

KRAJEVNA SKUPNOST TIŠINA

Mrliške vežice in kabela TV

V zadnjem času se večina krajevnih skupnosti odloča za gradnjo mrliških vežic in kabelsko televizijo. Kaže, da zgledi vlečejo in posamezni kraji nečejo zaostajati za drugimi. To velja tudi za krajevno skupnost Tišina, ki kljub finančnim težavam uspešno uresničuje programske naloge. Letos so dogradili skupno mrliško vežico v Tropovcih za naselja Tropovci, Rankovci, Vanča vas in zaselek Romov. Na novo so zgradili mrliško vežico v Borejcih in za evangeličane v Vanči vasi. Kot nam je povedal predsednik sveta tišinske krajevnega skupnosti Alojz Gomboc, imajo tako zgrajene sodobne mrliške vežice v vseh naseljih na območju krajevnega skupnosti. Vsa ta dela so financirali s krajevnim samoprispevkom. Poleg tega so se lotili kabela televizije, ki

Vaško-gasilski dom z novim prizidkom v Murskih Črncih.

jo v celoti financirajo krajsani sami. Tako imajo kabela televizijo v Murskih Črncih, Petanjcih, Vanči vasi, Rankovcih, Borejcih in zaseku Romov, medtem ko so na Tišini dobili kabela televizijo že prej. Kabela televizijo imajo tako v krajevni skupnosti Tišina vsi, ki so to želeli, izostali so le trije priklopi v Rankovcih in Borejcih.

V sklepi fazi je gradnja prizidka k vaško-gasilskemu domu v Murskih Črncih, s čimer so pridobili večnamensko dvorano za razne prireditve in shode, ki je bila za kraj nujno potrebna, svoje prostore pa je dobil tudi rokometni klub Mladinec, katerega članska ekipa tekmuje v drugi slovenski ligi. Objekti bodo predali namenu prihodnje leto. Končujejo tudi gradnjo klubskih prostorov Kolesarskega kluba Tropovci, ki deluje v okviru Športnega društva Tišina. Ta objekt gradnjo prizadevni člani kluba ob pomoči krajanov ter prispevkov podjetij in obrtnikov. Objekti bo za klub velika pridobitev.

V krajevni skupnosti Tišina si prizadevajo, da bi letos še začeli s pripravi na regulacijo Mokoša, ki jim povzroča veliko preglavic. Žal pa letos ne bodo mogli urediti dela ceste pri tišinski osnovni šoli, ki je ob večjem deževju pod vodo. Urediti ceste bi morali financirati z občinskimi sredstvi, ker pa ni bil sprejet občinski samoprispevek, ostaja problem še naprej nerešen. Sicer pa so v krajevni skupnosti zadovoljni s tem, kar so doslej naredili, saj ugotavljajo, da se v blagajni zbira vedno manj sredstev od samoprispevka.

FERI MAUČEC

MOTORNIA VOZILA

LADO 1600, letnik 1980, prodam. Cena 2.000 DEM. ☎ 23-943, zvečer. M-3932

KOMBI VW, letnik 1977, registriran do marca 1992, prodam. ☎ 31-146. M-0016

RENAULT 16 TS, registriran, prodam. Ros. Lendavska 10, M. Sobota, po 15.30. ☎ 22-190. M-3933

CITROEN GS 1220, letnik 1976, registriran do septembra 1992, prodam. ☎ 65-397. M-3927

GOLF, dizel, letnik 1987, prevoženih 70.000, ugodno prodam. ☎ 70-807, vsak dan po 15. uri. M-3948

LADO 1500, letnik 1980, leva stran, karambolirana, prodam. ☎ 87-647. M-3949

KOMBI ZASTAVO, dizel, 1 tona, perkins, registriran, ugodno prodam. ☎ 48-400. M-0008

SKODO, starejši tip, motor obnovljen, prodam. Franko, Puconci 97. M-0011

ZASTAVO 128, staro 5 let, zelo dobro ohranjeno, garažirano, prodam. Kupšinci 23. M-0013

FIAT KOMBI 850, letnik 1984, prodam. Krog, Murnova 14, ☎ 26-143. M-0015

ODKUP OSEBNIH AVTOMOBILOV IN KMETIJSKIH STROJEV ter prodaja delov. Antonič, Žerovinci, ☎ (062) 714-113. M-3352

LADO 1200, letnik 1979, registrirano do oktobra 1992, prodam. Petišovci, Ul. 22. junija 49. M-4327

JUGO 55 GL, registriran do novembra 1992, prodam. ☎ 81-776. M-3353

GOLF 1300, letnik 1983, obnovljen, športno opremljen, prodam za 8.000 DEM. ☎ 60-516, gr. 3013

AUDI 80 SL, letnik 1973, generalno obnovljen, garažiran in registriran do avgusta, zelo nujno prodam. Cena 2.500 DEM. Oglej vsak dan proti večeru na Generala Maistra 10 v Murski Soboti. M-NP

ZASTAVO 750 ugodno prodam. Odranci, Št. Kovača 23. M-0021

JUGO 45, letnik 1983, prodam. Bratovci 100. M-0023

ZASTAVO 101 CONFORT, letnik 1982, garažirano, ugodno prodam. Borisa Zihlerla 22, ☎ 31-209. M-0024

PEUGEOT 205, letnik 1990, prodam. ☎ 23-111. 0026

SAMARO 1300, staro 4 leta, prevoženih 33.000 km, prodam. Gradišče 48 a. M-0028

RENAULT 18, letnik 1983, prodam za 5.500 DEM. ☎ 24-188. M-0032

OPEL MANTO, letnik 1979, in ZASTAVO 101, karambolirano, registrirano, ugodno prodam. Boris Žitek, Mota 8, Ljutomer. M-3355

SIMCO HORIZON, letnik 1979, prodam. Oglej po 18. uri, Panker, Peskovci 4. M-0036

ZASTAVO 101, staro dve leti, prevoženih 27.000 km, prodam. ☎ 70-454, dopoldan. M-JT

OSEBNI AVTO ZASTAVO 750, letnik 1982, odlično ohranjen, registriran do marca 1992, prodam. ☎ 42-339. M-MM

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

TRAKTOR IMT S65, lahko na obroke, prodam. Gerlinči 10 a. M-3930

V spomin

Štefan Smodiš

V 72. letu življenja je tiho ugasnil. Sicer skromen goriški kmečki človek iz Gornjih Petrovec, veteran NOB, ki je v neprestanih bojih preživel vihar druge svetovne vojne. Že kot mladenič si je izoblikoval napreden pogled na življenje, svojo slovensko narodno zavest v predvojnem petrovskem društvu kmečkih fantov in deklet, kjer je postal tudi borec za kmečko socialno pravičnost. Kot tak je postal sodelavec nr. heroja Štefana Kovača, voditelja vstaje proti okupatorju v Prekmurju. Tako se je tudi Smodiš pridružil hrcem okupiranega Prekmurja za svobodo in deloval v petrovski borbni skupini. Kovač je imel pri Smodiševih eno od svojih postojank ter zatočišče borec in ilegalcev. Ko je padel Štefan Kovač, je bil med množico zajetih sodelavcev 22. oktobra 1941 aretiran tudi Smodiš. V Vacu je bil ohsojen na večletno zaporno kazen, po nepopolnih dveh letih zapora pa 19. julija 1943 poslan na rusko fronto v kazenskem delavskem bataljonu čisti munske polja. Že po par dneh pa je Štefan prebegnil k Rdeči armadi, preživel smrtonosne laborišče vojnih ujetnikov ter se znašel med ruskimi partizani, kjer je ostal leto in pol. Tam se je vse do 3. jan. 1945 vojskoval proti fašističnim zavojevalcem, tega dne pa vstopil v novoformirano jugoslovansko pehotno brigado. Kmalu je prestopil v II. tankovsko brigado NOV in kot tankist spomladaj leta 1945 sodeloval pri osvoboditvi Ju-

goslavije. Najhujše boje je preživel pri preboju zelo utrjene sremške fronte, sodeloval pri osvoboditvi Zagreba in nato v sklepnih bojih za Trst. Tam je 15. maja 1945 dočkal osvoboditev, toda šele 28. febr. 1946 je sklenil borbenu kalvarijo in se vrnil na svoje Goričko.

Pokojni Štefan je s trdim delom dolga desetletja odhodel svoj košček goriške zemlje in pomagal spreminjati goriški svet in njegovo zavest. Doma so bili srečna družina, saj se je vsem razdaljal z ljubeznijo, ki so nam jo še posebno vračali v zadnjih dveh letih, ko je tiho nosil v sebi bolečino ugašajočega življenja. Štefan Smodiš je umrl, korenine pa so ostale v njegovi zemlji, korenine skromnega in poštenega človeka, spoštovanega sosedu in krajana ter vzornega državljana. Tak nam bo ostal v trajnem spominu.

Ivo Orešnik

POŽARNO VARSTVO

Številne aktivnosti prispevale k večji požarni varnosti

Zaradi številnih del v kmetijstvu, iz katerega tudi izhaja večina gasilskega članstva, so bile aktivnosti v mesecu varstva pred požari v drugi polovici oktobra. Med najpomembnejšimi aktivnostmi, ki so jih opravili, so pregledi pripravljenosti gasilcev v vseh društvih, pa tudi njihove tehnike. Posebna skrb je bila namenjena nekaterim krajevnim središčem v Pomurju. Pri pregledu in ocenjevanju je bilo ugotovljeno, da so ponekod kljub nenehni skrbi za preventivno delovanje pri požarnem varstvu, pomanjkljivosti, zlasti pri opremljanju s sodobno gasilsko opremo, kar je potrebno v prihodnje odpraviti. V Sloveniji in tako tudi v Pomurju smo namreč pred kategorizacijo posameznih gasilskih društev glede na njihovo pomembnost, obseg dela in opremljenost. Pri pregledu je bilo tudi ugotovljeno, da so gasilska društva skozi vse leto opravljala številne aktivnosti ne samo za požarno varstvo, temveč tudi v okviru civilne zaštite ob agresiji na Republiko Slovenijo in drugih področjih. Z oktobrom, mesecem varstva pred požari, pa se aktivnosti gasilcev niso končale, saj jih prav pozimi čaka veliko dela pri preventivnem delovanju, predvidevajo namreč, da bodo pregledali vsa gospodarstva in kmetije, hkrati pa tudi organizirali osnovno izobraževanje gasilcev. Sicer pa na občinskih gasilskih zvezah Pomurja ugotavljajo, da so številne aktivnosti pripomogle k izboljšanju pripravljenosti gasilskih društev in posameznih intervencij, boljše pa je tudi preventivno delovanje občanov pri požarnem varstvu. Dejstvo je namreč, da v zadnjem času v Pomurju ni bilo večjih in številnejših požarov, kar je vsekakor najpomembnejša ugotovitev. S takimi aktivnostmi pa je potrebno nadaljevati.

FERI MAUČEC

vsak četrtek VESTNIK

Beltinci, Ravenska 27. tel.: 42-151

● Razprodaja uvožene volne in bombaža!

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovac (namestnik odgovornega urednika), Renata Bakan-Ficko, Bernarda Balazic-Peck, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Štefan Smej, Štefan Sobočan, Endre Ginter (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri (lektorica).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: novinarji in odgovorni urednik 21-383, 21-064 in 25-019, glavna urednica in direktorica 22-403, računovodstvo in tajništvo 21-383 in 21-064, GPS (trženje) 22-403, telefaks 22-419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za IV. trimesečje 1991 je 350,00 STL, za podjetja 700,00 STL, za naročnike v tujini 70 DEM letno.

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni računi pri A-banki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512.

Tisk: GZP Mariborski tisk, Maribor. Vestnik je oproščen temeljnega davka od prometa proizvoda.

POSEST

PARCELO na Vaneči prodam. ☎ 45-405. M-3929

V MURSKI SOBOTI prodam DVO-IMPLOSOBNO STANOVANJE v BLOKU, staro 6 let, velikost 64 m² (s centralno, balkonom, južna lega, vseljivo v pol leta). ☎ 24-535, po 19. uri. M-4545

OGREVANO SOBO v Murski Soboti oddam. ☎ 26-738. M-3938

GAZAŽO v središču Murske Sobotice (triplax, za Glasheno šola) prodam. ☎ 23-596, po 20. uri. M-3944

MANJŠE STANOVANJE v Murski Soboti nujno vzajem v najem. Žitek, Stara 16, M. Sobota. M-3945

HIŠO, skoraj vseljivo, zelo ugodno prodam. Vučja Gomila 105. M-0012

60 arov mešanega gozda v Berkovcih nujno prodam. ☎ 24-259. M-0016

STANOVANJSKO PRAVICO za dvoosobno stanovanje odkupim. Časar, Ljubljanska 49 a, Velenje. M-0018

STARO HIŠO s 15 ari zemlje v Murski Soboti prodam. ☎ 21-921. M-0035

VINOGRAD, 10 arov, v Lendavskih gorah (Uj Tamas) in kompletno opremo z letošnjim mostom, cena po dogovoru, prodam. ☎ 70-372, od 19. do 20. ure. M-4330

NIZKO PRITLIČNO HIŠO prodam. Rudarska 13, Lendava. M-4324

ZIVALI

TELICO, 8 mesecev brejo, prodam. Hari, Ropoča 45, ☎ 57-101. M-3939

KOZLA poceni prodam. Meričnjak, Vučja Gomila 121. M-3942

PUJSKE in prašiča za zakol prodam. Andrejci 8, ☎ 48-000. M-00010

OMARO za dnevno sobo, staro 5 let, v odličnem stanju, in TV Iskra, star 3 leta, prodam. ☎ 25-586, vsak dan. M-3873

KRAVE, po izbiri, visoko breje, in prašiča za zakol prodam. Andrejci 3 a. M-0029

PUJSKE prodam. Poljska 8 (Bakša) M. Sobota pri Muri. M-0030

KRAVO, mlado, brejo 8 mesecev, prodam. Ravenska 65. Odranci. M-0038

Razno

GARDEROBNO OMARICO 150 x 240 x 60 in plinsko peč prodam. ☎ 21-781. M-3934

SEDEŽNO GARNITURO, prenovljeno, prodam. Kolar, Cankarjeva 48, ☎ 21-636. M-0027

LOVSKI DOM CANKOVA — LOVSKI DOM CANKOVA

● Priznana picerija!

— 17 vrst pic — jedi z žara — ribe

● Lovski dom Cankova vas vedno znova vabi!

LOVSKI DOM CANKOVA — LOVSKI DOM CANKOVA

GRADMAT, d.o.o.

Trgovina z gradbenim materialom v BTC-ju v Murski Soboti

PONUJA VSE ZA GRADNJO VAŠE HIŠE!

— lesni gradbeni material (okna, vrata, furnirje, razne obloge, keramične plošče že od 130 SLT),

— gradbeni material (različna opeka, cement, maltit, polnila, nosilci in izolacije).

Vse informacije dobite po telefonu: (069) 21-813. Delovni čas od 8. do 16., ob sobotah od 8. do 12. ure.

— Priporočamo se!

VESTNIK — Izdaja Podjetje za informiranje Murska Sobota

PARNAD, d.o.o., zastopstvo svetovne firme **VORWERK** organizira komercialno mrežo na širšem območju.

Delo se bo opravljal na terenu (ni akvizitersko) po določenem načinu dela in programu.

PARNAD želi pridobiti zastopnike (agente) na tem območju. Zaželeno so delovne izkušnje. Pogoji je lasten telefon in osebni avtomobil.

VORWERK vam ponuja NOV POKLIC — SAMOSTOJNO DELO — OSEBNI USPEH IN VARNOST.

Tel.: (062) 301-172, od 8. do 10. ure, ali 773-852, v petek.

*Niti zbogom nisi rekla
niti roke nam podala,
smrt ti vzela je prehitro,
v naših srcih boš ostala.*

ZAHVALA

V 63. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustila naša draga mama, stara mama in sestra

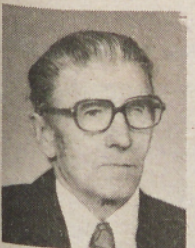
Angela Celec

iz Puconec

ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem, sorodnikom, tovarni Mura, še posebno članom kolektiva tovarne Ženskih oblačil, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje in dragi pokojnici darovali cvetje.

Posebna hvala govornici Zlati Temlin, g. Balažicu za pogrebni obred, pevcem in vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti.

Žalujemo: vsi njeni

V SPOMIN

9. novembra je za nas dan žalosti, ko nam je pred dvema letoma zahrbtna bolezen iztrgala našega dobrega moža, starega očeta in pradedka

Kolomana Časarja

iz Ženavej

Ne mine dan, da ne bi bil med nami. Na tvojem grobu nam cvetje in sveče dokazujejo, da te ni in te nikoli več ne bo.

Ostali so nam le še sledovi tvojih pridnih rok, ki jih bo cenil še pozni rod.

Hvala vsem, ki stojite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujemo: žena Emilija, vnuk Franc z ženo Vesno ter mala Urška

ZAHVALA

V 69. letu starosti nas je po dolgotrajni bolezni zapustila draga mama, tašča in babica

Štefanija Maučec

iz Gančan 81

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, botrini, znancem, sosedom, vaščanom, g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem in pevkam za odpete žalostinke, Vladu Maučecu za poslovilne besede, osebju onkološkega oddelka v Ljubljani, posebno dr. Zakotniku za požrtvovalnost med njeno težko boleznijo ter patronažnim sestram in dr. Carju iz ZD Beltinci.

Hvala kolektivu Beltinke, M. Toplic in vsem, ki so darovali cvetje, za svete maše ter vsem, ki so jo pospremili na zadnji poti.

Žalujemo: sinovi z družinami

*Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje,
bolečine si prestal,
zdaj boš v grobu mirno spal.*

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je po težki bolezni za vedno zapustil naš dragi mož, oče, tast, dedek in brat

Štefan Zadravec

iz Gaberje

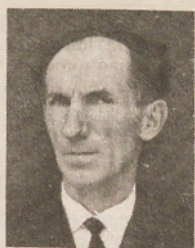
Ob boleči izgubi dragega očeta se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, botrini, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje in za svete maše.

Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govornikom za poslovilne besede ob odprtem grobu. Hvala tudi dr. Koveševi ter sestri Mariji za pomoč.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Gaberje, 26. 10. 1991

Žalujemo: žena Terezija, hčerke Angela, Marija, Tončka in Trezika z družinami ter bratje in sestre

*Truplo tvoje zemlja krije,
v hladnem grobu mirno spiš,
srce tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš.
Nam pa žalost srce trga,
solza lije iz oči;
dom je prazen in otožen,
ker tebe več med nami ni.*

V 81. letu starosti nas je po dolgi bolezni zapustil dragi mož, oče, dedek in pradedek

Štefan Sobočan

iz Male Polane

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, nam izrekli ustno ali pisno sožalje, darovali vence in za svete maše. Naša zahvala velja tudi kolektivom Elektromateriala in Nafta iz Lendave ter Podjetja za informiranje iz Murske Sobotice. Posebej pa se zahvaljujemo še dr. Hajdamaševi in patronažni sestri Mariji Gjerkeš za lajšanje bolečin, župniku Francu Kodilu za pogrebni obred ter cerkvenim pevcem za odpete žalostinke.

Mala Polana, 25. oktobra 1991

Žalujemo: žena Marija in otroci Jože z ženo Kristino, Marija in Štefan z družinama ter sestri Marija in Ana z družinama

ZAHVALA

V mehkeem jesenskem popoldnevu je po težki bolezni v 80. letu starosti zaslalo srce našega dragega

Jožefa Serdta

s Petanjec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje in za svete maše, nam pa izrekli sožalje.

Posebna hvala g. kaplanu za opravljen obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku za poslovilne besede. Hvala tudi gasilcem s Petanjec.

Žalujemo: vsi, ki smo ga imeli radi

ZAHVALA

Po daljši bolezni nas je v 85. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, mamca, prababica, sestra in teta

Marija Gjerkeš

roj. v Gomilici

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, g. župniku iz Turnišča in g. kaplanu iz Murske Sobotice za cerkveni obred, pevkam za odpete pesmi, sovaščanom, Tkalcu za izrečene besede pri odprtem grobu. Posebna zahvala sosedom in vsem, ki ste jo obiskovali v času bolezni in jo tolažili.

Hvala vsem, ki ste darovali šopke, vence in v druge dobre namene.

Žalujemo: vsi, ki smo jo imeli radi

*Zaspala mama draga si,
zaprla trudne si oči,
bolečino si prestala,
zdaj boš v grobu mirno spala.*

ZAHVALA

V žalostnih dneh, ko ne moremo dojeti, da je v 59. letu starosti mirno in brez slovesa zatisnila svoje trudne oči naša draga žena, mama in babica

Mateja Nemčič

iz Ivanovec 5

Ob prerani in boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti.

Iskrena hvala vsem, ki ste ji darovali vence, šopke, nam pa izrekli ustno ali pisno sožalje. Hvala tudi g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, osebju internega oddelka v Rakičanu. Posebna zahvala sestri Lidiji za pomoč v mamini zadnji noči življenja. Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujemo: mož Štefan, hčerki Zdenka in Helena z družinama, vnuki Klavdija, Jožek in Simon

*Ko si v cvetu bil življenja,
poln veselja in moči,
ko si si želel življenja,
tragično si odšel od nas
za vedno dragi sin.*

V SPOMIN

Zelo boleč je spomin na 27. oktober, ko minevata dve leti, odkar je v prometni nesreči izgubil življenje naš dragi sin, brat, vnuk in prijatelj

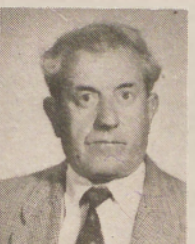
Ludvik Bertalanič

iz Borejca

Nepredvidnost, kaj si storila, najljubše na svetu si nam vzela. Ne moremo dojeti, da se nikoli več ne boš vrnil med nas. Obležal si na robu ceste, korak je obstal, glas onemel, ne slišita se več besedi: mama in oče. V našem domu je praznina, v naših srcih bolečina, ki ne bosta nikoli minili.

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, stojite ob njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujemo: vsi, ki smo ga imeli radi

*Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje,
bolečine si prestal,
zdaj boš v grobu mirno spal.*

V 81. letu nas je zapustil

Štefan Kerec

iz Ženavej
roj. v Prosečki vasi

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, botrini, vsem znancem, pogrebem, posebna zahvala g. župniku, pevcem za odpete žalostinke. Posebna hvala patronažni sestri Anki, kolektivu Mure G. Petrovci in kolektivu III. OŠ iz Murske Sobotice.

Žalujemo: žena Gizela, Ludvik in Gizela z družinama, otroci Štefan in Trezika z družinama, sin Franc ter brata Karel in Anton z družinama

*Zaspala mama draga si,
zaprla trudne si oči,
bolečino si prestala,
zdaj boš v grobu mirno spala.*

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je zapustila naša ljuba žena, mamica, hčerka in snaha

Angela Deutsch

roj. Antolin iz Sotine

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem ter vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, izrekli pisno ali ustno sožalje, darovali vence in cvetje in jo v velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Posebna hvala g. župniku za prelep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavnikom KS za poslovilne besede. Še enkrat — hvala vsem, ki ste nam v dneh žalosti kakorkoli pomagali.

Sotina, 22. 10. 1991

Žalujemo: mož Milan, sinova Tomi in Milan, hčerka Nataša, oče, tast, tašča in vsi, ki so jo imeli radi

*Kje si, dragi mož in oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za naju?
Če bi solza te zbudila,
tebe zemlja ne bi krila.*

ZAHVALA

Po dolgi in hudi bolezni naju je v 57. letu v lepem nedeljskem jesenskem jutru zapustil najin dragi mož in oče

Ludvik Novak

iz Fokovec

Z žalostjo in bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo rodbini, botrini, sosedom, znancem in prijateljem, posebno pa vsem, ki so nama izrekli globoko sožalje in nama pomagali v najhujših trenutkih, darovali prelepo cvetje in vence ter ga v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala duhovniku g. Francu Ovčku ter pevcem KBC-ja za prelep pogrebni obred. Iskrena hvala tov. Dragici Jakša za poslovilne besede ob odprtem grobu, gasilskemu društvu Fokovci in kolektivu Pletilstva iz Prosenjakovec.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Globoko žalujemo: žena Olga in sin Branko

RES JE, da Prezidijske rubrike KRI NI ZEMLJA dobiva mnoga opozorila v zvezi s poimenovanjem in mednarodnim priznanjem Republike Prekmurje in Avtonomne pokrajine Prlekije.

Naše državljane moti, ker se poročila o Prekmurju in Prlekiji v časopisu Večer priobčujejo pod zaglavjem Iz Podravja in Pomurja. Se pogostejši pa so izrazi nezadovoljstva zaradi načina, kako Delo obravnava obe politični in etnični tvorbi. Tam poročila o njih priobčujejo pod naslovom: Iz naših krajev.

Prezidijske Večer že opozoril na diplomatsko nespretnost. Prav tako pa je že tudi Delu poslal protestno brzojavko, v kateri z vso ostrino zavrača hegemonistične težnje Ljubljane. V brzojavki med drugim piše, da mi nismo njihov »naš kraj«.

Prezidijske bo vladi prekmurske republike in prleške avtonomne pokrajine priporočil, da do ureditve problema zapusti nekaj ljudi, ki bodo v vsakem Večerju in Delu, ki pride na ozemlje Republike Prekmurje in Avtonomne pokrajine Prlekije, prebelili nesramno provokacijo in napisali v Večerju: Iz Podravja, Prlekije in Pomurja, v Delu pa: Iz naših krajev, Prekmurja in Prlekije.

Prezidijske obenem RESno prosi vse najbolj prizadete bralce obeh provokativnih časopisov, da se vsaj za zdaj, ko naša R in AP še nista vsestransko priznana, odpovedo terorističnim akcijam zažiganja teh dveh časopisov.

Prezidijske tudi priporoča, da si bralci naslove spornih rubrik do takrat, ko bo začela delovati skupina za beljenje in dopolnjevanje, sami ustrezno popravlja.

SANJSKE BUKVE

RES JE, da je dr. Magdič, krščanskodemokratski republiški poslanec ter psihoanalitik, na sporni fotografiji skupaj z ministrico za zdravstvo Bohovo — podnapis pod fotografijo ga je neuteleljivo razglasil za njenega namestnika — videti buđen. Dr. Bohova pa je založena v sanjnjem sanju.

PRAV TAKO JE RES, da je »budni« doktor, ki je zamenjavo takoj javno zanikal, učenec psihoanalitika Junga. Kakor je RES tudi to, da ni podpisal zahteve po odstopu svoje ministrice, ki so jo pred kratkim podpisovali v zdravstvenih krogih.

RES JE TUDI, da psihoanalitiki preiskujejo sanje, da bi ugotovili, kaj je storiti njim samim, in da bi vedeli svetovati tistim, ki so prišli k njim na zdravljenje duše.

Iz vseh razpoložljivih okoliščin je mogoče sklepati, da je dr. Magdič v skupščini, ko je nastala sporna fotografija, sanjal budne svarilne sanje. V sanjnjem vzdušju poslanskih klopi se je zgodil tako imenovani »dormatični transfer«: Magdič je preiskoval sanje Bohove in je v ministrici spoznal dobro animo iz Jungove galerije arhetipov, ki ga svari pred svojim položajem. Ker se razlagalec sanj zaveda, da so (spodletelosti) lapsusi skrite želje nezavednega, je v časopisnem lapsusu zagledal svarilo. Če bi ministrica v resnici odstopila, bi se mu lahko še zgodilo, da bi se znašel na njenem položaju. Zato iz varnostnih razlogov zahteve po odstopu ni podpisal. Amen.

SPOROČILO LUTERANSKE DUŠE V PREZIDIJU RUBRIKE KRI NI ZEMLJA: NI RES, da je denarni prispevek za orgle v papirski cerkvi isto kot kupovanje odpustkov. Tako ga pojmujejo samo nekdanji komunisti. Zato luterani lahko še naprej prispevajo.

BESEDA NI KONJ

Redka domača obrt

Od poljskega dela utrjene roke bodo v dolgih jesenskih večerih prijele za gladko, krhko, svetlečo se slamo in ustvarile nekaj tipično panonskega — vazo ali »družnjek«.

Priprava slame je dolgotrajna

Začetek je vedno težak

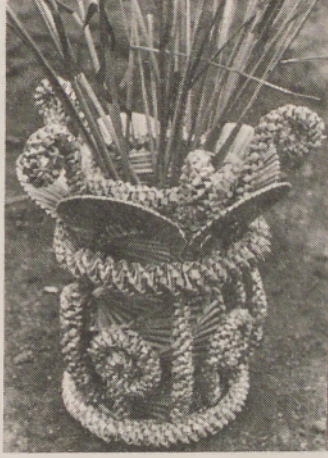
Počasi in natančno se spleta vaza

Še malo in vaza bo stala

Še posebno težko je plesti kito

Po dolgih urah je izdelek končan
Foto: Jure Zauneker

Krst mošta za šampanjec Protokol

Na Jurkovičevi ulici v Gornji Radgoni bo tudi letos martinovanje na prostem, ki ga bodo organizirali Radgonske gorice, Turistično društvo in Zveza kulturnih organizacij Gornja Radgona. Prireditve bo potekala 9. NOVEMBRA pred upravno zgradbo Kmetijskega kombinata Gornja Radgona na Jurkovičevi ulici, pester in zanimiv kulturni program s krstom mošta pa bo potekal od 11. do 14. ure. Letošnje martinovanje bo potekalo pod geslom Krst mošta za šampanjec Protokol, prvič pa bodo predstavili tudi maskoto radgonskega turizma — ŠAMPI (veseli šampanjski zamašek).

bbp

Več prireditev ob Martinovem

Za Martinovo bo zanimivo tudi v Murski Soboti, kjer Društvo vinogradnikov Prekmurskih goric Goričko pripravlja več prireditev. Tako bo že jutri popoldne ob 15. uri v kavarni hotela Diana strokovno predavanje o negi mladega vina, zatem pa še ocenjevanje letošnjih vin goriških vinogradnikov. Pokušnja vseh ocenjenih vzorcev bo v soboto popoldne pred gostilno Central, zvečer pa bo v Diani martinovanje s krstom mošta, ob tej priložnosti pa bodo razglasili tudi rezultate ocenjevanja in podelili nagrade za najboljše vzorce. Prireditve ob martinovanju se bodo nadaljevale v nedeljo v vinski kleti na Vaneči z Nedeljsko Martinovo radijsko kuhinjo, v kateri bo med drugimi sodeloval tudi igralec Polde Bihič, končale pa v ponedeljek, ko bo ob Titovi cesti v Soboti ves dan pokušnja mladih vin z vseh goriških bregov, vmes pa bo še kulturni program s predstavitvijo goriškega, štajerskega in prleškega krsta mošta.

L. K.

Kritična narodnost

Vodilni v narodnostni organizaciji so nezadovoljni s svojim delom, kritični pa so tudi do dela nekaterih organov v soboški in lendavski občini. To so ugotovile, ki so jih izrekli na zadnji seji izvršnega sveta Pomurske mad-

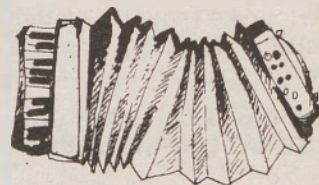
žarske narodnostne samoupravne skupnosti v Lendavi.

Narodnostna skupščina je do stokrat nesklepčna, komisije, vsaj nekatere, se sestajajo, a so velikokrat neučinkovite. Predsednica skupnosti Maria Pozsonec je dejala: »Na mednarodnem področju smo dosegli uspehe, doma pa izgubljamo. Forumi delujejo, baze pa nimamo.« To naj bi se poznalo tudi po nesklepčnih sejah skupščine, kar pa ni le narodnostna bolezen, ampak bolezen skupščinskega sistema, od občin do republike. Tudi povezanost s tremi republiškimi poslanci bi bila lahko boljša.

Madžari iz lendavske občine valijo veliko krivde za svojo neuspešnost tudi na občinskih izbora in skupščini. Gradivo za seje dobivajo v zadnjem trenutku, tako da je nemogoče sklicati sešatek in oblikovati skupno stališče. Potem pa se sprejemajo odločitve, ki so večkrat v nasprotju z manjšinskimi interesi.

Čeprav je zadnje obdobje prineslo več slabih kot dobrih izkušenj, jih je potrebno izrabi za nova iskanja. Sprejetje nove ustave bo povzročilo še dodatne spremembe pri organiziranju lokalne uprave, poleg tega pa nas kmalu zatem čakajo še nove volitve. Nanje se bo treba bolje pripraviti. Več poudarka bo treba dati tudi gospodarstvu. Ljudi, ki nimajo za kruh, ne zanima politika, ampak življenje. Ko se bodo ob pomoči narodnostne skupnosti začela odpirati nova delovna mesta, šele takrat nas bodo sprejeli, smo slišali.

Narodnostna vlada se je na seji seznanila še s programom sodelovanja z žalsko in železnico županijo v prihodnjem letu. Gre za že utečene zadeve, ki pa bodo še nekoliko razširjene, saj bo obema županijama pomagala tudi Budimpešta oziroma ministrstvo za kulturo in šolstvo. Tako so se namreč nedavno dogovorili na sestanku v madžarski prestolnici.

ZAIGRAJMO
IN ZAPOJMO
PO DOMAČE

Dvorana III. osnovne šole v Murski Soboti

petek, 15. novembra, ob 16.30 in 20.00 uri

Nastopajo:

Modra kronika, Brane Drvarič, Pihalni orkester M. Sobota, Ans. Nika Zajca in Boris Kopitar, Pre-rod, Magnet, Franc Košir, Alfi Nipič, Ans. Tonija Verderberja, 12. Nasprotje, Ans. Vlada Sredenska, Planšarji, Helena Blagne, Miša Molk, Mopet show, Vinko Šimek, Ans. Vinoteka, Edvin Flisar, Fantje treh dolin, Štirje kovači, Don Juan, Vice Vukov in ekskluzivni gost **SLAVKO AVSENIK**.

Voditelj obeh prireditev **GEZA FARKAŠ**.
Vstopnina samo 100 tolarjev.

PODIJETJE ZA INFORMIRANJE
MURSKA SOBOTA

Predprodaja vstopnic je v **KOMPASU Murska Sobota** in knjižarni Dobra knjiga.

Glavni pokrovitelj **POTROŠNIK MURSKA SOBOTA**

Cene rabljenih avtomobilov

Na sejem rabljenih avtomobilov pri soboškem Agroservisu so kupci minulo nedeljo pripeljali okrog 30 avtomobilov, med njimi pa je bilo največ zastav, naultov in golfov ter en tovornjak. Pogledimo nekaj cen.

Znamka avtomobila	letnik	prevož. km	cena	prodano
golf	1978	67.820	3.500 DEM	3.200 DEM
lada 1200 F	1988	34.000	7.000 DEM	---
R5 campus	1990	20.000	13.000 DEM	---
GS palace	1976	137.000	1.500 DEM	---
yugo 128 skala	1986	61.200	3.800 DEM	---
yugo 128 skala	1988	27.000	5.000 DEM	---
yugo koral 55	1989	38.700	5.700 DEM	---
golf J	1987	70.000	12.000 DEM	---
zastava 750	1984	89.000	7.500 ATS	---
zastava 125 P	1977	124.000	30.000 SLT	30.000 SLT
TAM 75T3B	---	59.375	123.000 SLT	123.000 SLT

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

TEČAJNA LISTA ŠT. 17 Z DNE 5. 11. 1991

Država	Eno-ta	Za devize			Za efektivno	
		nakupni	srednji	prodajni	nakup	prodaja
Avstralija	1	40,9897	41,1130	41,2363	41,00	42,00
Avstrija	100	453,3877	454,7520	456,1163	570,00	600,00
Belgija	100	154,8939	155,3600	155,8261	155,00	156,00
Kanada	1	46,6660	46,8064	46,9468	47,00	48,00
Danska	100	822,8042	825,2800	827,7558	823,00	828,00
Francija	100	933,1920	936,0000	938,8080	933,00	939,00
Nemčija	100	3190,4000	3200,0000	3209,6000	4080,00	4200,00
Italija	100	4,2560	4,2688	4,2816	5,30	5,60
Japonska	100	40,4224	40,5440	40,6656	41,00	42,00
Nizozemska	100	2831,4800	2840,0000	2848,5200	2832,00	2850,00
Švedska	100	874,3291	876,9600	879,5909	875,00	880,00
Švica	100	3620,7850	3631,6800	3642,5750	4540,00	4770,00
V. Britanija	1	92,7130	92,9920	93,2710	93,00	95,00
ZDA	1	52,2428	52,4000	52,5572	53,00	55,00
Španija	100	50,6955	50,8480	51,0005	51,00	52,00

Občani lahko opravijo prodajo tuje efektivne v vseh menjalnicah v Pomurju in tudi v vseh enotah LB-Pomurske banke d.d., Murska Sobota. Tujo efektivno pa prodajajo enote v Murski Soboti, G. Radgoni, Ljutomeru in Lendavi.

Višina nakupa tuje efektivne, ki ga lahko opravijo le državljanji Slovenije, je do 300 DEM ali 2000 ATS. Tečaj velja do spremembe.

PRIMERJAJTE NAŠO TEČAJNO LISTO Z DRUGIMI!

Nova ponudba LB-Pomurske banke d.d. v Murski Soboti

NAJEMNIŠKI TREZORJI (SEFI)
Najemniški trezor je namenjen čuvanju dragocenosti, vrednostnih papirjev, pomembnih dokumentov itd.

NAJEMNINA IZREDNO UGODNA!

od 1.11.1991 dalje
20% POPUST
za takojšnje plačilo

visoka kvaliteta
po najugodnejših cenah

POTROŠNIŠKO POSOJILO 1+4

za
okna, vhodna, notranja in garažna
vrata, senčila, vrtno garniture
stenske in stropne obloge

* montaža * organiziran prevoz *

10% POPUST
za hiše in montažne stene

JELOVICA

learna industrija ŠKOFJA LOKA, Kidričeva 58
Tel.: 064/831-241, telex: 37327 yu lja, telefax: 064/632-261

PRODAJNA MESTA
ŠKOFJA LOKA 064/832-270, KRANJ 064/211 232, LJUBLJANA 061/440-400
CELJE 063/25-881, MARIBOR 062/831-331, MURSKA SOBOTA 089/22-921,
NOVO MESTO 068/22-772, METLIKA 069/58-718,
NOVA GORICA 065/23-680, IZOLA 068/61-238

POGOJENA PREDSTAVNIŠTVA
STAVBARSTVO Razdrto tel.: 067/56-840, TAJLES Trzin tel.: 061/712-343
AJNA Jesenice tel.: 064/81-564, LIRA Velenje tel.: 063/855-646,
KERA TRADE Zagorje ob Savi 060/152456, ERA Velenje 063/853-448